

II

(Paziņojumi)

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

KOMISIJA

Komisijas konsolidētais jurisdikcijas paziņojums saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 139/2004 par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju

(2008/C 95/01)

SATURS

	<i>Lappuse</i>
A. IEVADS	4
B. KONCENTRĀCIJAS JĒDZIENS	4
I. Agrāk neatkarīgu uzņēmumu apvienošanās	5
II. Kontroles iegūšana	5
1. Kontroles jēdziens	5
1.1. Kontroli iegūstoša persona vai uzņēmums	5
1.2. Kontroles veidi	7
1.3. Kontroles objekts	9
1.4. Ilgtermiņa kontroles maiņa	10
1.5. Savstarpēji saistīti darījumi	12
1.5.1. Saistība starp 3. pantu un 5. panta 2. punkta otro daļu	12
1.5.2. Savstarpēji atkarīgi darījumi saskaņā ar 3. pantu	12
1.5.3. Vērtspapīru darījumu sērija	14
1.5.4. Regulas 5. panta 2. punkta otrā daļa	15
1.6. Iekšēja pārstrukturēšana	15
1.7. Valsts uzņēmumu koncentrācija	15
2. Vienpersonīga kontrole	16

	<i>Lappuse</i>
3. Kopīga kontrole	17
3.1. Vienlīdzība attiecībā uz balsstiesībām vai iecelšanu lēmējinstītūcijās	18
3.2. Veto tiesības	18
3.3. Balsstiesību kopīga izmantošana	19
3.4. Citi apsvērumi saistībā ar kopīgu kontroli	21
III. Kontroles būtības izmaiņas	21
1. Kontrolējošu akcionāru iestāšanās	22
2. Akcionāru skaita samazināšanās	23
IV. Kopuzņēmumi – pilnfunkcionalitātes jēdziens	23
1. Neatkarīgai darbībai tirgū pietiekami resursi	24
2. Mātesabiedrību vienu konkrētu funkciju pārsniedzošas darbības	24
3. Pārdošanas/pirkšanas attiecības ar mātesabiedrībām	24
4. Ilgtermiņa darbība	26
5. Kopuzņēmuma darbības izmaiņas	27
V. Izņēmumi	27
VI. Koncentrācijas pārtraukšana	29
VII. Darījumu izmaiņas pēc Komisijas atļaujas lēmuma	30
C. KOPIENAS MĒROGS	30
I. Robežas	30
II. Attiecīgā uzņēmuma jēdziens	31
1. Vispārīgā informācija	31
2. Apvienošanās	31
3. Kontroles iegūšana	31
III. Attiecīgais datums jurisdikcijas noteikšanai	35
IV. Apgrozījums	35
1. Apgrozījuma jēdziens	35
2. Pamatdarbība	36
3. "Tīrais" apgrozījums	37
3.1. Atlaižu un nodokļu atskaitīšana	37
3.2. "Tekšējā" apgrozījuma traktēšana	37
4. Apgrozījuma aprēķināšana un finanšu pārskati	37
4.1. Vispārīgais noteikums	37
4.2. Korekcijas pēc pēdējo revidēto pārskatu datuma	38

	<i>Lappuse</i>
5. Apgrozījuma attiecināšana saskaņā ar 5. panta 4. punktu	39
5.1. Uzņēmumu identifikācija, kuru apgrozījumu ņem vērā	39
5.2. Identificēto uzņēmumu apgrozījuma sadale	42
5.3. Apgrozījuma sadale ieguldījumu fondu gadījumā	42
5.4. Valsts uzņēmumu apgrozījuma sadale	43
V. Apgrozījuma ģeogrāfiskā sadale	43
VI. Apgrozījuma pārrēķināšana euro	45
VII. Noteikumi kredītiestādēm, citām finanšu iestādēm un apdrošināšanas uzņēmumiem	45
1. Piemērošanas joma	45
2. Apgrozījuma aprēķināšana	46
2.1. Kredītiestāžu un finanšu iestāžu (kas nav finanšu līdzdalības sabiedrības) apgrozījuma aprēķināšana	46
2.1.1. Vispārīgā informācija	46
2.1.2. Nomas sabiedrību apgrozījums	46
2.2. Apdrošināšanas uzņēmumi	47
2.3. Finanšu līdzdalības sabiedrības	47

A. IEVADS

- (1) Šī paziņojuma nolūks ir sniegt norādījumus par jurisdikcijas jautājumiem saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 139/2004, OV L 24, 29.1.2003., 1. lpp. ("apvienošanās regula")⁽¹⁾. Šiem oficiālajiem norādījumiem jāļauj uzņēmumiem pirms sazināšanās ar Komisiju ātrāk noteikt, vai uz to darbībām var attiekties Kopienas kontrole pār koncentrāciju un kādā mērā.
- (2) Šis paziņojums aizstāj paziņojumu par koncentrācijas jēdzienu⁽²⁾, paziņojumu par pilnfunkciju kopuzņēmumu jēdzienu⁽³⁾, paziņojumu par attiecīgo uzņēmumu jēdzienu⁽⁴⁾ un paziņojumu par apgrozījuma aprēķināšanu⁽⁵⁾.
- (3) Šajā paziņojumā aplūkoti tādi jēdzieni kā koncentrācija un pilnfunkciju kopuzņēmums, attiecīgie uzņēmumi un apgrozījuma aprēķināšana, kā izklāstīts apvienošanās regulas 1., 3. un 5. pantā. Jautājumi par nodošanu aplūkoti paziņojumā par nodošanu⁽⁶⁾. Komisijas 1., 3. un 5. panta interpretācija šajā paziņojumā neierobežo Eiropas Kopienas Tiesas vai Pirmās instances tiesas sniegto iespējamo interpretāciju.
- (4) Šajā paziņojumā izklāstītie norādījumi atspoguļo Komisijas pieredzi pārstrādātās apvienošanās regulas un bijušās apvienošanās regulas piemērošanā, jo pēdējā stājās spēkā 1990. gada 21. septembrī. Vispārīgie principi, kas reglamentē šajā paziņojumā aplūktos jautājumus, nav mainīti ar Regulas (EK) Nr. 139/2004 stāšanos spēkā, bet, ja ir notikušas izmaiņas, paziņojumā tās skaidri aplūkotas. Paziņojumā ietvertos principus Komisija piemēros un turpmāk izstrādās atsevišķos gadījumos.
- (5) Saskaņā ar 1. pantu apvienošanās regula attiecas tikai uz darbībām, kas atbilst diviem nosacījumiem. Pirmkārt, ir jābūt divu vai vairāku uzņēmumu koncentrācijai apvienošanās regulas 3. panta nozīmē. Otrkārt, attiecīgo uzņēmumu apgrozījumam, kas aprēķināts saskaņā ar 5. pantu, ir jāatbilst regulas 1. pantā noteiktajām robežām. Koncentrācijas jēdziens (ieskaitot īpašās prasības kopuzņēmumiem) kā pirmais nosacījums aplūkots B daļā; attiecīgo uzņēmumu identifikācija un to apgrozījuma aprēķināšana attiecībā uz otro nosacījumu aplūkota C daļā.
- (6) Saskaņā ar apvienošanās regulas 6. pantu Komisija jautājumu par savu jurisdikciju pār koncentrāciju risina, pieņemot lēmumus⁽⁷⁾.

B. KONCENTRĀCIJAS JĒDZIENS

- (7) Saskaņā ar apvienošanās regulas 3. panta 1. punktu koncentrācija attiecas tikai uz darbībām, kad notiek attiecīgo uzņēmumu ilgtermiņa kontroles maiņa. Apvienošanās regulas preambulas 20. apsvērumā papildus paskaidrots, ka koncentrācijas jēdziens ir paredzēts attiecībā uz darbībām, kas izraisa paliekošas izmaiņas tirgus struktūrā. Tā kā 3. pantā paredzētā pārbaude ir vērsta uz kontroles jēdzienu, koncentrācijas esību lielā mērā nosaka ar kvalitatīviem, nevis kvantitatīviem kritērijiem.

⁽¹⁾ Ja šajā paziņojumā ir jāatšķir Regula 139/2004 un Padomes Regula (EEK) Nr. 4064/89 (OV L 395, 30.12.1989., koriģētā versija OV L 257, 21.9.1990., 13. lpp., Regula, kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Regulu (EK) Nr. 1310/97, OV L 180, 9.7.1997., 1. lpp., koriģētā versija OV L 40, 13.2.1998., 17. lpp.), pirmā tiks saukta par "pārstrādāto apvienošanās regulu", turpretim pēdējā tiks saukta par "bijušo apvienošanās regulu". Panti bez atsauces attiecas uz pārstrādāto apvienošanās regulu.

⁽²⁾ OV C 66, 2.3.1998., 5. lpp.

⁽³⁾ OV C 66, 2.3.1998., 1. lpp.

⁽⁴⁾ OV C 66, 2.3.1998., 14. lpp.

⁽⁵⁾ OV C 66, 2.3.1998., 25. lpp.

⁽⁶⁾ OV C 56, 5.3.2005., 2. lpp.

⁽⁷⁾ Sk. arī AG Kokott atzinuma 2007. gada 26. aprīļa lietā C-202/06 *Cementbouw* pret Komisiju 56. punktu (vēl nav ziņots).

- (8) Apvienošanās regulas 3. panta 1. punktā definētas koncentrācijas divas kategorijas:
- tā, kas rodas agrāk neatkarīgu uzņēmumu apvienošanās rezultātā (a) apakšpunkts),
 - tā, kas rodas kontroles iegūšanas rezultātā (b) apakšpunkts).

Tās aplūkotas turpmāk attiecīgi I un II sadaļā.

I. AGRĀK NEATKARĪGU UZŅĒMUMU APVIEŅOŠANĀS

- (9) Apvienošanās regulas 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta nozīmē apvienošanās notiek, ja divi vai vairāki neatkarīgi uzņēmumi apvienojas jaunā uzņēmumā un beidz pastāvēt kā atsevišķas juridiskas personas. Apvienošanās var notikt arī tad, ja uzņēmumu pievieno cits uzņēmums, pēdējam saglabājot savu juridisko personību, turpretim pirmais beidz pastāvēt kā juridiska persona ⁽⁸⁾.
- (10) Apvienošanās 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta nozīmē var notikt arī tad, ja bez juridiskas apvienošanās agrāk neatkarīgu uzņēmumu darbību apvienošanas rezultātā rodas viena ekonomiska vienība ⁽⁹⁾. Tas var notikt jo īpaši tad, kad divi vai vairāki uzņēmumi, saglabājot savu atsevišķo juridisko statusu, līgumiski izveido kopēju ekonomisku vadību ⁽¹⁰⁾ vai divkārši reģistrētu sabiedrību ⁽¹¹⁾. Ja tas noved pie attiecīgo uzņēmumu *de facto* apvienošanas vienā ekonomiskā vienībā, darbību uzskata par apvienošanu. Šādas *de facto* apvienošanās konstatēšanas priekšnosacījums ir pastāvīgas, vienotas ekonomiskas vadības esība. Citi būtiski faktori var būt iekšējā peļņas un zaudējumu kompensācija vai ieņēmumu sadale kā starp dažādiem grupas uzņēmumiem un to kopīga saistību vai ārējā riska sadale. *De facto* apvienošanās var būt balstīta vienīgi uz līgumiskām vienošanām ⁽¹²⁾, bet to var arī pastiprināt ar savstarpēju līdzdalību starp uzņēmumiem, kas veido ekonomisko vienību.

II. KONTROLES IEGŪŠANA

1. Kontroles jēdziens

1.1. Kontroli iegūstoša persona vai uzņēmums

- (11) Regulas 3. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzēts, ka koncentrācija rodas kontroles iegūšanas gadījumā. Šādu kontroli var iegūt viens uzņēmums, kas rīkojas atsevišķi, vai vairāki uzņēmumi, kas rīkojas kopīgi.

⁽⁸⁾ Sk. piemēram, 2000. gada 13. jūnija Lietu COMP/M. 1673 – *Veba/VIAG*; 2000. gada 26. jūlija Lietu COMP/M.1806 – *AstraZeneca/Novartis*; 2001. gada 26. janvāra Lietu COMP/M.2208 – *Chevron/Texaco* un 1999. gada 29. septembra Lietu IV/M.1383 – *Exxon/Mobil*. Neuzskata, ka notiek apvienošanās 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta nozīmē, ja mērķsabiedrība apvienojas ar ieguvējas sabiedrības meitassabiedrību, lai mātessabiedrība iegūtu kontroli pār mērķuzņēmumu saskaņā ar 3. panta 1. punkta b) apakšpunktu, sk. 2001. gada 24. septembra Lietu COMP/M.2510 – *Cendant/Galileo*.

⁽⁹⁾ Nosakot uzņēmumu agrāko neatkarību, kontroles jautājums var būt svarīgs, jo apvienošanās varētu citādi būt tikai iekšēja pārstrukturēšana grupā. Šajā konkrētajā kontekstā kontroles vērtējumā arī ievēro vispārīgo jēdzienu, kas izklāstīts turpmāk un ietver juridisku un faktiskisku kontroli.

⁽¹⁰⁾ Tas varētu būt, piemēram, “*Gleichordnungskonzern*” gadījumā Vācijas tiesību aktos, noteiktu “*Groupements d'Intérêt Economique*” gadījumā Francijas tiesību aktos un līgumsabiedrību apvienošanās gadījumā, kā 1998. gada 20. maija Lietā IV/M.1016 – *Price Waterhouse/Coopers&Lybrand*.

⁽¹¹⁾ 1995. gada 7. decembra Lietā IV/M.660 – *RTZ/CRA*; 2002. gada 24. jūlija Lietā COMP/M.3071 – *Carnival Corporation/P&O Princess II*.

⁽¹²⁾ Sk. 1998. gada 20. maija Lietā IV/M.1016 – *Price Waterhouse/Coopers&Lybrand*; 2002. gada 27. augusta Lietā COMP/M.2824 – *Ernst & Young/Andersen Germany*.

Citu uzņēmumu kontrolējoša persona

- (12) Kontroli var iegūt arī persona apstākļos, kad šī persona jau kontrolē (vienpersonīgi vai kopīgi) vismaz vienu citu uzņēmumu, vai alternatīvi personu (kuras kontrolē citu uzņēmumu) un uzņēmumu apvienojums. Termins "persona" šajā kontekstā attiecas uz valsts iestādēm⁽¹³⁾ un privātiem uzņēmumiem, kā arī fiziskām personām. Tādēļ uzskata, ka fizisku personu kontroles iegūšana rada paliekošas izmaiņas attiecīgo uzņēmumu struktūrā tikai tad, ja šīs fiziskās personas veic turpmāku saimniecisko darbību uz sava rēķina vai ja tās kontrolē vismaz vienu citu uzņēmumu⁽¹⁴⁾.

Kontroles ieguvējs

- (13) Kontroli parasti iegūst personas vai uzņēmumi, kuriem ir tiesības vai ir pilnvaroti izmantot tiesības, kas piešķir kontroli, saskaņā ar attiecīgajiem līgumiem (3. panta 3. punkta a) apakšpunkts). Tomēr ir arī situācijas, kurās formālais kontrolpaketes turētājs atšķiras no personas vai uzņēmuma, kuram faktiski ir reālas pilnvaras izmantot tiesības, kas izriet no šīs kontrolpaketes. Tas var būt, piemēram, gadījumā, kad uzņēmums izmanto citu personu vai uzņēmumu kontrolpaketes iegūšanai, un tam ir pilnvaras izmantot tiesības, kas piešķir kontroli ar šīs personas vai uzņēmuma starpniecību, t.i., pēdējais formāli ir tiesību subjekts, bet rīkojas tikai kā starpnieks. Šajā situācijā kontroli iegūst uzņēmums, kas patiesībā slēpjas aiz darbības un kam faktiski ir pilnvaras kontrolēt mērķuzņēmumu (3. panta 3. punkta b) apakšpunkts). Pirmās instances tiesa no šī noteikuma secināja, ka komercsabiedrību īstenoto kontroli var attiecināt uz to ekskluzīvo akcionāru, to vairākuma akcionāriem vai tiem, kuri kopīgi kontrolē sabiedrības, jo šīs sabiedrības jebkurā gadījumā pilda šo akcionāru lēmumus⁽¹⁵⁾. Kontrolpaketi, ko tur dažādi grupas uzņēmumi, parasti attiecina uz uzņēmumu, kurš īsteno kontroli pār dažādajiem formālajiem tiesību subjektiem. Citos gadījumos pierādījumi, kas ir vajadzīgi, lai konstatētu šāda veida netiešu kontroli, var būt atsevišķi vai apvienojumā un katrā atsevišķā gadījumā jānovērtē tādi faktori kā līdzdalība, līgumiskās attiecības, finansēšanas avots vai ģimeniskas saiknes⁽¹⁶⁾.

Kontrole, ko iegūst ieguldījumu fondi

- (14) Konkrēti jautājumi var rasties gadījumā, kad kontroli iegūst ieguldījumu fondi. Komisija katrā atsevišķā gadījumā analizēs ar ieguldījumu fondiem saistītās struktūras, bet, pamatojoties uz Komisijas iepriekšējo pieredzi, var noteikt šādu struktūru dažas vispārīgas iezīmes.
- (15) Ieguldījumu fondus bieži dibina komanditsabiedrību juridiskajā formā, kurās ieguldītāji piedalās kā komanditisti, un parasti tie neīsteno kontroli ne atsevišķi, ne kopīgi. Ieguldījumu fondi parasti iegādājas akcijas un balsstiesības, kas piešķir kontroli pār portfeļa sabiedrībām. Atkarībā no apstākļiem kontroli parasti īsteno ieguldījumu sabiedrība, kas ir dibinājusi fondu, jo pats fonds parasti ir tikai ieguldījumu starpnieks; ārkārtīgākos apstākļos kontroli var īstenot pats fonds. Ieguldījumu sabiedrība parasti īsteno kontroli ar organizatorisku struktūru, piemēram, kontrolējot fonda partnerību galveno partneri, vai ar līgumiskām vienošanām, piemēram, konsultāciju līgumiem, vai ar abu apvienojumu. Tas tā var būt pat tad, ja ieguldījumu sabiedrībai pašai nepieder sabiedrība, kas darbojas kā galvenais partneris, bet to akcijas tur fiziskas personas (kuras var būt saistītas ar ieguldījumu sabiedrību) vai trasts. Līgumiskās vienošanās

⁽¹³⁾ Ieskaītot pašu valsti, piemēram, 1992. gada 5. oktobra Lietā IV/M.157 – *Air France/Sabena* attiecībā uz Beļģijas valsti, vai citas valsts iestādes, piemēram, *Treuhandanstalt* 1993. gada 14. decembra Lietā IV/M.308 – *Kali und Salz/MDK/Treuhand*. Tomēr sk. apvienošanās regulas 22. apsvērumu.

⁽¹⁴⁾ 1991. gada 16. maija Lietā IV/M.82 – *Asko/Jakobs/Adia*, ieskaītot privātpersonu kā attiecīgo uzņēmumu; 2005. gada 16. jūnija Lietā COMP/M3762 – *Apax/Travelex*, kurā privātpersonu, kas iegūst kopīgu kontroli, neuzskatīja par attiecīgo uzņēmumu.

⁽¹⁵⁾ Spriedums Lietā T-282/02 *Cementbouw* pret Komisiju, 72. punkts [2006. gads] ECR II-319.

⁽¹⁶⁾ Sk. 1997. gada 23. aprīļa Lietu M.754 – *Anglo American Corporation/Lonrho*.

ar ieguldījumu sabiedrību, jo īpaši konsultāciju līgumi kļūs vēl svarīgāki, ja galvenajam partnerim nav savu resursu un personāla portfeļa sabiedrību pārvaldībai, bet tas veido tikai sabiedrības struktūru, kuras darbību veic ar ieguldījumu sabiedrību saistītas personas. Šajos apstākļos ieguldījumu sabiedrība parasti iegūst netiešu kontroli apvienošanās regulas 3. panta 1. punkta b) apakšpunkta un 3. punkta b) apakšpunkta nozīmē, un tai ir pilnvaras izmantot tiesības, kuras tieši ir ieguldījumu fondam ⁽¹⁷⁾.

1.2. **Kontroles veidi**

- (16) Apvienošanās regulas 3. panta 2. punktā kontrole definēta kā iespēja izšķiroši ietekmēt uzņēmumu. Tādēļ nav jāpierāda, ka izšķirošo ietekmi faktiski īsteno vai īstēnos. Tomēr iespējai īstenot šo ietekmi ir jābūt reālai ⁽¹⁸⁾. Regulas 3. panta 2. punktā papildus paredzēts, ka iespēja īstenot izšķirošu ietekmi uz uzņēmumu var pastāvēt, pamatojoties uz tiesībām, līgumiem vai jebkuriem citiem līdzekļiem atsevišķi vai apvienojumā un ņemot vērā iesaistīto faktu un tiesību aktu apsvērumus. Šie kritēriji ietver gan tiesību aktu, gan faktu apsvērumus, un tādēļ koncentrācija var rasties uz juridiska vai *de facto* pamata. Tā var būt vienpersonīgas vai kopīgas kontroles veidā un attiekties uz vienu vai vairākiem uzņēmumiem vai to daļām (sal. 3. panta 1. punkta b) apakšpunktu).

Kontrole, iegādājoties akcijas vai aktīvus

- (17) Tas, vai darbība rada kontroles iegūšanu, tādēļ ir atkarīgs no vairākiem juridiskiem un/vai faktiskiem aspektiem. Izplatītākie kontroles iegūšanas veidi ir akciju iegāde, iespējams, apvienojumā ar akcionāru līgumu kopīgas kontroles gadījumos, vai aktīvu iegāde.

Kontrole uz līguma pamata

- (18) Kontroli var iegūt arī uz līguma pamata. Lai piešķirtu kontroli, līgumam ir jārada līdzīga kontrole pār cita uzņēmuma vadību un resursiem kā akciju vai aktīvu iegādes gadījumā. Papildus kontroles nodošanai pār vadību un resursiem šiem līgumiem ir jābūt raksturīgam ļoti ilgam termiņam (parasti bez pirmstermiņa izbeigšanas iespējas pusei, kas piešķir līgumtiesības). Tikai šādi līgumi var radīt strukturālas izmaiņas tirgū ⁽¹⁹⁾. Šādu līgumu piemēri ir organizatoriski līgumi saskaņā ar valstu uzņēmumu tiesību aktiem ⁽²⁰⁾ vai citu veidu līgumi, piemēram, līgumu veidā par uzņēmuma nomu, kuri piešķir ieguvējam kontroli pār vadību un resursiem, neraugoties uz to, ka netiek nodotas īpašumtiesības vai akcijas. Šajā ziņā 3. panta 2. punkta a) apakšpunktā noteikts, ka kontrole var būt arī tiesības izmantot uzņēmuma aktīvus ⁽²¹⁾. Šādi līgumi var arī radīt kopīgas kontroles situāciju, ja aktīvu īpašniekam un vadību kontrolējošajam uzņēmumam ir veto tiesības pār stratēģiskiem uzņēmuma lēmumiem ⁽²²⁾.

⁽¹⁷⁾ Šī struktūra ietekmē arī to, kā aprēķina apgrozījumu gadījumos, kuros iesaistīti ieguldījumu fondi, sk. 189. punktu un turpmākos punktus.

⁽¹⁸⁾ Spriedums Lietā T-282/02 *Cementbouw* pret Komisiju, 58. punkts [2006. gads] ECR II-319.

⁽¹⁹⁾ 2005. gada 20. jūlija Lietā COMP/M.3858 – *Lehman Brothers/SCG/Starwood/Le Meridien* vadības līgumu termiņš bija 10–15 gadi; 2002. gada 11. februāra Lietā COMP/M.2632 – *Deutsche Bahn/ECT International/United Depots/JV* līguma termiņš bija 8 gadi.

⁽²⁰⁾ Šādu specifisku līgumu piemēri saskaņā ar valstu uzņēmējdarbības tiesību aktiem ir “*Beherrschungsvertrag*” Vācijas tiesību aktos vai “*Contrato de subordinação*” Portugāles tiesību aktos; šādi līgumi nepastāv visās dalībvalstīs.

⁽²¹⁾ Sk. 2001. gada 12. janvāra Lietu COMP/M.2060 – *Bosch/Rexroth* par kontroles līgumu (*Beherrschungsvertrag*) apvienojumā ar uzņēmuma nomu; 2003. gada 5. decembra Lietu COMP/M.3136 – *GE/Agfa NDT* attiecībā uz īpašu līgumu par kontroles pār uzņēmuma resursu, vadības un risku nodošanu; 2002. gada 11. februāra Lietu COMP/M.2632 – *Deutsche Bahn/ECT International/United Depots/JV* par uzņēmuma nomu.

⁽²²⁾ 2005. gada 20. jūlija Lietu COMP/M.3858 – *Lehman Brothers/SCG/Starwood/Le Meridien*; sk. arī 1992. gada 28. aprīļa Lietu IV/M.126 – *Accor/Wagon-Lits* Apvienošanās regulas 5. panta 4. punkta b) apakšpunkta kontekstā.

Kontrole ar citiem līdzekļiem

- (19) Saskaņā ar šiem apsvērumiem franšīzes līgumi paši par sevi parasti franšīzes devējam nepiešķir kontroli pār franšīzesņēmēja uzņēmumu. Franšīzesņēmējs parasti izmanto uzņēmuma resursus uz sava rēķina pat tad, ja franšīzes devējam var piederēt būtiskas aktīvu daļas⁽²³⁾. Turklāt tīri finanšu līgumi, piemēram, pārdošanas ar turpmāko nomu darījumi ar vienošanos atpirkt aktīvus termiņa beigās, parasti nerada koncentrāciju, jo tie neizmaina kontroli pār vadību un resursiem.
- (20) Turklāt kontroli var izveidot ar jebkuriem citiem līdzekļiem. Tīri ekonomiskām attiecībām var būt izšķiroša loma kontroles iegūšanā. Ārkārtējos apstākļos ekonomiskas atkarības situācija var radīt kontroli *de facto*, ja izšķirošu ietekmi piešķir, piemēram, ļoti svarīgi ilgtermiņa piegādes līgumi vai kredīti, ko izsnieguši piegādātāji vai klienti, kas saistīti ar strukturālām saiknēm⁽²⁴⁾. Šajā situācijā Komisija rūpīgi analizēs, vai šādas ekonomiskas saiknes apvienojumā ar citām saiknēm ir pietiekamas, lai radītu ilgtermiņa kontroles maiņu⁽²⁵⁾.
- (21) Kontroles iegūšana var notikt pat tad, ja tas nav pušu paziņotais nodoms vai ja ieguvējs ir tikai pasīvs un kontroles iegūšanu izraisa trešo personu rīcība. Piemēri ir situācijas, kurās kontroles maiņa notiek akcionāra mantošanas rezultātā vai kurās akcionāra izstāšanās izraisa kontroles maiņu, jo īpaši kopīgas kontroles maiņu uz vienpersonīgu kontroli⁽²⁶⁾. Regulas 3. panta 1. punkta b) apakšpunktā ietverti šādi scenāriji, nosakot, ka kontroli var iegūt arī "jebkādā citā veidā".

Kontrole un valstu uzņēmumu tiesību akti

- (22) Valstu tiesību aktos dalībvalstī var būt paredzēti īpaši noteikumi par to institūciju struktūru, kas organizē lēmumu pieņemšanu uzņēmumā. Lai gan šādi tiesību akti var piešķirt zināmas kontroles pilnvaras personām, kas nav akcionāri, jo īpaši darbinieku pārstāvjiem, kontroles jēdziens saskaņā ar apvienošanās regulu nav saistīts ar šādiem ietekmes līdzekļiem, jo apvienošanās regula pievēršas izšķirošai ietekmei, kas pamatojas uz tiesībām, aktīviem vai līgumiem, vai līdzvērtīgiem faktiskiem līdzekļiem. Ierobežojumi statūtos vai vispārējos tiesību aktos par personām, kuras ir tiesīgas būt valdē, piemēram, noteikumi par neatkarīgu locekļu iecelšanu vai to personu izslēgšanu, kurām ir amats vai kuras ir nodarbinātas mātessabiedrībās, neizslēdz kontroles esību, kamēr akcionāri lemj par lēmējainstitūciju sastāvu⁽²⁷⁾. Tāpat, neraugoties uz valstu tiesību aktu noteikumiem, kuros paredzēts, ka sabiedrības lēmumi ir jāpieņem sabiedrības institūcijām tās interesēs, personām, kam ir balsstiesības, ir pilnvaras pieņemt šos lēmumus un tādēļ ir iespēja īstenot izšķirošu ietekmi uz sabiedrību⁽²⁸⁾.

⁽²³⁾ Lieta M.940 – *UBS/Mister Minit*, Apvienošanās regulas 5. panta 4. punkta b) apakšpunkta kontekstā. Par franšīzes attiecību traktēšanu konkurences vērtējumā sk. 2006. gada 6. jūnija Lietu COMP/M.4220 – *Food Service Project/Tele Pizza*. Situācija 1992. gada 28. aprīļa Lietā IV/M.126 – *Accor/Wagon-Lits* ir jāatskaidro no franšīzes līgumiem. Šajā gadījumā atkal 5. panta 4. punkta b) apakšpunkta kontekstā viesnīcu sabiedrībai bija tiesības pārvaldīt arī viesnīcas, kurās tai piederēja tikai mazākuma daļa, jo tā bija noslēgusi viesnīcu pārvaldīšanas ilgtermiņa līgumus, kas tai deva izšķirošu ietekmi pār šo viesnīcu ikdienas darbībām, ieskaitot lēmumus par budžeta jautājumiem.

⁽²⁴⁾ Sk. 1997. gada 22. janvāra Lietu IV/M.794 – *Coca-Cola/Amalgamated Beverages GB*; 1993. gada 28. jūlija Lietu IV/ECSC.1031 – *US/Sollac/Bamesa*; 1995. gada 23. augusta Lietu IV/M.625 – *Nordic Capital/Transpool*; par kritērijiem sk. arī 1996. gada 27. marta Lietu IV/M.697 – *Lockheed Martin Corporation/Loral Corporation*.

⁽²⁵⁾ Sk. 1992. gada 25. septembra Lietu IV/M.258 – *CCIE/GTE*, kur Komisija nekonstatēja kontroli sakarā ar iesaistīto komercīgumu pagaidu raksturu.

⁽²⁶⁾ Sk. 2004. gada 12. marta Lietu COMP/M.3330 – *RTL/M6*; 1994. gada 9. jūnija Lietu COMP/M.452 – *Avesta (II)*.

⁽²⁷⁾ Spriedums Lietā T-282/02 *Cementbouw* pret Komisiju, 70., 73., 74. punkts [2006. gads] ECR II-319.

⁽²⁸⁾ Spriedums Lietā T-282/02 *Cementbouw* pret Komisiju, 79. punkts [2006. gads] ECR II-319.

Kontrole citās tiesību aktu jomās

- (23) Kontroles jēdziens saskaņā ar apvienošanās regulu var atšķirties no tā, ko piemēro Kopienas un valstu īpašās tiesību aktu jomās, piemēram, par uzraudzības noteikumiem, nodokļiem, gaisa satiksmi vai plašsaziņas līdzekļiem. Tādēļ "kontroles" interpretācija citās jomās ne vienmēr ir izšķiroša kontroles jēdzienam saskaņā ar apvienošanās regulu.

1.3. Kontroles objekts

- (24) Apvienošanās regulas 3. panta 1. punkta b) apakšpunktā un 2. punktā paredzēts, ka kontroles objekts var būt viens vai vairāki uzņēmumi vai arī to daļas, kuri ir juridiskas personas, vai šādu personu aktīvi, vai tikai daži no šiem aktīviem. Kontroles iegūšanu pār aktīviem var uzskatīt par koncentrāciju tikai tad, ja šie aktīvi veido visu uzņēmumu vai to daļu, t. i., tirgū pārstāvētu uzņēmumu, uz kuru var skaidri attiecināt tirgus apgrozījumu⁽²⁹⁾. Uzņēmuma klientu bāzes nodošana var atbilst šiem kritērijiem, ja tā ir pietiekama, lai nodotu uzņēmumu ar tirgus apgrozījumu⁽³⁰⁾. Darījumu, kas aprobežojas ar nemateriāliem aktīviem, piemēram, zīmoliem, patentiem vai autortiesībām, arī var uzskatīt par koncentrāciju, ja šie aktīvi veido uzņēmumu ar tirgus apgrozījumu. Jebkurā gadījumā licenču uz zīmoliem, patentiem vai autortiesībām nodošana bez papildu aktīviem var atbilst šiem kritērijiem tikai tad, ja licences ir ekskluzīvas vismaz noteiktā teritorijā un ar šādu licenču nodošanu tiks nodota apgrozījumu radošā darbība⁽³¹⁾. Attiecībā uz neekskluzīvām licencēm var izslēgt, ka tās var pašas veidot uzņēmumu, kuram ir tirgus apgrozījums.
- (25) Konkrēti jautājumi rodas gadījumos, kad uzņēmums nodod iekšēju darbību, piemēram, pakalpojumu sniegšanu vai produktu ražošanu pakalpojumu sniedzējam. Tipiski gadījumi ir IT pakalpojumu nodošana specializētām IT sabiedrībām. Ārpakalpojumu līgumi var būt vairāku veidu; to kopējā iezīme ir tā, ka ārpakalpojumu sniedzējs sniedz tos pakalpojumus klientam, kurus pēdējais iepriekš ir pildījis ar pašu spēkiem. Vienkāršu ārpakalpojumu gadījumi nav saistīti ar aktīvu vai darbinieku nodošanu ārpakalpojumu sniedzējiem, bet parasti klients saglabā aktīvus vai darbiniekus. Šāds ārpakalpojumu līgums ir līdzīgs parastam pakalpojumu līgumam, un pat tad, ja ārpakalpojumu sniedzējs iegūst tiesības vadīt šos klienta aktīvus un darbiniekus, koncentrācija nerodas, ja aktīvi un darbinieki tiks izmantoti tikai klienta apkalpošanai.
- (26) Situācija var būt atšķirīga, ja ārpakalpojumu sniedzējam papildus noteiktas darbības pārņemšanai, kas iepriekš tika nodrošināti iekšēji, tiek nodoti saistītie aktīvi un/vai personāls. Šajos apstākļos koncentrācija rodas tikai tad, ja aktīvi veido visu uzņēmumu vai tā daļu, t. i., uzņēmumu ar piekļuvi tirgum. Tam ir nepieciešams, lai aktīvi, kas iepriekš paredzēti pārdevēja iekšējai darbībai, ļautu ārpakalpojumu sniedzējam sniegt pakalpojumus ne tikai ārpakalpojumu klientam, bet arī trešām personām tūlīt vai īsā laikposmā pēc nodošanas. Tas būs gadījumā, ja nodošana ir saistīta ar iekšēju uzņēmējdarbības vienību vai meitasuzņēmumu, kas jau nodarbojas ar pakalpojumu sniegšanu trešām personām. Ja trešās personas vēl nav apgādātas, nodotajiem aktīviem ražošanas gadījumā jāietver ražošanas iekārtas, zinātība par produktiem (ir pietiekami, ja nodotie aktīvi tuvākajā laikā ļauj attīstīt šādas spējas) un, ja nav piekļuves

⁽²⁹⁾ Sk., piemēram, 2005. gada 22. decembra Lietu COMP/M. 3867 – *Vattenfall/Elsam and E2 Assets*.

⁽³⁰⁾ 2002. gada 23. decembra Lietu COMP/M.2857 – *ECS/IEH*.

⁽³¹⁾ Turklāt licenču piešķiršana un patenta licenču nodošana veidos koncentrāciju tikai tad, ja to veic ilgstoši. Šajā ziņā ir spēkā līdzīgi apsvērumi, kā izklāstīts iepriekš 18. punktā par kontroles iegūšanu ar (ilgtermiņa) līgumiem.

tirgum, pircēja līdzekļi izveidot piekļuvi tirgum īsā laikposmā (piemēram, ieskaitot esošos līgumus vai zīmolus) ⁽³²⁾. Attiecībā uz pakalpojumu sniegšanu nodotajiem aktīviem jāietver nepieciešamā zinātība (piemēram, attiecīgais personāls un intelektuālais īpašums) un tās iespējas, kas nodrošina piekļuvi tirgum (piemēram, tirdzniecības iespējas) ⁽³³⁾. Tādēļ nodotajiem aktīviem ir jāietver vismaz tie pamatelementi, kas ļautu ieguvējam attīstīt klātbūtni tirgū laikposmā, kas ir līdzīgs kopuzņēmumu darbības sākšanas periodam, kā izklāstīts turpmāk 97. un 100. punktā. Tāpat kā kopuzņēmumu gadījumā Komisija novērtēšanā ņems vērā pamatotus uzņēmējdarbības plānus un vispārīgās tirgus iezīmes.

- (27) Ja nodotie aktīvi neļauj pircējam vismaz attīstīt piekļuvi tirgum, iespējams, ka tie tiks izmantoti tikai pakalpojumu sniegšanai ārpus pakalpojumu klientam. Šajos apstākļos darījums neradīs paliekošas izmaiņas tirgus struktūrā, un ārpus pakalpojumu līgums atkal ir līdzīgs pakalpojumu līgumam. Darījums neradīs koncentrāciju. Konkrētās prasības, saskaņā ar kurām kopuzņēmumu ārpus pakalpojumu sniegšanai uzskata par koncentrāciju, novērtētas šī paziņojuma sadaļā par pilnfunkciju kopuzņēmumiem.

1.4. Ilgtermiņa kontroles maiņa

- (28) Apvienošanās regulas 3. panta 1. punktā koncentrācijas jēdziens definēts tādā veidā, lai attiektos uz darbībām tikai tad, ja tās izraisa paliekošas izmaiņas attiecīgo uzņēmumu kontrolē un, kā papildina 20. apsvērumus, tirgus struktūrā. Tādēļ apvienošanās regulā nav aplūkoti darījumi, kas rada tikai īslaicīgu kontroles maiņu. Tomēr ilgtermiņa kontroles maiņu neizslēdz tas, ka pamatlīgumus noslēdz uz noteiktu laiku, ja šie līgumi ir atjaunojami. Koncentrācija var rasties pat tādos gadījumos, kad līgumos paredzēts noteikts termiņš, ja paredzētais laikposms ir pietiekami ilgs, lai radītu attiecīgo uzņēmumu ilgtermiņa kontroles maiņu ⁽³⁴⁾.
- (29) Jautājums par to, vai darbība izraisa paliekošas izmaiņas tirgus struktūrā, ir svarīgs arī vairāku secīgi notiekošu darbību novērtēšanai, kad tikai pirmajam darījumam ir īslaicīgs raksturs. Šajā ziņā var noteikt vairākus scenārijus.
- (30) Vienā scenārijā vairāki uzņēmumi apvienojas vienīgi citas sabiedrības iegādes nolūkā, pamatojoties uz līgumu par iegādāto aktīvu sadali atbilstīgi iepriekš esošam plānam tūlīt pēc darījuma pabeigšanas. Šajos apstākļos pirmajā posmā viens vai vairāki uzņēmumi veic visas mērķsabiedrības iegādi. Otrajā posmā iegādātos aktīvus sadala starp vairākiem uzņēmumiem. Tad jautājums ir, vai pirmais darījums ir jāuzskata par atsevišķu koncentrāciju, kas ietver vienpersonīgas kontroles (viena pircēja gadījumā) vai kopīgas kontroles (kopīga pirkuma gadījumā) iegūšanu pār visu mērķuzņēmumu, jeb vai tikai iegāde otrajā posmā rada koncentrāciju, pie kam katrs ieguvējs uzņēmums iegūst savu attiecīgo mērķuzņēmuma daļu.

⁽³²⁾ Sk. 2000. gada 25. februāra Lietu COMP/M.1841 – *Celestica/IBM*; 2000. gada 29. februāra Lietu COMP/M.1849 – *Solectron/Ericsson*; 2001. gada 29. jūnija Lietu COMP/M.2479 – *Flextronics/Alcatel*; 2001. gada 12. novembra Lietu COMP/M.2629 – *Flextronics/Xerox*.

⁽³³⁾ Sk. kopuzņēmumu kontekstā 1995. gada 11. maija Lietu IV/M.560 – *EDS/Lufthansa*; 2001. gada 29. jūnija Lietu COMP/M.2478 – *IBM Italia/Business Solutions/JV*.

⁽³⁴⁾ Sk. kopuzņēmumu gadījumos 2003. gada 30. aprīļa Lietu COMP/M.2903 – *DaimlerChrysler/Deutsche Telekom/JV*, kur 12 gadu laikposms tika uzskatīts par pietiekamu; 2002. gada 11. februāra Lietu COMP/M.2632 – *Deutsche Bahn/ECT International/United Depots/JV* ar 8 gadu līguma termiņu. 2005. gada 20. jūlija Lietu COMP/M.3858 *Lehman Brothers/Starwood/Le Meridien* Komisija uzskatīja par pietiekamu 10–15 gadu minimālo laikposmu, bet ne trīs gadu laikposmu. Kontroles iegūšanu, iegūstot akcijas, parasti neierobežo noteikts laikposms, un tādēļ pieņem, ka tas ilgtermiņā rada kontroles maiņu. Tikai 29. punktā un turpmākajos punktos minētajos scenārijos var uzskatīt, ka kontrolei ar akcijām un aktīviem ir īslaicīgs raksturs un tas nerada attiecīgā uzņēmuma ilgtermiņa kontroli.

- (31) Komisija uzskata, ka pirmais darījums nerada koncentrāciju, un pārbauda galīgo ieguvēju kontroles iegūšanu, ja ir izpildīti vairāki nosacījumi. Pirmkārt, sekojošajai sadalīšanai ir jābūt saskaņotai starp dažādajiem pircējiem juridiski saistošā veidā. Otrkārt, nedrīkst būt nenoteiktības par to, ka otrais posms – iegādāto aktīvu sadale – notiks šā laikposmā pēc pirmās iegādes. Komisija uzskata, ka parasti aktīvu sadales maksimālajam termiņam jābūt vienam gadam ⁽³⁵⁾.
- (32) Ja ir izpildīti abi nosacījumi, pirmā iegāde nerada paliekošas strukturālas izmaiņas. Nav ekonomiskā spēka efektīvas koncentrācijas starp ieguvēju(-iem) un mērksabiedrību kopumā, jo iegādātie aktīvi nesadalītā veidā netiek turēti ilgstoši, bet tikai laiku, kas ir vajadzīgs, lai veiktu iegādāto aktīvu tūlītēju sadali. Šajos apstākļos tikai uzņēmuma dažādo daļu iegāde otrajā posmā radīs koncentrāciju, pie kam katra no šīm dažādu pircēju veiktajām iegādēm radīs atsevišķu koncentrāciju. Tas ir neatkarīgi no tā, vai pirmo iegādi veic tikai viens uzņēmums ⁽³⁶⁾ vai kopīgi uzņēmumi, kas iesaistīti arī otrajā posmā ⁽³⁷⁾. Jebkurā gadījumā ir jāatzīmē, ka atļaujas lēmuma darbības joma nodrošinās visa mērķuzņēmuma pārņemšanu tikai tad, ja sadalīšana var notikt šā laikposmā pēc tam, un mērķuzņēmuma dažādās daļas tieši pārdod tālāk attiecīgajam galīgajam pircējam.
- (33) Tomēr, ja šie nosacījumi nav izpildīti, jo īpaši, ja nav droši, ka otrais posms notiks šā laikā pēc pirmās iegādes, Komisija uzskatīs pirmo darījumu par atsevišķu koncentrāciju, kurā iesaistīts viss mērķuzņēmums. Tas, piemēram, ir gadījumā, ja pirmais darījums var notikt arī neatkarīgi no otrā darījuma ⁽³⁸⁾ vai ja mērķuzņēmuma sadalei ir vajadzīgs ilgāks pārejas periods ⁽³⁹⁾.
- (34) Otrs scenārijs ir darbība, kas rada kopīgu kontroli darbības sākšanas periodam, bet atbilstīgi juridiski saistošiem līgumiem šī kopīgā kontrole tiks pārveidota par viena akcionāra vienpersonīgu kontroli. Tā kā kopīgās kontroles situācija nevar radīt ilgtermiņa kontroles maiņu, visu darbību var uzskatīt par vienpersonīgas kontroles iegūšanu. Iepriekš Komisija piekrita, ka šāds darbības sākšanas periods varētu ilgt līdz trīs gadiem ⁽⁴⁰⁾. Šāds periods šķiet pārāk ilgs, lai izslēgtu, ka kopīgās kontroles scenārijs ietekmē tirgus struktūru. Tādēļ periods parasti nedrīkst pārsniegt vienu gadu, un kopīgās kontroles periodam jābūt tikai īslaicīgam raksturam ⁽⁴¹⁾. Tikai šāds samērā īss periods padarīs par maz ticamu, ka kopīgās kontroles periodam būs skaidra ietekme uz tirgus struktūru, un tādēļ to var uzskatīt par tādu, kas nerada ilgtermiņa kontroles maiņu.
- (35) Trešajā scenārijā uzņēmumu iegūst pagaidu pircējs, bieži tā ir banka, pamatojoties uz nolīgumu par turpmāku uzņēmuma tālāku pārdošanu galīgajam ieguvējam. Pagaidu pircējs parasti pērk akcijas galīgā ieguvēja vārdā, kas bieži uzņemas lielāko ekonomisko risku, un tam var piešķirt īpašas tiesības. Šādos apstākļos pirmais darījums notiek tikai, lai atvieglotu otro darījumu, un pirmais pircējs ir tieši saistīts ar galīgo ieguvēju. Pretēji situācijai, kas aprakstīta pirmajā scenārijā 30.–33. punktā, nav iesaistīts cits
-
- ⁽³⁵⁾ Sk., piemēram, 2005. gada 24. jūnija Lietu Nr. COMP/M.3779 – *Pernod Ricard/Allied Domecq* un 2005. gada 10. jūnija Lietu COMP/M.3813 – *Fortune Brands/Allied Domecq*, kur tika paredzēts, ka aktīvu sadale stāsies spēkā 6 mēnešu laikā pēc iegādes.
- ⁽³⁶⁾ Par tikai viena uzņēmuma veiktu pirmo iegādi sk. 2005. gada 24. jūnija Lietu COMP/M.3779 – *Pernod Ricard/Allied Domecq* un 2005. gada 10. jūnija Lietu COMP/M.3813 – *Fortune Brands/Allied Domecq/Pernod Ricard*; 2001. gada 12. janvāra Lietu COMP/M.2060 – *Bosch/Rexroth*.
- ⁽³⁷⁾ Par kopīgu iegādi sk. 2000. gada 18. janvāra Lietu COMP/M.1630 – *Air Liquide/BOC*; 2000. gada 11. augusta Lietu COMP/M.1922 – *Siemens/Bosch/Atecs*; 2000. gada 29. augusta Lietu COMP/M.2059 – *Siemens/Dematic/VDO Sachs*.
- ⁽³⁸⁾ Sk. 2001. gada 21. novembra Lietu COMP/M.2498 – *UPM-Kymmene/Haindl* un 2001. gada 21. novembra Lietu COMP/M.2499 – *Norske Skog/Parenco/Walsum*.
- ⁽³⁹⁾ 2004. gada 16. marta Lieta COMP/M.3372 – *Carlsberg/Holsten*.
- ⁽⁴⁰⁾ 1994. gada 28. marta Lieta IV/M.425 – *British Telecom/Santander*.
- ⁽⁴¹⁾ Sk. 2001. gada 20. decembra Lietu M.2389 – *Shell/DEA*, kad vienpersonīgās kontroles galīgajam ieguvējam bija spēcīga ietekme operatīvajā vadībā kopīgās kontroles laikposmā; 2002. gada 18. novembra Lietu M.2854 – *RAG/Degussa*, kad tika paredzēts pārejas periods, lai veicinātu iekšējo pēcapvienošanās pārstrukturēšanu.

galīgais ieguvējs, mērķsabiedrība paliek nemainīga, un darījumu secību ierosina tikai vienīgais galīgais ieguvējs. Sākot no šā paziņojuma pieņemšanas dienas, Komisija pārbaudīs galīgā ieguvēja veikto kontroles iegūšanu, kā paredzēts pušu noslēgtos līgumos. Komisija darījumu, ar kuru pagaidu pircējs iegūst kontroli, uzskatīs par vienas koncentrācijas pirmo soli, kuras nobeigums ir ilgstoša kontrole, ko iegūst galīgais ieguvējs.

1.5. Savstarpēji saistīti darījumi

1.5.1. Saistība starp 3. pantu un 5. panta 2. punkta otro daļu

- (36) Vairākus darījumus var uzskatīt par vienu koncentrāciju saskaņā ar apvienošanās regulu atbilstīgi vispārīgajam noteikumam 3. pantā – tā kā darījumi ir savstarpēji atkarīgi – vai atbilstīgi īpašajam noteikumam 5. panta 2. punkta otrajā daļā.
- (37) Regulas 5. panta 2. punkta otrā daļa reglamentē jautājumu, kas atšķiras no apvienošanās regulas 3. pantā minētā. Regulas 3. pantā definēta “koncentrācijas” esība vispārīgā un materiālā izteiksmē, bet tas tieši nenosaka Komisijas kompetences jautājumu attiecībā uz koncentrāciju. Regulas 5. pants ir paredzēts, lai precizētu apvienošanās regulas darbības jomu, jo īpaši definējot apgrozījumu, kas ir jāņem vērā, lai noteiktu, vai koncentrācija ir Kopienas mēroga, un 5. panta 2. punkta otrā daļa Komisijai šajā ziņā ļauj uzskatīt, ka divi vai vairāki koncentrējoši darījumi rada vienu koncentrāciju attiecīgo uzņēmumu apgrozījuma aprēķināšanas nolūkā. Vērtējums par to, vai, piemērojot 3. pantu, vairāki darījumi rada vienu koncentrāciju vai šie darījumi ir jāuzskata par tādiem, kas rada vairākas koncentrācijas, tādējādi ir loģisks pirms jautājuma, kas aplūkots 5. panta 2. punkta otrajā daļā ⁽⁴²⁾.

1.5.2. Savstarpēji atkarīgi darījumi saskaņā ar 3. pantu

- (38) Koncentrācijas vispārīgā un teleoloģiskā definīcija, kas dota 3. panta 1. punktā – rezultāts ir viena vai vairāku uzņēmumu kontrole, nozīmē, ka nav atšķirības, vai kontrole tika iegūta ar vienu vai vairākiem juridiskiem darījumiem, ja galarezultāts ir viena koncentrācija. Divi vai vairāki darījumi rada vienu koncentrāciju 3. panta nolūkā, ja tiem ir vienots raksturs. Tādēļ jānosaka, vai rezultātā vienam vai vairākiem uzņēmumiem tiek piešķirta tieša vai netieša ekonomiska kontrole pār viena vai vairāku citu uzņēmumu darbību. Novērtēšanas nolūkā ir jānosaka darījumu pamatā esošā ekonomiskā realitāte un tādējādi pušu īstenotais ekonomiskais mērķis. Citiem vārdiem runājot, lai noteiktu konkrēto darījumu vienoto raksturu, katrā atsevišķā gadījumā ir jānoskaidro, vai šie darījumi ir savstarpēji atkarīgi tādā veidā, ka viens darījums nebūtu veikts bez otra ⁽⁴³⁾.
- (39) Apvienošanās regulas 20. apsvērumā šajā ziņā paskaidrots, ka ir lietderīgi uzskatīt par vienu koncentrāciju visus darījumus, kas ir cieši saistīti tādējādi, ka pēc stāvokļa ir saistīti. Prasība, ka darījumi ir savstarpēji atkarīgi, kā izklāstīts Pirmās instances tiesas *Cementbouw* spriedumā ⁽⁴⁴⁾, tādējādi atbilst skaidrojumam, kas izklāstīts 20. apsvērumā, ka darījumi pēc stāvokļa ir saistīti.
- (40) Šī vispārīgā pieeja atspoguļo, no vienas puses, to, ka saskaņā ar apvienošanās regulu darījumi, kas ir kopīgi atbilstīgi pušu īstenotajiem ekonomiskajiem mērķiem, arī jāanalizē vienā procedūrā. Šajos apstākļos šie darījumi kopā rada tirgus struktūras izmaiņas. No otras puses, ja dažādi darījumi nav savstarpēji atkarīgi un ja puses veic vienu no darījumiem, ja citi neizdotos, šķiet lietderīgi novērtēt šos darījumus atsevišķi saskaņā ar apvienošanās regulu.

⁽⁴²⁾ Spriedums Lietā T-282/02 *Cementbouw* pret Komisiju, 113.–119. punkts [2006. gads] ECR II-319.

⁽⁴³⁾ Spriedums Lietā T-282/02 *Cementbouw* pret Komisiju, 104.–109. punkts [2006. gads] ECR II-319.

⁽⁴⁴⁾ Spriedums Lietā T-282/02 *Cementbouw* pret Komisiju, 106.–109. punkts [2006. gads] ECR II-319.

- (41) Tomēr vairākus darījumus pat tad, ja pēc stāvokļa tie ir savstarpēji saistīti, var uzskatīt tikai par vienu koncentrāciju, ja kontroli galu galā iegūst tas pats (tie paši) uzņēmums(-i). Tikai šajos apstākļos divus vai vairākus darījumus var uzskatīt par vienota rakstura un tādēļ vienu koncentrāciju radošiem 3. panta nolūkā ⁽⁴⁵⁾. Tas izslēdz kopuzņēmumu šķelšanos, ar ko uzņēmuma dažādas daļas tiek sadalītas starp tā bijušajām mātesabiedrībām. Komisija šādus darījumus uzskatīs par atsevišķu koncentrāciju ⁽⁴⁶⁾. Tas pats attiecas uz darījumiem, kuros divas (vai vairākas) sabiedrības apmainās ar aktīviem darījumos, kas ietver kopuzņēmumu šķelšanos vai aktīvu maiņas darījumus. Lai gan puses šos darījumus parasti uzskatīs par savstarpēji atkarīgiem, apvienošanās regulas nolūks nosaka katra darījuma rezultātu atsevišķu vērtēšanu. Vairāki uzņēmumi iegūst kontroli pār dažādiem aktīviem, notiek atsevišķa resursu apvienošana katram ieguvējam uzņēmumam, un katras šīs kontroles iegūšanas ietekme uz tirgu ir jāanalizē atsevišķi saskaņā ar apvienošanās regulu.
- (42) Konkrētus jautājumus rada dažādu pakāpju kontroles iegūšana (piemēram, viena uzņēmuma kopīga kontrole un cita uzņēmuma vienpersonīga kontrole). Darbību, kas ietver kopīgas kontroles iegūšanu pār vienu uzņēmuma daļu un vienpersonīgas kontroles iegūšanu pār citu daļu, principā uzskata par divām atsevišķām koncentrācijām saskaņā ar apvienošanās regulu ⁽⁴⁷⁾. Šie darījumi rada vienu koncentrāciju tikai tad, ja tie ir savstarpēji atkarīgi un ja uzņēmums, kas iegūst vienpersonīgu kontroli, iegūst arī kopīgu kontroli. Jebkurā gadījumā uzskata, ka šāds scenārijs rada vienu koncentrāciju, kad iegādājas juridisku personu, kam pieder gan vienpersonīgi kontrolētais, gan kopīgi kontrolētais uzņēmums. Pamatojoties uz interpretāciju 20. apsvērumā, atšķirīgi nav jātraktē situācija, kad tas pats uzņēmums iegūst vienpersonīgu un kopīgu kontroli pār citiem uzņēmumiem, pamatojoties uz savstarpēji atkarīgiem līgumiem. Tādēļ šie darījumi, ja tie ir savstarpēji atkarīgi, rada vienu koncentrāciju.

Prasība par darījumu nosacītību

- (43) Nepieciešamā nosacītība nozīmē, ka neviens darījums nenotiktu bez citiem, un tādēļ tie veido vienu darbību ⁽⁴⁸⁾. Šādu nosacītību parasti pierāda, ja darījumi ir juridiski saistīti, t. i., paši līgumi ir saistīti ar savstarpēju nosacītību. Ja var pieņemami pierādīt faktisko nosacītību, tas var būt arī pietiekami, lai darījumus uzskatītu par vienu koncentrāciju. Jāveic ekonomisks vērtējums par to, vai katrs darījums noteikti ir atkarīgs no citu pabeigšanas ⁽⁴⁹⁾. Papildu norādes par vairāku darījumu savstarpējo atkarību var būt pašu pušu paziņojumi vai attiecīgo līgumu vienlaicīga noslēgšana. Būs grūti izdarīt secinājumu par vairāku darījumu faktisko savstarpējo nosacītību bez to vienlaicības. Juridiski savstarpēji nosacītu darījumu vienlaicības izteikts trūkums tāpat var likt apšaubīt to patieso savstarpējo atkarību.
- (44) Princips, ka vairākus darījumus var uzskatīt par vienu koncentrāciju saskaņā ar minētajiem nosacījumiem, ir spēkā tikai tad, ja rezultātā kontroli pār vienu vai vairākiem uzņēmumiem iegūst tā pati (tās pašas) persona(-s) vai tas pats (tie paši) uzņēmums(-i). Pirmkārt, tas var būt gadījumā, ja vienu sabiedrību vai uzņēmumu iegādājas ar vairākiem juridiskiem darījumiem. Otrkārt, arī kontroles iegūšana pār vairākiem uzņēmumiem, kas paši par sevi varētu radīt koncentrācijas, var būt saistīta tādā veidā, ka tā rada vienu koncentrāciju. Tomēr saskaņā ar apvienošanās regulu nav iespējams saistīt dažādus juridiskus darījumus, kas tikai daļēji attiecas uz kontroles iegūšanu pār uzņēmumiem, bet daļēji arī uz citu aktīvu

⁽⁴⁵⁾ Tas attiecas arī uz situācijām, kad uzņēmums pārdod uzņēmumu pircējam un tad iegādājas pircēju, ieskaitot pārdoto uzņēmumu, sk. 2007. gada 26. februāra Lietu COMP/M.4521 – *LGI/Telenet*.

⁽⁴⁶⁾ Sk. 2003. gada 20. novembra paralēlas lietas COMP/M.3293 – *Shell/BEB* un COMP/M.3294 – *ExxonMobil/BEB*; 1992. gada 30. aprīļa Lietu IV/M.197 – *Solvay/Laporte*.

⁽⁴⁷⁾ Sk. 1994. gada 9. marta Lietu IV/M.409 – *ABB/Renault Automation*.

⁽⁴⁸⁾ Spriedums Lietā T-282/02 *Cementbouw* pret Komisiju, 127. punkts un turpmākie punkti [2006. gads] ECR II-319.

⁽⁴⁹⁾ Spriedums Lietā T-282/02 *Cementbouw* pret Komisiju, 131. punkts un turpmākie punkti [2006. gads] ECR II-319. Sk. 2007. gada 26. februāra Lietu COMP/M.4521 – *LGI/Telenet*, kad savstarpējā atkarība bija balsīta uz to, ka abi darījumi tika izlemti un veikti vienlaicīgi un ka atbilstīgi pušu ekonomiskajiem mērķiem katrs darījums nebūtu veikts bez cita.

iegādi, piemēram, nekontrolējošas mazākuma daļas citās sabiedrībās. Tas neatbilstu vispārīgajam ietvaram un apvienošanās regulas nolūkam, ja dažādus darījumus, kas pēc nosacītības ir saistīti, vērtētu kopumā saskaņā ar apvienošanās regulu, ja tikai daži no šiem darījumiem rada kontroles maiņu pār konkrētu mērķuzņēmumu.

Viena uzņēmuma iegāde

- (45) Tādēļ var būt viena koncentrācija, ka tas pats (tie paši) pircējs(-i) iegūst kontroli pār vienu uzņēmumu, t. i., vienu ekonomisko vienību, ar vairākiem juridiskiem darījumiem, ja tie ir savstarpēji nosacīti. Tas ir gadījumā, neraugoties uz to, vai uzņēmumu iegādājas korporatīvā struktūrā, kas sastāv no vienas vai vairākām sabiedrībām, vai iegādājas dažādus aktīvus, kas veido vienu uzņēmumu, t. i., vienu ekonomisko vienību, ko vada kopējā komerciālā nolūkā, ko veicina visi aktīvi. Šāds uzņēmums var ietvert vairākuma un mazākuma daļas sabiedrībās, kā arī materiālos un nemateriālos aktīvus. Ja ir vajadzīgi vairāki juridiski darījumi, kas ir savstarpēji atkarīgi, lai nodotu šādu uzņēmumu, šie darījumi rada vienu koncentrāciju ⁽⁵⁰⁾.

Kontroles paralēla un sērijveida iegūšana

- (46) Lai vairākas kontroles iegūšanas uzskatītu par vienu koncentrāciju, Komisijas iepriekšējā lemsanas praksē ir radušies vairāki scenāriji. Viens šāds scenārijs ir paralēla kontroles iegūšana, t. i., uzņēmums A iegūst kontroli pār uzņēmumu B un C paralēli no vairākiem pārdevējiem ar nosacījumu, ka A pienākums nav pirkt nevienu un neviena pārdevēja pienākums nav pārdot, ja vien nenotiek abi darījumi ⁽⁵¹⁾. Cits scenārijs ir kontroles sērijveida iegūšana, t. i., uzņēmums A iegūst kontroli pār uzņēmumu B ar nosacījumu, ka B vispirms vai vienlaikus iegādājas uzņēmumu C, kā ilustrē *Kingfisher* lieta ⁽⁵²⁾.

Vienpersonīgas/kopīgas kontroles sērijveida iegūšana

- (47) Tādā pašā veidā kā *Kingfisher* scenārijā Komisija pieiet lietām, kurās sērijveida darījumā uzņēmums piekīt iegūt pirmo vienpersonīgo kontroli pār mērķuzņēmumu, lai tieši pārdotu tālāk iegūtās līdzdalības daļas mērķuzņēmumā citam uzņēmumam, visbeidzot radot abu ieguvēju kopīgu kontroli pār mērķsabiedrību. Ja abas iegūšanas ir savstarpēji nosacītas, abi darījumi rada vienu koncentrāciju, un Komisija apsvērs tikai kopīgas kontroles iegūšanu kā darījumu galīgo rezultātu ⁽⁵³⁾.

1.5.3. Vērtspapīru darījumu sērija

- (48) Apvienošanās regulas 20. apsvērumā papildus skaidrots, ka viena koncentrācija radīsies arī gadījumos, kad kontroli pār vienu uzņēmumu iegūst no viena vai vairākiem pārdevējiem ar vērtspapīru darījumu sēriju, kuri notiek saprātīgi īsā laika periodā. Koncentrācija šajos scenārijos neaprobežojas ar "vienas un izšķirošas" daļas iegādi, bet ietvers visas vērtspapīru iegādes, kas notiek saprātīgi īsā laika periodā.

⁽⁵⁰⁾ Sk. 1994. gada 29. augusta Lietu IV/M.470 – *Gencor/Shell*; 2004. gada 8. oktobra Lietu COMP/M.3410 – *Total/Gaz de France*; 1997. gada 19. septembra Lietu IV/M.957 – *L'Oreal/Procosa/Cosmetique Iberica/Albesa*; 1996. gada 18. decembra Lietu IV/M.861 – *Textron/Kautex*, kad visi aktīvi tika izmantoti arī tajā pašā produktu tirgū. Tie paši apsvērumi ir spēkā, ja kopuzņēmumu izveido vairākas sabiedrības, kas veido vienu uzņēmumu, sk. 2006. gada 12. jūnija Lietu M.4048 – *Sonae Industrial/Tarkett*, kad bija nepieciešama darījumu savstarpējā atkarība, izveidojot attiecīgi ražošanas un izplatīšanas kopuzņēmumu, lai pierādītu, ka ir viena koncentrācija, kas radītu pilnfunkciju kopuzņēmumu.

⁽⁵¹⁾ 2002. gada 16. septembra Lieta COMP/M.2926 – *EQT/H&R/Dragoco*; tie paši apsvērumi attiecas uz jautājumu, kad vairākas apvienošanās veido vienu koncentrāciju 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta nozīmē, 2002. gada 27. augusta Lieta COMP/M. 2824 – *Ernst & Young/Andersen Germany*.

⁽⁵²⁾ 1998. gada 18. jūnija Lieta IV/M.1188 – *Kingfisher/Wegert/ProMarkt*; 2002. gada 26. jūnija Lieta COMP/M.2650 – *Haniel/Cementbouw/JV (CVK)*.

⁽⁵³⁾ 2001. gada 30. oktobra Lieta COMP/M.2420 – *Mitsui/CVRD/Caemi*.

1.5.4. Regulas 5. panta 2. punkta otrā daļa

- (49) Regulas 5. panta 2. punkta otrajā daļā paredzēts īpašs noteikums, kas Komisijai ļauj secīgus darījumus, kas notiek noteiktā laika periodā, uzskatīt par vienu koncentrāciju attiecīgo uzņēmumu apgrozījuma aprēķināšanas nolūkā. Šis noteikuma nolūks ir nodrošināt, lai tās pašas personas nesadalītu darījumu aktīvu pārdošanas sērijā laika periodā, lai izvairītos no kompetences, ko Komisijai piešķir apvienošanās regula⁽⁵⁴⁾.
- (50) Ja divi vai vairāki darījumi (kad katrs noved pie kontroles iegūšanas) notiek divu gadu laikā starp tām pašām personām vai uzņēmumiem, tos uzskata par vienu koncentrāciju⁽⁵⁵⁾ neatkarīgi no tā, vai šie darījumi attiecas uz tā paša uzņēmuma daļām vai to pašu nozari. To nepiemēro, kad tām pašām personām vai uzņēmumiem pievienojas citas personas vai uzņēmumi tikai dažos iesaistītajos darījumos. Pietiekami, ja darījumus, lai gan tos neveic starp tām pašām sabiedrībām, veic starp sabiedrībām tajās pašās attiecīgajās grupās. Noteikums attiecas arī uz diviem vai vairākiem darījumiem starp tām pašām personām vai uzņēmumiem, ja tos veic vienlaikus. Ja to rezultātā tas pats uzņēmums iegūst kontroli, šādi vienlaicīgi darījumi starp tām pašām pusēm veido vienu koncentrāciju pat tad, ja tie nav savstarpēji nosacīti⁽⁵⁶⁾. Tomēr 5. panta 2. punkta otro daļu nepiemērotu dažādiem darījumiem, no kuriem vismaz vienā ir iesaistīts attiecīgais uzņēmums, kas ir atšķirīgs no kopējā(-iem) pārdevēja(-iem) un pircēja(-iem). Situācijās, kurās iesaistīti divi darījumi, kad viens darījums rada vienpersonīgu kontroli un otrs – kopīgu kontroli, tādēļ nepiemēro 5. panta 2. punkta otro daļu, ja vien cits(-i) kopīgi kontrolējošs(-i) mātesuzņēmums(-i) pēdējā darījumā nav vienpersonīgi kontrolētās daļas pārdevējs(-i) pirmajā darījumā.

1.6. Iekšēja pārstrukturēšana

- (51) Koncentrācija apvienošanās regulas nozīmē aprobežojas ar kontroles maiņu. Iekšēja pārstrukturēšana sabiedrību grupā nerada koncentrāciju. Tas attiecas, piemēram, uz līdzdalības palielinājumiem, kam neseko kontroles maiņa, vai uz tādām pārstrukturēšanas darbībām kā divkārši reģistrētas sabiedrības apvienošana vienā juridiskā personā vai meitassabiedrību apvienošanās. Koncentrācija varētu rasties tikai tad, ja darbība rada viena uzņēmuma kontroles būtības izmaiņas un tādēļ vairs nav tikai iekšēja.

1.7. Valsts uzņēmumu koncentrācija

- (52) Ārkārtas situācija ir tad, kad gan ieguvējs, gan pievienotais uzņēmums ir tai pašai valstij (vai tai pašai valsts iestādei vai pašvaldībai) piederošas sabiedrības. Šajā gadījumā tas, vai darījums ir jāuzskata par iekšēju pārstrukturēšanu, savukārt ir atkarīgs no jautājuma par to, vai abi uzņēmumi iepriekš bija tās pašas ekonomiskās vienības daļa. Ja uzņēmumi iepriekš bija dažādu ekonomisko vienību daļa, kurām ir neatkarīgas lemsšanas pilnvaras, tiks uzskatīts, ka darbība ir koncentrācija, nevis iekšēja pārstrukturēšana⁽⁵⁷⁾. Tomēr, ja dažātajām ekonomiskajām vienībām joprojām būs neatkarīgas lemsšanas pilnvaras arī pēc darbības, darbība ir jāuzskata tikai par iekšēju pārstrukturēšanu pat tad, ja to uzņēmumu daļas, kas veido dažādas ekonomiskas vienības, jātur vienai personai, piemēram, tīrai līdzdalības sabiedrībai⁽⁵⁸⁾.

⁽⁵⁴⁾ Spriedums Lietā T-282/02 *Cementbouw* pret Komisiju, 118. punkts [2006. gads] ECR II-319.

⁽⁵⁵⁾ Sk. 2003. gada 13. jūnija Lietu COMP/M.3173 – *E.ON/Fortum Burghausen/Smaland/Endenderry*. Tas attiecas arī uz situācijām, kad iegūst vienpersonīgu kontroli, pie kam ieguvējs uzņēmums iepriekš kopīgi kontrolēja tikai uzņēmuma daļas; 2001. gada 20. decembra Lietu COMP/M. 2679 – *EdF/TXU/Europe/24 Seven*.

⁽⁵⁶⁾ 1998. gada 24. augusta Lietu IV/M.1283 – *Volkswagen/RollsRoyce/Cosworth*.

⁽⁵⁷⁾ 1991. gada 24. jūnija Lietu IV/M.097 – *Péchiney/Usinor*; 1993. gada 22. februāra Lietu IV/M.216 – *CEA Industrie/France Telecom/SGS-Thomson*; 1998. gada 2. jūnija Lietu IV/M.931 – *Neste/IVO*. Sk. arī apvienošanās regulas 22. apsvērumu.

⁽⁵⁸⁾ Konkrēti jautājumi par valsts uzņēmumu apgrozījuma aprēķināšanu aplūkoti 192.–194. punktā.

- (53) Tomēr valsts priekšrocības, rīkojoties kā valsts iestādei nevis akcionāram, ja tās aprobežojas ar valsts interešu aizsardzību, nerada kontroli apvienošanās regulas nozīmē, ja to mērķis un sekas nav ļaut valstij īstenot izšķirošu ietekmi pār uzņēmuma darbību ⁽⁵⁹⁾.

2. Vienpersonīga kontrole

- (54) Vienpersonīgu kontroli iegūst, ja viens uzņēmums atsevišķi var īstenot izšķirošu ietekmi uz uzņēmumu. Var izdalīt divas vispārīgas situācijas, kurās uzņēmumam ir vienpersonīga kontrole. Pirmkārt, vienpersonīgi kontrolējošajam uzņēmumam ir pilnvaras noteikt cita uzņēmuma stratēģiskos komerclējumus. Šīs pilnvaras parasti iegūst, iegūstot balsstiesību vairākumu sabiedrībā. Otrkārt, situācija, kas arī piešķir vienpersonīgu kontroli, pastāv tad, ja tikai viens akcionārs var uzlikt veto stratēģiskiem lēmumiem uzņēmumā, bet šim akcionāram nav pilnvaru pašam uzspiest šādus lēmumus (tā saucamā negatīvā vienpersonīgā kontrole). Šajos apstākļos vienam akcionāram ir tāda paša līmeņa ietekme kā tā, kas parasti ir atsevišķam akcionāram, kurš kopīgi kontrolē sabiedrību, t. i., pilnvaras bloķēt stratēģisku lēmumu pieņemšanu. Salīdzinājumā ar situāciju kopīgi kontrolētā sabiedrībā nav citu akcionāru ar tāda paša līmeņa ietekmi, un akcionāram, kam ir negatīva vienpersonīga kontrole, ne vienmēr ir jāsadarbojas ar konkrētiem citiem akcionāriem, nosakot kontrolētā uzņēmuma stratēģisko rīcību. Tā kā šis akcionārs var radīt bezizejas stāvokli, akcionārs iegūst izšķirošu ietekmi 3. panta 2. punkta nozīmē un tādēļ kontroli apvienošanās regulas nozīmē ⁽⁶⁰⁾.

- (55) Vienpersonīgu kontroli var iegūt *de jure* un/*vai de facto*.

Vienpersonīga de jure kontrole

- (56) Vienpersonīgu kontroli parasti iegūst juridiski, ja uzņēmums iegūst balsstiesību vairākumu sabiedrībā. Bez citiem elementiem iegūšana, kas neietver balsstiesību vairākumu, parasti nepiešķir kontroli pat tad, ja tā ietver pamatkapitāla lielākās daļas iegādi. Ja sabiedrības statūtos pieprasīts absolūts vairākums stratēģisku lēmumu pieņemšanai, balsstiesību vienkārša vairākuma iegūšana var nepiešķirt pilnvaras noteikt stratēģiskus lēmumus, bet var būt pietiekama, lai ieguvējam piešķirtu bloķēšanas tiesības un tādēļ negatīvu kontroli.
- (57) Pat mazākuma daļas gadījumā vienpersonīga kontrole juridiski var rasties situācijās, kad šai daļai piešķirtas īpašas tiesības. Tās var būt priekšrocību akcijas, kurām piešķirtas īpašas tiesības, kas ļauj mazākuma akcionāram noteikt mērķsabiedrības stratēģisko komercrīcību, piemēram, pilnvaras iecelt vairāk nekā pusi uzraudzības padomes vai administratīvās valdes locekļu. Vienpersonīgu kontroli var īstenot arī mazākuma akcionārs, kuram ir tiesības vadīt sabiedrības darbību un noteikt tās uzņēmējdarbības politiku, pamatojoties uz organizatorisko struktūru (piemēram, kā komanditsabiedrības galvenajam partnerim, kuram bieži vien pat nav līdzdalības).
- (58) Negatīvas vienpersonīgas kontroles tipiska situācija rodas, kad viens akcionārs tur 50 % uzņēmumā, turpretim atlikušos 50 % tur vairāki citi akcionāri (pieņemot, ka tas *de facto* nerada pozitīvu vienpersonīgu kontroli), vai kad stratēģisku lēmumu pieņemšanai ir vajadzīgs absolūts vairākums, kas faktiski piešķir veto tiesības tikai vienam akcionāram neatkarīgi no tā, vai tas ir vairākuma vai mazākuma akcionārs ⁽⁶¹⁾.

⁽⁵⁹⁾ 1994. gada 1. septembra Lietu IV/M.493 – *Tractebel/Distrigaz II*.

⁽⁶⁰⁾ Tā kā šis akcionārs ir vienīgais uzņēmums, kas iegūst kontrolējošu ietekmi, tikai šī akcionāra pienākums ir sniegt paziņojumu saskaņā ar apvienošanās regulu.

⁽⁶¹⁾ Sk. secīgi 2004. gada 20. augusta Lietu COMP/M.3537 – *BBVA/BNL* un 2005. gada 27. aprīļa Lietu M.3768 – *BBVA/BNL*; 2003. gada 29. jūlija Lietu M.3198 – *VW-Audi/VW-Audi Vertriebszentren*; 2002. gada 8. maija Lietu COMP/M.2777 – *Cinven Limited/Angel Street Holdings*; 1992. gada 25. septembra Lietu IV/M.258 – *CCIE/GTE*. 2005. gada 30. septembra Lietu COMP/M.3876 – *Diester Industrie/Bunge*/JV bija īpaša situācija, ka kopuzņēmumam bija daļa sabiedrībā, ar kuru tam bija negatīva vienpersonīga kontrole pār šo sabiedrību.

Vienpersonīga de facto kontrole

- (59) Var uzskatīt, ka arī mazākuma akcionāram *de facto* ir vienpersonīga kontrole. Tas jo īpaši ir gadījumā, kad akcionārs, visticamāk, iegūs vairākumu akcionāru sapulcē, ņemot vērā savas daļas apjomu un pierādījumus no akcionāru dalības iepriekšējo gadu akcionāru sapulcēs⁽⁶²⁾. Pamatojoties uz iepriekšējo balsošanas modeļi, Komisija veiks perspektīvu analīzi un ņems vērā akcionāru dalības paredzamās izmaiņas, kas varētu rasties turpmāk pēc darbības⁽⁶³⁾. Komisija papildus analizēs citu akcionāru nostāju un novērtēs to lomu. Šāda vērtējuma kritēriji ir jo īpaši tie, vai atlikušās akcijas ir plaši izkliedētas, vai citiem būtiskiem akcionāriem ir strukturālas, ekonomiskas vai ģimeniskas saiknes ar liela mazākuma akcionāru jeb vai citiem akcionāriem ir stratēģiska vai tīri finansiāla līdzdalība mērķsabiedrībā; šos kritērijus vērtēs katrā atsevišķā gadījumā⁽⁶⁴⁾. Ja, pamatojoties uz savu līdzdalību, sākotnējo balsošanas modeļi akcionāru sapulcē un citu akcionāru nostāju, mazākuma akcionāram akcionāru sapulcē, iespējams, būs stabils balsu vairākums, tad tiek pieņemts, ka šim liela mazākuma akcionāram ir vienpersonīga kontrole⁽⁶⁵⁾.
- (60) Opcija pirkt vai pārveidot akcijas pati par sevi nevar piešķirt vienpersonīgu kontroli, ja vien opcija netiks tuvākajā laikā izmantota atbilstīgi juridiski saistošiem līgumiem⁽⁶⁶⁾. Tomēr izņēmuma gadījumos opcija kopā ar citiem elementiem var novest pie secinājuma, ka pastāv *de facto* vienpersonīga kontrole⁽⁶⁷⁾.

Vienpersonīga kontrole, kas iegūta ar citiem līdzekļiem, kas nav balsstiesības

- (61) Neatkarīgi no vienpersonīgas kontroles iegūšanas, pamatojoties uz balsstiesībām, piemēro arī 1.2. sadaļā izklāstītos apsvērumus par vienpersonīgas kontroles iegūšanu ar aktīvu pirkšanu, ar līgumu vai jebkuriem citiem līdzekļiem.

3. Kopīga kontrole

- (62) Kopīga kontrole pastāv, ja diviem vai vairākiem uzņēmumiem vai personām ir iespēja īstenot izšķirošu ietekmi pār citu uzņēmumu. Izšķiroša ietekme šajā nozīmē parasti nozīmē pilnvaras bloķēt darbības, kas nosaka uzņēmuma stratēģisko komercrīcību. Atšķirībā no vienpersonīgas kontroles, kas konkrētam akcionāram piešķir pilnvaras noteikt stratēģiskos lēmumus uzņēmumā, kopīgai kontrolei raksturīga bezizejas stāvokļa iespēja, kas rodas no divu vai vairāku mātessabiedrību pilnvarām noraidīt ierosinātus stratēģiskus lēmumus. Tādēļ izriet, ka šiem akcionāriem ir jāpanāk kopēja vienošanās, nosakot kopuzņēmuma komercpolitiku, un ka tiem ir jāsadarbojas⁽⁶⁸⁾.
- (63) Tāpat kā vienpersonīgas kontroles gadījumā kopīgas kontroles iegūšanu arī var noteikt *de jure* vai *de facto*. Kopīga kontrole pastāv, ja akcionāriem (mātessabiedrībām) ir jāpanāk vienošanās par svarīgākajiem lēmumiem attiecībā uz kontrolēto uzņēmumu (kopuzņēmumu).

⁽⁶²⁾ 1993. gada 3. augusta Lieta IV/M.343 – *Société Générale de Belgique/Générale de Banque*; 2004. gada 12. marta Lieta COMP/M.3330 – *RTL/M6*; 1991. gada 19. decembra Lieta IV/M.159 – *Mediobanca/Generali*.

⁽⁶³⁾ Sk. 2006. gada 20. decembra Lietu COMP/M.4336 – *MAN/Scania* attiecībā uz jautājumu par to, vai Volkswagen bija ieguvis kontroli pār MAN.

⁽⁶⁴⁾ 1997. gada 23. aprīļa Lieta IV/M.754 – *Anglo American/Lonrho*; 1990. gada 10. februāra Lieta IV/M.025 – *Arjomari/Wiggins Teape*.

⁽⁶⁵⁾ Sk. arī 2001. gada 20. septembra Lietu COMP/M.2574 – *Pirelli/Edizione/Olivetti/Telecom Italia*; 1999. gada 12. maija Lietu IV/M.1519 – *Renault/Nissan*.

⁽⁶⁶⁾ Spriedums Lietā T 2/93, *Air France* pret Komisiju [1994] ECR II-323. Lai gan opcija pati par sevi parasti nerada koncentrāciju, to var ņemt vērā neatkarīgā vērtējumā par saistītu koncentrāciju, sk. 2005. gada 21. decembra Lietu COMP/M.3696 – *E.ON/MOL*, 12.-14., 480., 762. punktu un turpmākos punktus.

⁽⁶⁷⁾ 1994. gada 7. marta Lieta IV/M.397 – *Ford/Hertz*.

⁽⁶⁸⁾ Sk. arī spriedumu Lietā T-282/02 *Cementbouw* pret Komisiju, 42., 52., 67. punkts [2006. gads] ECR II-319.

3.1. Vienlīdzība attiecībā uz balsstiesībām vai iecelšanu lēmēj institūcijās

- (64) Kopīgas kontroles skaidrākā forma ir tad, ja ir tikai divas mātessabiedrības, kurām vienlīdzīgi ir balsstiesības kopuzņēmumā. Šajā gadījumā nav jābūt formālam līgumam starp tām. Tomēr, ja ir formāls līgums, tam ir jābūt saderīgam ar mātessabiedrību vienlīdzības principu, nosakot, piemēram, ka katrai pienākas tāds pats skaits pārstāvju pārvaldes institūcijās un ka nevienam loceklim nav izšķiroša balss ⁽⁶⁹⁾. Vienlīdzību var panākt arī, ja abām mātessabiedrībām ir tiesības iecelt vienādu skaitu biedru kopuzņēmuma lēmēj institūcijās.

3.2. Veto tiesības

- (65) Kopīga kontrole var būt pat tad, ja nav vienlīdzības starp divām mātessabiedrībām attiecībā uz balsīm vai pārstāvību lēmēj institūcijās vai ja ir vairāk nekā divas mātessabiedrības. Tas ir gadījums, kad mazākuma akcionāriem ir papildu tiesības, kas ļauj tiem uzlikt veto lēmumiem, kuri ir svarīgi kopuzņēmuma stratēģiskajai komercrīcībai ⁽⁷⁰⁾. Šīs veto tiesības var būt noteiktas kopuzņēmuma statūtos vai piešķirtas ar līgumu starp tām mātessabiedrībām. Veto tiesības pašas par sevi var darboties ar konkrētu kvorumu, kas ir vajadzīgs lēmumiem, ko pieņem akcionāru sapulcē vai valde, ja šīs mātessabiedrības ir pārstāvētas šajā valdē. Iespējams arī, ka stratēģiski lēmumi ir atkarīgi no institūcijas, piemēram, uzraudzības padomes piekrišanas, ja mazākuma akcionāri ir pārstāvēti un veido kvorumu, kas ir vajadzīgs šādu lēmumu pieņemšanai.
- (66) Šīm veto tiesībām ir jābūt saistītām ar stratēģiskiem lēmumiem par kopuzņēmuma uzņēmējdarbības politiku. Tām jāpārsniedz veto tiesības, ko parasti piešķir mazākuma akcionāriem, lai aizsargātu to kā ieguldītāju kopuzņēmumā finanšu intereses. Šī mazākuma akcionāru parastā tiesību aizsardzība ir saistīta ar lēmumiem par kopuzņēmuma būtību, piemēram, statūtu izmaiņām, kapitāla palielināšanu vai samazināšanu vai likvidāciju. Piemēram, veto tiesības, kas novērš kopuzņēmuma pārdošanu vai darbības izbeigšanu, attiecīgajam mazākuma akcionāram nepiešķir kopīgu kontroli ⁽⁷¹⁾.
- (67) Turpretim veto tiesības, kas piešķir kopīgu kontroli, parasti ietver lēmumus par tādiem jautājumiem kā budžets, uzņēmējdarbības plāns, lielākie ieguldījumi vai augstākā līmeņa vadības iecelšana. Tomēr kopīgas kontroles iegūšanai nav vajadzīgs, lai ieguvējam būtu pilnvaras īstenot izšķirošu ietekmi uz uzņēmuma ikdienas vadību. Svarīgs elements ir tas, ka veto tiesības ir pietiekamas, lai mātessabiedrības varētu īstenot šādu ietekmi attiecībā uz kopuzņēmuma stratēģisko uzņēmējdarbības rīcību. Turklāt nav jākonstatē, ka kopīgas kontroles pār kopuzņēmumu ieguvējs faktiski izmantos savu izšķirošo ietekmi. Šādas ietekmes īstenošanas iespēja un tādējādi tikai veto tiesību esība ir pietiekama.
- (68) Lai iegūtu kopīgu kontroli, mazākuma akcionāram nav vajadzīgas visas iepriekš minētās veto tiesības. Var būt pietiekami, ka ir tikai dažas vai pat vienas šādas tiesības. Tas, vai tas ir šāds gadījums vai ne, ir atkarīgs no pašu veto tiesību precīzā satura un arī šo tiesību nozīmes kopuzņēmuma konkrētās uzņēmējdarbības kontekstā.

⁽⁶⁹⁾ 2003.gada 12. marta Lieta COMP/M.3097 – *Maersk Data/Eurogate IT; Global Transport Solutions JV*; 1993. gada 17. marta Lieta IV/M.272 – *Matra/CAP Gemini Sogeti*.

⁽⁷⁰⁾ Lieta T 2/93, *Air France* pret Komisiju [1994] ECR II-323; 1991. gada 3. maija Lieta IV/M.010 – *Conagra/Idea*.

⁽⁷¹⁾ 1991. gada 30. jūlija Lieta IV/M.062 – *Eridania/ISI*.

Augstākā līmeņa vadības iecelšana un budžeta noteikšana

- (69) Ļoti svarīgas ir veto tiesības attiecībā uz lēmumiem par augstākā līmeņa vadības iecelšanu un atlaišanu un budžeta apstiprināšanu. Pilnvaras kopīgi noteikt augstākā līmeņa vadības struktūru, piemēram, valdes locekļus, parasti subjektam piešķir pilnvaras īstenot izšķirošu ietekmi uz uzņēmuma komercpolitiku. Tas pats attiecas uz lēmumiem par budžetu, jo budžets nosaka kopuzņēmuma darbības precīzo ietvaru un jo īpaši ieguldījumus, ko tas var veikt.

Uzņēmējdarbības plāns

- (70) Uzņēmējdarbības plānā parasti sniedz ziņas par sabiedrības mērķiem kopā ar pasākumiem, kas ir jāveic šo mērķu sasniegšanai. Veto tiesības pār šāda veida uzņēmējdarbības plānu var būt pietiekamas, lai piešķirtu kopīgu kontroli pat jebkuru citu veto tiesību neesamības gadījumā. Turpretim, ja uzņēmējdarbības plānā ietverti tikai vispārīgi paziņojumi par kopuzņēmuma uzņēmējdarbības mērķiem, veto tiesību esība būs tikai viens elements kopīgas kontroles kopējā vērtējumā, bet pati par sevi nebūs pietiekama, lai piešķirtu kopīgu kontroli.

Ieguldījumi

- (71) Veto tiesību uz ieguldījumiem gadījumā šo tiesību nozīme ir atkarīga, pirmkārt, no ieguldījumu apjoma, kuri ir atkarīgi no mātessabiedrību piekrišanas, un otrkārt, no apmēra, kādā ieguldījumi veido tā tirgus svarīgu iezīmi, kurā kopuzņēmums darbojas. Attiecībā uz pirmo kritēriju, ja ieguldījumu apjoms, kam ir vajadzīga mātessabiedrību piekrišana, ir ļoti liels, šīs veto tiesības var būt tuvākas mazākuma akcionāra interešu parastajai aizsardzībai nekā tiesībām, kas piešķir pilnvaras kopīgi noteikt kopuzņēmuma komercpolitiku. Attiecībā uz otro kritēriju uzņēmuma ieguldījumu politika parasti ir svarīgs elements vērtējumā, vai ir kopīga kontrole vai nav. Tomēr var būt daži tirgi, kuros ieguldījumam nav nozīmīgas lomas uzņēmuma rīcībai tirgū.

Īpašas tirgus tiesības

- (72) Neatkarīgi no iepriekš minētajām parastajām veto tiesībām pastāv vairākas citas iespējamās veto tiesības saistībā ar īpašiem lēmumiem, kas ir svarīgi kopuzņēmuma konkrētā tirgus kontekstā. Viens piemērs ir lēmums par kopuzņēmuma izmantojamo tehnoloģiju, ja tehnoloģija ir kopuzņēmuma darbības galvenā iezīme. Cits piemērs attiecas uz tirgiem, kam raksturīga produktu diferenciacija un būtiska jauninājumu pakāpe. Šajos tirgos veto tiesības pār lēmumiem par kopuzņēmuma attīstāmām jaunām produktu sērijām arī var būt svarīgs elements, konstatējot kopīgas kontroles esību.

Vispārējais konteksts

- (73) Novērtējot veto tiesību relatīvo nozīmi, ja tās ir vairākas, šīs tiesības nedrīkst vērtēt atsevišķi. Gluži pretēji, konstatācija par to, vai kopīga kontrole pastāv vai ne, ir balstīta uz šo tiesību vērtējumu kopumā. Tomēr veto tiesības, kas neattiecas uz stratēģisku komercpolitiku, augstākā līmeņa vadības iecelšanu vai budžetu, vai uzņēmējdarbības plānu, nevar uzskatīt par tādām, kas to subjektam dod kopīgu kontroli ⁽⁷²⁾.

3.3. **Balsttiesību kopīga izmantošana**

- (74) Pat bez konkrētām veto tiesībām divi vai vairāki uzņēmumi, kas iegūst mazākuma daļu citā uzņēmumā, var iegūt kopīgu kontroli. Tas var būt gadījumā, kad mazākuma akcionāri kopā nodrošina līdzekļus mērķuzņēmuma kontrolēšanai. Tas nozīmē, ka mazākuma akcionāriem kopā būs balsttiesību vairākums

⁽⁷²⁾ 1993. gada 19. marta Lieta IV/M.295 – SITA-RPC/SCORI.

un viņi rīkosies kopā, izmantojot šīs balsstiesības. Tas var izrietēt no juridiski saistoša līguma šajā nolūkā, vai to var faktiski konstatēt.

- (75) Tiesiskie līdzekļi, lai nodrošinātu balsstiesību kopīgu izmantošanu, var būt (kopīgi kontrolētas) līdzdalības sabiedrības veidā, kurai mazākuma akcionāri nodod savas tiesības, vai līgums, ar kuru tie apņemas rīkoties tādā pašā veidā (apvienošanas līgums).
- (76) Ļoti reti kolektīva rīcību var īstenot *de facto*, ja pastāv spēcīgas kopējas intereses starp mazākuma akcionāriem, lai tie nerīkotos cits pret citu, izmantojot savas tiesības attiecībā uz kopuzņēmumu. Tomēr jo lielāks ir šādā kopuzņēmumā iesaistīto mātesabiedrību skaits, jo mazāka ir šādas situācijas iespējamība.
- (77) Par šādu interešu kopību liecina augstas pakāpes savstarpēja atkarība starp mātesabiedrībām, lai sasniegtu kopuzņēmuma stratēģiskos mērķus. Tas jo īpaši ir gadījumā, kad katra mātesabiedrība dod ieguldījumu kopuzņēmumā, kas ir svarīgs tās darbībai (piemēram, īpašas tehnoloģijas, vietēju zinātību vai piegādes līgumus) ⁽⁷³⁾. Šajos apstākļos mātesabiedrības var būt spējīgas bloķēt kopuzņēmuma stratēģiskos lēmumus, un tādējādi tās var sekmīgi pārvaldīt kopuzņēmumu tikai ar savstarpēju vienošanos par stratēģiskajiem lēmumiem pat tad, ja nav skaidri paredzētas veto tiesības. Tādēļ mātesabiedrībām būs jāsadarbojas ⁽⁷⁴⁾. Papildu faktori ir lēmumu pieņemšanas procedūras, kas ir pielāgotas tādā veidā, lai mātesabiedrības varētu īstenot kopīgu kontroli pat bez precīzi formulētiem līgumiem, kas piešķir veto tiesības, vai citām saiknēm starp mazākuma akcionāriem saistībā ar kopuzņēmumu ⁽⁷⁵⁾.
- (78) Šāds scenārijs var būt ne tikai situācijā, kad divi vai vairāki mazākuma akcionāri kopīgi *de facto* kontrolē uzņēmumu, bet arī tad, kad vairākuma akcionārs lielā mērā ir atkarīgs no mazākuma akcionāra. Tas var būt gadījumā, kad kopuzņēmums ekonomiski un finansiāli ir atkarīgs no mazākuma akcionāra vai kad tikai mazākuma akcionāram ir vajadzīgā zinātība kopuzņēmuma darbībai un būs svarīgāka loma tajā, turpretim vairākuma akcionārs ir tikai finanšu ieguldītājs ⁽⁷⁶⁾. Šajos apstākļos vairākuma akcionārs nevarēs pastiprināt savu stāvokli, bet kopuzņēmuma partneris varēs bloķēt stratēģiskus lēmumus, tā ka abiem mātesuzņēmumiem būs pastāvīgi jāsadarbojas. Tas rada faktiskas kopīgas kontroles situāciju, kas dominē pār tīri juridisku vērtējumu, atbilstīgi kuram varētu uzskatīt, ka vairākuma akcionāram ir vienpersonīga kontrole.
- (79) Šie kritēriji attiecas uz jauna kopuzņēmuma veidošanu, kā arī uz mazākuma daļu iegādēm, kas kopā piešķir kopīgu kontroli. Daļu iegādes gadījumā pastāv lielāka interešu kopības varbūtība, ja daļas iegādājas ar saskaņotu rīcību. Tomēr iegāde ar saskaņotu rīcību vien nav pietiekama, lai konstatētu faktisku kopīgu kontroli. Parasti kopēja interese kā sabiedrības finanšu ieguldītājiem (vai kreditoriem) par peļņu no kapitāla ieguldījuma nerada interešu kopību, kas noved pie kopīgas *de facto* kontroles īstenošanas.

⁽⁷³⁾ 2001. gada 3. jūlija Lieta COMP/JV.55 *Hutchison/RCPM/ECT*; sk. arī 1995. gada 20. septembra Lietu IV/M.553 – *RTL/Veronica/Endemol*.

⁽⁷⁴⁾ Spriedums Lieta T-282/02 *Cementbouw* pret Komisiju, 42., 52., 67. punkts [2006. gads] ECR II-319.

⁽⁷⁵⁾ 2001. gada 3. jūlija Lieta COMP/JV.55 *Hutchison/RCPM/ECT*. Sk. arī 1995. gada 20. septembra Lietu IV/M.553 – *RTL/Veronica/Endemol*.

⁽⁷⁶⁾ 1997. gada 22. septembra Lietu IV/M. 967 – *KLM/Air UK*; 2006. gada 13. februāra Lietu COMP/M.4085 – *Arcelor/Oyak/Erdemir*.

- (80) Bez tādām spēcīgām kopējām interesēm, kā aprakstīts iepriekš, koalīciju maiņas iespēja starp mazākuma akcionāriem parasti izslēgs kopīgas kontroles pieņemumu. Ja nav stabila vairākuma lēmumu pieņemšanas procedūrā, un vairākums katrā gadījumā var būt jebkurš no dažādajiem apvienojumiem, kas iespējami starp mazākuma akcionāriem, nevar pieņemt, ka mazākuma akcionāri (vai to noteikta grupa) kopīgi kontrolēs uzņēmumu⁽⁷⁷⁾. Šajā kontekstā nav pietiekami, ka starp divām vai vairākām pusēm, kurām ir vienlīdzīga daļa uzņēmuma kapitālā, ir līgumi, kas nosaka vienādas tiesības un pilnvaras starp pusēm, ja tām nav stratēģisku veto tiesību. Piemēram, uzņēmuma gadījumā, kurā trīs akcionāriem katram pieder viena trešdaļa pamatkapitāla un katrs ievēl vienu trešdaļu valdes locekļu, akcionāriem nav kopīgas kontroles, jo lēmumi ir jāpieņem, pamatojoties uz vienkāršu vairākumu.

3.4. Citi apsvērumi saistībā ar kopīgu kontroli

Mātesabiedrību nevienlīdzīga loma

- (81) Kopīga kontrole nav nesaderīga ar to, ka vienai no mātesabiedrībām ir īpašas zināšanas un pieredze kopuzņēmuma uzņēmējdarbībā. Šādā gadījumā otrai mātesabiedrībai var būt neliela vai pat nebūt nekādas lomas kopuzņēmuma ikdienas vadībā, kur tās klātbūtni motivē finansiālas, ilgtermiņa stratēģijas, zīmola tēla vai vispārīgas politikas rakstura apsvērumi. Tomēr tai vienmēr ir jāsauglabā reālā iespēja apstrīdēt otras mātesabiedrības pieņemtos lēmumus, pamatojoties uz vienlīdzīgām balsstiesībām vai tiesībām iecelt lēmēj institūcijās, vai veto tiesībām attiecībā uz stratēģiskiem jautājumiem. Bez tā būtu vienpersonīga kontrole.

Izšķiroša balss

- (82) Lai pastāvētu kopīga kontrole, tikai vienai mātesabiedrībai nevajadzētu būt izšķirošai balsij, jo tas radītu sabiedrības, kurai ir izšķiroša balss, vienpersonīgu kontroli. Tomēr kopīga kontrole var būt, ja šai izšķirošajai balsij praksē ir ierobežota nozīme un efektivitāte. Tas var būt gadījumā, kad izšķirošo balsi var izmantot tikai pēc arbitrāžas posmu sērijas un samierināšanas mēģinājumiem vai ļoti ierobežotā jomā, vai ja izšķirošās balss izmantošana rada pārdošanas opciju, kas nozīmē smagu finansiālu slogu, vai ja mātesabiedrību savstarpējā atkarība padarītu izšķirošās balss izmantošanu maz ticamu⁽⁷⁸⁾.

III. KONTROLES BŪTĪBAS IZMAIŅAS

- (83) Apvienošanās regula attiecas uz darbībām, kas noved pie vienpersonīgas vai kopīgas kontroles iegūšanas, tostarp darbībām, kas rada kontroles būtības izmaiņas. Pirmkārt, šādas kontroles būtības izmaiņas, kas izraisa koncentrāciju, notiek tad, ja rodas izmaiņas starp vienpersonīgu un kopīgu kontroli. Otrkārt, kontroles būtības izmaiņas notiek starp kopīgas kontroles scenārijiem pirms un pēc darījuma, ja palielinās kontrolējošo akcionāru skaits vai izmainās to identitāte. Tomēr kontroles būtības izmaiņas nerodas, ja notiek maiņa no negatīvas uz pozitīvu vienpersonīgu kontroli. Šāda maiņa neietekmē nedz negatīvi kontrolējošā akcionāra stimulus, nedz kontroles struktūras raksturu, jo kontrolējošajam akcionāram nebija obligāti jāsadarbjas ar konkrētiem akcionāriem laikā, kad tam bija negatīva kontrole. Jebkurā gadījumā izmaiņas tikai to pašu kontrolējošo akcionāru līdzdalības apjomā bez izmaiņām pilnvarās, kas tiem ir sabiedrībā, un sabiedrības kontroles struktūras uzbūvē nerada kontroles būtības izmaiņas un tādēļ nerada koncentrāciju, par kuru jāziņo.

⁽⁷⁷⁾ 1998. gada 22. decembra Lieta IV/V.12 – Ericsson/Nokia/Psion/Motorola.

⁽⁷⁸⁾ 2001. gada 20. septembra Lieta COMP/M.2574 – Pirelli/Edizione/Olivetti/Telecom Italia; 1995. gada 20. septembra Lieta IV/M.553 – RTL/Veronica/Endemol; 1994. gada 28. marta Lieta IV/M.425 – British Telecom/Banco Santander.

- (84) Šīs kontroles būtības izmaiņas tiks pārrunātas divās kategorijās: pirmkārt, viena vai vairāku jaunu kontrolējošu akcionāru iestāšanās neatkarīgi no tā, vai tie aizstāj esošus kontrolējošus akcionārus vai ne, un, otrkārt, kontrolējošu akcionāru skaita samazināšanās.

1. Kontrolējošu akcionāru iestāšanās

- (85) Jaunu kontrolējošu akcionāru iestāšanās, kas noved pie kopīgas kontroles scenārija, var izrietēt no vienpersonīgas kontroles maiņas uz kopīgu kontroli vai no papildu akcionāra iestāšanās, vai esoša akcionāra nomaiņas jau kopīgi kontrolētā uzņēmumā.
- (86) Pāreju no vienpersonīgas kontroles uz kopīgu kontroli uzskata par darbību, par kuru jāziņo, jo tā maina kopuzņēmuma kontroles būtību. Pirmkārt, akcionārs, kas iestājas kontrolētā uzņēmumā, veic jaunu kontroles iegūšanu. Otrkārt, tikai jaunā kontroles iegūšana padara kontrolēto uzņēmumu par kopuzņēmumu, kas izšķiroši maina arī pārējā kontrolējošā uzņēmuma stāvokli saskaņā ar apvienošanās regulu. Turpmāk tam ir jāņem vērā viena vai vairāku citu kontrolējošu akcionāru intereses un pastāvīgi ir jāsadarbojas ar jauno(-ajiem) akcionāru(-iem). Pirms tam tas varēja noteikt kontrolētā uzņēmuma stratēģisko rīcību atsevišķi (vienpersonīgas kontroles gadījumā) vai nebija spiests ņemt vērā konkrētu citu akcionāru intereses un nebija spiests pastāvīgi sadarboties ar šiem akcionāriem.
- (87) Jauna akcionāra iestāšanās kopīgi kontrolētā uzņēmumā papildus jau kontrolējošajiem akcionāriem vai nomainot vienu no tiem, arī rada koncentrāciju, par kuru jāziņo, lai gan uzņēmums tiek kopīgi kontrolēts pirms un pēc darbības ⁽⁷⁹⁾. Pirmkārt, arī šajā scenārijā ir akcionārs, kas iegūst jaunu kontroli pār kopuzņēmumu. Otrkārt, kopuzņēmuma kontroles būtību nosaka visu kontrolējošo akcionāru identitāte. Kopīgas kontroles būtība ir tāda, ka, tā kā katram akcionāram atsevišķi ir bloķēšanas tiesības attiecībā uz stratēģiskiem lēmumiem, kopīgi kontrolējošajiem akcionāriem ir jāņem vērā savstarpējas intereses un ir jāsadarbojas, lai noteiktu kopuzņēmuma stratēģisko rīcību ⁽⁸⁰⁾. Tādēļ kopīgas kontroles būtība sevi neizsmel, tīri matemātiski pieskaitot bloķēšanas tiesības, kuras izmanto vairāki akcionāri, bet to nosaka kopīgi kontrolējošo akcionāru sastāvs. Viens no skaidrākajiem scenārijiem, kas noved pie izšķirošām izmaiņām kopīgi kontrolēta uzņēmuma kontroles struktūras raksturā, ir situācija, kad kopuzņēmumā, ko kopīgi kontrolē kopuzņēmuma konkurents un finanšu ieguldītājs, finanšu ieguldītāju nomaina cits konkurents. Šajos apstākļos var pilnībā mainīties kopuzņēmuma kontroles struktūra un stimuli ne tikai sakarā ar jauna kontrolējoša akcionāra iestāšanos, bet arī sakarā ar palikušā akcionāra rīcības izmaiņām. Tādēļ kontrolējoša akcionāra nomaiņa vai jauna akcionāra iestāšanās kopīgi kontrolētā uzņēmumā rada kontroles būtības izmaiņas ⁽⁸¹⁾.

⁽⁷⁹⁾ Sk., piemēram, 2004. gada 9. decembra Lietu COMP/M.3440 – ENI/EDP/GdP.

⁽⁸⁰⁾ Spriedums Lietā T-282/02 *Cementbouw* pret Komisiju, 67. punkts [2006. gads] ECR II-319.

⁽⁸¹⁾ Vispār jāatzīmē, ka Komisija nevērtēs kā atsevišķu koncentrāciju kontrolējoša akcionāra netiešu aizstāšanu kopīgas kontroles scenārijā, kas notiek ar kontroles iegūšanu pār vienu no tā mātesuzņēmumiem. Komisija vērtēs jebkuras izmaiņas, kas notiek kopuzņēmuma konkurences situācijā sakarā ar kontroles kopēju iegūšanu par tā mātesuzņēmumu. Tādēļ tādos apstākļos citi kontrolējošie akcionāri kopuzņēmumā nebūs tās koncentrācijas skartie uzņēmumi, kas attiecas uz tā mātesuzņēmumu.

- (88) Tomēr jaunu akcionāru iestāšanās rada koncentrāciju, par kuru jāziņo, tikai tad, ja viens vai vairāki akcionāri, pateicoties darbībai, iegūst vienpersonīgu vai kopīgu kontroli. Jaunu akcionāru iestāšanās var radīt situāciju, kurā kopīgu kontroli nevar konstatēt ne juridiski, ne faktiski, jo jaunā akcionāra iestāšanās rada tādas sekas, ka ir iespējama koalīcijas maiņa starp mazākuma akcionāriem ⁽⁸²⁾.

2. Akcionāru skaita samazināšanās

- (89) Kontrolējošu akcionāru skaita samazināšanās rada kontroles būtības izmaiņas un tādējādi ir jāuzskata par koncentrāciju, ja viena vai vairāku kontrolējošu akcionāru izstāšanās rada maiņu no kopīgas kontroles uz vienpersonīgu kontroli. Atsevišķi īstenota izšķiroša ietekme būtiski atšķiras no kopīgi īstenotas izšķirošas ietekmes, jo pēdējā gadījumā kopīgi kontrolējošajiem akcionāriem ir jāņem vērā citas iesaistītās puses vai pušu iespējami atšķirīgās intereses ⁽⁸³⁾.
- (90) Ja darbība ietver kopīgi kontrolējošu akcionāru skaita samazināšanos, neizraisot maiņu no kopīgas kontroles uz vienpersonīgu kontroli, darījums parasti neradīs koncentrāciju, par kuru jāziņo.

IV. KOPUZŅĒMUMI – PILNFUNKCIONALITĀTES JĒDZIENS

- (91) Regulas 3. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzēts, ka uzskata, ka koncentrācija rodas, ja viens vai vairāki uzņēmumi iegūst kontroli pār citu uzņēmumu vai uzņēmumu daļām. Tādēļ vairāku kopīgu kontrolējošu uzņēmumu veiktā cita uzņēmuma jaunā iegāde rada koncentrāciju saskaņā ar apvienošanās regulu. Tāpat kā uzņēmuma vienpersonīgas kontroles iegūšanas gadījumā šāda kopīgas kontroles iegūšana radīs strukturālas izmaiņas tirgū pat tad, ja atbilstīgi ieguvēju uzņēmumu plāniem pievienotais uzņēmums pēc darījuma vairs netiktu uzskatīts par pilnfunkciju (piemēram, tādēļ, ka tas turpmāk veiks pārdošanu tikai mātesuzņēmumiem). Tādējādi darījums, kurā iesaistīti vairāki uzņēmumi, kas iegūst kopīgu kontroli pār citu uzņēmumu vai cita uzņēmuma daļām atbilstīgi 24. punktā noteiktajiem kritērijiem no trešām personām, radīs koncentrāciju saskaņā ar 3. panta 1. punktu bez nepieciešamības apsvērt pilnfunkcionalitātes kritēriju ⁽⁸⁴⁾.
- (92) Turklāt 3. panta 4. punktā paredzēts, ka kopuzņēmuma veidošana, kas ilgtermiņā īsteno visas neatkarīgas ekonomiskas vienības funkcijas (tā saucamie pilnfunkciju kopuzņēmumi), rada koncentrāciju apvienošanās regulas nozīmē. Tādēļ pilnfunkcionalitātes kritērijs attēlo apvienošanās regulas piemērošanu pušu veiktai kopuzņēmumu izveidei neatkarīgi no tā, vai šāds kopuzņēmums izveidots kā darbība jaunā nozarē vai puses iegulda kopuzņēmumā aktīvus, kas tām iepriekš piederēja atsevišķi. Šajos apstākļos kopuzņēmumam ir jāatbilst pilnfunkcionalitātes kritērijam, lai radītu koncentrāciju.
- (93) Tas, ka kopuzņēmums var būt pilnfunkciju uzņēmums un tādēļ ekonomiski autonomi no darbības viedokļa, nenozīmē, ka tam ir autonomija attiecībā uz savu stratēģisko lēmumu pieņemšanu. Citādi kopīgi kontrolētu uzņēmumu nekad nevarētu uzskatīt par pilnfunkciju kopuzņēmumu, un tādēļ nekad netiktu izpildīts 3. panta 4. punktā noteiktais nosacījums ⁽⁸⁵⁾. Tādēļ pilnfunkcionalitātes kritērijam ir pietiekami, ja kopuzņēmums ir autonomi darbības ziņā.

⁽⁸²⁾ 1998. gada 22. decembra Lieta IV/JV.12 – Ericsson/Nokia/Psion/Motorola.

⁽⁸³⁾ Sk. 1990. gada 28. novembra Lietu IV/M023 – ICI/Tioxide; sk. arī 5. punkta d) apakšpunktu Komisijas paziņojumā par vienkāršotu procedūru atsevišķu koncentrāciju traktēšanai saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 139/2004.

⁽⁸⁴⁾ Šie apsvērumi tādā pašā veidā neattiecas uz 2. panta 4. punktu. Tā kā 3. panta 1. un 4. punkta interpretācija attiecas uz apvienošanās regulas piemērojamību kopuzņēmumiem, 2. panta 4. punkts attiecas uz kopuzņēmumu neatkarīgo analīzi. "Kopuzņēmuma veidošanas, kas rada koncentrāciju 3. panta nozīmē", kā paredzēts 2. panta 4. punktā, ietver kopīgas kontroles iegūšanu atbilstīgi 3. panta 1. un 4. punktam.

⁽⁸⁵⁾ Spriedums Lietā T-282/02 Cementbouw pret Komisiju, 62. punkts [2006. gads] ECR II-319.

1. Neatkarīgai darbībai tirgū pietiekami resursi

- (94) Pilnfunkciju raksturs būtībā nozīmē, ka kopuzņēmumam ir jādarbojas tirgū, pildot funkcijas, ko parasti veic uzņēmumi, kas darbojas tajā pašā tirgū. Lai to izdarītu, kopuzņēmumam ir jābūt vadībai, kas pievēršas tā ikdienas darbībai, un piekļuvei pietiekamiem resursiem, tostarp finansēm, personālam un aktīviem (materiāliem un nemateriāliem), lai ilgtermiņā vadītu tā uzņēmējdarbību jomā, kas paredzēta kopuzņēmuma līgumā⁽⁸⁶⁾. Personāls nav obligāti jānodarbina pašam kopuzņēmumam. Ja tā ir standarta prakse nozarē, kurā kopuzņēmums darbojas, var būt pietiekami, ja trešās personas paredz personāla komplektēšanu saskaņā ar darbības līgumu vai personālu ieceļ starpposma nodarbinātības aģentūra. Mātesabiedrību veikta personāla nosūtīšana darbā arī var būt pietiekama, ja to veic tikai darbības sākšanas periodā vai ja kopuzņēmums strādā ar mātesabiedrībām tāpat kā ar trešām personām. Pēdējā gadījumā ir vajadzīgs, lai kopuzņēmums strādātu ar mātesabiedrībām atbilstīgi nesaistītu pušu darījumu nosacījumiem, pamatojoties uz parastiem komerciāliem apstākļiem, un lai kopuzņēmums varētu arī brīvi pieņemt darbā savus darbiniekus vai saņemt personālu ar trešo personu starpniecību.

2. Mātesabiedrību vienu konkrētu funkciju pārsniedošas darbības

- (95) Kopuzņēmums nav pilnfunkciju, ja tas pārņem tikai vienu konkrētu funkciju mātesabiedrību uzņēmējdarbībā bez savas piekļuves tirgum vai klātbūtnes tirgū. Tas ir, piemēram, tādu kopuzņēmumu gadījumā, kas aprobežojas ar pētniecību un attīstību vai ražošanu. Šādi kopuzņēmumi ir palīgi savu mātesabiedrību uzņēmējdarbībai. Tas ir arī gadījumā, kad kopuzņēmums būtībā aprobežojas ar savu mātesabiedrību produktu izplatīšanu vai pārdošanu un tādēļ galvenokārt darbojas kā pārdošanas aģentūra. Tomēr tas, ka kopuzņēmums izmanto vienu vai vairāku mātesabiedrību izplatīšanas tīklu vai tirdzniecības vietu, parasti nediskvalificēs to kā "pilnfunkciju", kamēr mātesabiedrības darbojas tikai kā kopuzņēmuma aģenti⁽⁸⁷⁾.
- (96) Bieži sastopams piemērs, kurā šis jautājums rodas, ir kopuzņēmumi, kuri iesaistīti nekustamā īpašuma turēšanā un kurus parasti veido nodokļu un citu finansiālu iemeslu dēļ. Kamēr kopuzņēmuma nolūks aprobežojas ar noteikta nekustamā īpašuma iegādi un/vai turēšanu mātesabiedrībām un pamatojas uz mātesabiedrību sniegtiem finanšu līdzekļiem, parasti to neuzskatīs par pilnfunkciju, jo tam nav autonomas, ilgtermiņa uzņēmējdarbības tirgū un parasti nebūs arī vajadzīgo resursu, lai darbotos neatkarīgi. Tas ir jāatskīr no kopuzņēmumiem, kuri aktīvi pārvalda nekustamā īpašuma portfeli un kuri darbojas tirgū savā vārdā, kas parasti norāda uz pilnfunkcionalitāti⁽⁸⁸⁾.

3. Pārdošanas/pirkšanas attiecības ar mātesabiedrībām

- (97) Mātesabiedrību spēcīgā klātbūtne iepriekšējā vai nākamā posma tirgū ir faktors, kas ir jāņem vērā, vērtējot kopuzņēmuma pilnfunkciju raksturu, kad šī klātbūtne rada būtisku pārdošanu vai pirkšanu starp mātesabiedrībām un kopuzņēmumu. Tas, ka tikai sākotnējā darbības sākšanas periodā kopuzņēmums

⁽⁸⁶⁾ 1994. gada 2. decembra Lieta IV/M.527 – Thomson CSF/Deutsche Aerospace – intelektuālā īpašuma tiesības, 1995. gada 11. maija Lieta IV/M.560 EDS/Lufthansa – ārpakalpojumi, 1995. gada 7. septembra Lieta IV/M.585 – Voest Alpine Industrieanlagenbau GmbH/Davy International Ltd – kopuzņēmuma tiesības pieprasīt papildu kompetenci un personālu no savām mātesabiedrībām, 1996. gada 5. februāra Lieta IV/M.686 – Nokia/Autoliv, kopuzņēmums var izbeigt "pakalpojumu līgumus" ar mātesabiedrību un aiziet no mātesabiedrības saglabāta objekta, 1996. gada 7. oktobra Lieta IV/M.791 – British Gas Trading Ltd/Group 4 Utility Services Ltd, kopuzņēmuma paredzētie aktīvi tiks nodoti nomas sabiedrībai, un kopuzņēmums tos nomās.

⁽⁸⁷⁾ 1991. gada 2. decembra Lieta IV/M.102 – TNT/Canada Post, etc.

⁽⁸⁸⁾ Sk. 1997. gada 23. jūnija Lietu IV/M.929 – DIA/Veaba Immobilien/Deutschbau; 2004. gada 23. janvāra Lietu COMP/M. 3325 – Morgan Stanley/Glick/Canary Wharf.

gandrīz pilnīgi paļaujas uz pārdošanu savām mātessabiedrībām vai pirksanu no tām, parasti neietekmē tā pilnfunkciju raksturu. Šāds darbības sākšanas periods var būt vajadzīgs, lai kopuzņēmumu nostiprinātu tirgū. Bet šis periods parasti nepārsniegs trīs gadus atkarībā no konkrētā tirgus īpašajiem apstākļiem ⁽⁸⁹⁾.

Pārdošana mātessabiedrībām

- (98) Ja pārdošanu no kopuzņēmuma mātessabiedrībām plānots veikt ilgstoši, būtisks ir jautājums par to, vai neatkarīgi no šīs pārdošanas kopuzņēmumam var būt aktīva loma tirgū un to var uzskatīt par ekonomiski autonomu no darbības viedokļa. Šajā ziņā svarīgs faktors ir tā mātessabiedrībām veiktās pārdošanas relatīvā proporcija salīdzinājumā ar kopuzņēmuma kopējo ražošanu. Katra atsevišķa gadījuma īpatnību dēļ nav iespējams noteikt konkrētu apgrozījuma attiecību, kas atšķir pilnfunkciju no citiem kopuzņēmumiem. Ja kopuzņēmums vairāk nekā 50 % no sava apgrozījuma gūst ar trešām personām, tas parasti būs pilnfunkcionalitātes rādītājs. Zem šīs norādošās robežas ir vajadzīga analīze katrā atsevišķā gadījumā, pie kam, lai konstatētu darbības autonomiju, attiecībām starp kopuzņēmumu un tā mātessabiedrībām ir jābūt patiesi komerciāla rakstura. Šajā nolūkā ir jāpierāda, ka kopuzņēmums piegādās savas preces vai sniegs pakalpojumus pircējam, kas tās vērtē visaugstāk un maksās visvairāk, un ka kopuzņēmums arī ar savām mātessabiedrībām strādās atbilstīgi nesaistītu pušu darījumu nosacījumiem, pamatojoties uz parastiem komerciāliem apstākļiem ⁽⁹⁰⁾. Šajos apstākļos, t. i., ja kopuzņēmums izturēsies pret savām mātessabiedrībām tādā pašā komerciālā veidā kā pret trešām personām, var būt pietiekami, ka vismaz 20 % no kopuzņēmuma prognozētās pārdošanas būs trešām personām. Tomēr, jo lielāka ir pārdošanas proporcija, ko, visticamāk, veiks mātessabiedrībām, jo lielāka būs vajadzība pēc skaidriem pierādījumiem par attiecību komerciālo raksturu.
- (99) Lai noteiktu proporciju starp pārdošanu mātessabiedrībām un trešām personām, Komisija ņems vērā iepriekšējos pārskatus un pamatotos uzņēmējdarbības plānus. Tomēr īpaši tad, ja būtisku pārdošanu trešām personām nevar viegli prognozēt, Komisija balstīs savu konstatējumu arī uz vispārīgo tirgus struktūru. Tas var būt svarīgs faktors arī vērtējumam par to, vai kopuzņēmums strādās ar savām mātessabiedrībām atbilstīgi nesaistītu pušu darījumu nosacījumiem.
- (100) Šie jautājumi bieži rodas attiecībā uz ārpakalpojumu līgumiem, kad uzņēmums izveido kopuzņēmumu ar pakalpojumu sniedzēju ⁽⁹¹⁾, kas pildīs funkcijas, kuras iepriekš uzņēmums veica iekšienē. Šajos scenārijos kopuzņēmumu parasti nevar uzskatīt par pilnfunkciju: tas sniedz savus pakalpojumus vienīgi klienta uzņēmumam, un tā pakalpojumi ir atkarīgi no pakalpojumu sniedzēja ieguldījuma. Tas, ka kopuzņēmuma uzņēmējdarbības plāns bieži vien vismaz neizslēdz to, ka kopuzņēmums var sniegt savus pakalpojumus trešām personām, nemaina šo vērtējumu, jo parastā ārpakalpojumu veidojumā klienta uzņēmumam jebkuru trešo personu ieņēmumi, iespējams, paliks kā palīgdarbība kopuzņēmuma galvenajai darbībai. Tomēr šis vispārīgais noteikums neizslēdz to, ka ir ārpakalpojumu situācijas, kad kopuzņēmuma partneri, piemēram, apjomradītu ietaupījumu dēļ izveido kopuzņēmumu ar perspektīvu par būtisku piekļuvi tirgum. Tas varētu klasificēt kopuzņēmumu kā pilnfunkciju, ja ir paredzēta būtiska pārdošana trešām personām un ja attiecības starp kopuzņēmumu un tā mātessabiedrību būs patiesi komerciāla rakstura, un ja kopuzņēmums strādā ar savām mātessabiedrībām, pamatojoties uz parastiem komerciāliem apstākļiem.

⁽⁸⁹⁾ 1995. gada 11. maija Lieta IV/M.560 – EDS/Lufthansa; 1996. gada 5. februāra Lieta IV/M.686 Nokia/Autoliv; jāsalīdzina ar 1997. gada 2. aprīļa Lieta IV/M.904 – RSB/Tenex/Fuel Logistics un 1997. gada 1. oktobra Lieta IV/M.979 – Preussag/Voest-Alpine. Īpašs gadījums ir tad, kad kopuzņēmuma veiktu pārdošanu tā mātessabiedrībai rada likumīgs monopols, kuram kopuzņēmums ir pakārtots, sk. 1995. gada 17. februāra Lieta IV/M.468 – Siemens/Italtel, vai kad pārdošanu mātessabiedrībai veido blakusprodukti, kuri ir mazāk nozīmīgi kopuzņēmumam, sk. 1995. gada 13. marta Lieta IV/M.550 – Union Carbide/Enichem.

⁽⁹⁰⁾ 1996. gada 9. aprīļa Lieta IV/M.556 – Zeneca/Vanderhave; 1996. gada 3. jūlija Lieta IV/M.751 – Bayer/Hüls.

⁽⁹¹⁾ Jautājums par to, kādos apstākļos ārpakalpojumu vienošanās ir koncentrācija, aplūkots šī paziņojuma 25. punktā un turpmākajos punktos.

Pirkšana no mātessabiedrībām

- (101) Attiecībā uz pirkšanu, ko kopuzņēmums veic no savām mātessabiedrībām, kopuzņēmuma pilnfunkciju raksturs ir apšaubāms jo īpaši tad, ja attiecīgajiem produktiem vai pakalpojumiem tiek pievienota neliela vērtība paša kopuzņēmuma līmenī. Šādā situācijā kopuzņēmums var būt tuvāks kopīgai pārdošanas aģentūrai.

Tirdzniecības tirgi

- (102) Tomēr pretēji šai situācijai, kurā kopuzņēmums darbojas tirdzniecības tirgū un pilda tirdzniecības uzņēmuma parastās funkcijas šādā tirgū, tas parasti nebūs pārdošanas palīgāģentūra, bet pilnfunkciju kopuzņēmums. Tirdzniecības tirgum ir raksturīga sabiedrību esība, kas specializējas produktu pārdošanā un izplatīšanā, neesot vertikāli integrētas, papildus tām, kas ir integrētas, un kad ir pieejami attiecīgo produktu dažādi piegādes avoti. Turklāt daudziem tirdzniecības tirgiem var būt nepieciešami operatori, lai ieguldītu īpašās iekārtās, piemēram, tirdzniecības vietās, krājumu glabātavās, noliktavās, depo, transporta parkos, kā arī pārdošanas un servisa personāls. Lai veidotu pilnfunkciju kopuzņēmumu tirdzniecības tirgū, uzņēmumam ir jābūt vajadzīgajām iekārtām un, iespējams, jāsaņem tā piegādes būtiska daļa ne tikai no savām mātessabiedrībām, bet arī no citiem konkurējošiem avotiem ⁽⁹²⁾.

4. Ilgtermiņa darbība

- (103) Turklāt ir jāparedz, ka kopuzņēmums darbosies ilgstoši. Tas, ka mātessabiedrības atdod kopuzņēmumam iepriekš aprakstītos resursus, parasti pierāda, ka tas tā ir. Turklāt līgumos par kopuzņēmuma izveidi bieži vien paredzētas atsevišķas iespējamības, piemēram, kopuzņēmuma fiasco vai būtiska nesaskaņa starp mātessabiedrībām ⁽⁹³⁾. To var panākt, iekļaujot noteikumus par kopuzņēmuma iespējamo pašlikvidāciju vai vienas vai vairāku mātessabiedrību iespēju izstāties no kopuzņēmuma. Šāda veida noteikums nenovērš to, ka kopuzņēmumu uzskata par tādu, kas darbojas ilgstoši. Tas pats parasti ir spēkā tad, kad līgumā noteikts kopuzņēmuma ilguma periods, ja šis periods ir pietiekami ilgs, lai radītu paliekošas izmaiņas attiecīgo uzņēmumu struktūrā ⁽⁹⁴⁾, vai ja līgumā paredzēta kopuzņēmuma iespējamā darbības turpināšana pēc šī perioda.

- (104) Turpretim netiks uzskatīts, ka kopuzņēmums darbojas ilgstoši, ja tas izveidots uz īsu, ierobežotu ilgumu. Tas, piemēram, būtu gadījumā, kad kopuzņēmums izveidots, lai būvētu konkrētu projektu, piemēram, elektrostaciju, bet tas nebūs iesaistīts stacijas darbībā, kad tās būvniecība ir pabeigta.

- (105) Kopuzņēmumam nav pietiekamas ilgstošas darbības posmā, kad nav pieņemti trešo personu lēmumi, kuriem ir būtiska pamatnozīme kopuzņēmuma uzņēmējdarbības sākšanai. Šiem scenārijiem atbilst tikai tie lēmumi, kuri pārsniedz tikai formalitātes un kuru pieņemšana parasti ir nenoteikta. Piemēri ir līguma piešķiršana (piemēram, publiskos piedāvājumu konkursos), licences (piemēram, telekomunikāciju nozarē) vai piekļuves tiesības īpašumam (piemēram, naftas un gāzes pētīšanas tiesības). Kamēr nav pieņemts lēmums par šādiem faktoriem, nav skaidrs, vai kopuzņēmums vispār sāks darboties. Tādējādi

⁽⁹²⁾ 1996. gada 3. septembra Lieta IV/M.788 – AgrEVO/Marubeni.

⁽⁹³⁾ 1997. gada 23. aprīļa Lieta IV/M.891 – Deutsche Bank/Commerzbank/J.M. Voith.

⁽⁹⁴⁾ Sk. 2003. gada 30. aprīļa Lietu COMP/M.2903 – DaimlerChrysler/Deutsche Telekom/JV, kad 12 gadu laikposms tika uzskatīts par pietiekamu; 2002. gada 11. februāra Lietu COMP/M.2632 – Deutsche Bahn/ECT International/United Depots/JV ar 8 gadu līguma termiņu. 2005. gada 20. jūlija Lietu COMP/M.3858 Lehman Brothers/Starwood/Le Meridien Komisija uzskatīja 10–15 gadu minimālo laikposmu par pietiekamu, bet ne trīs gadu laikposmu.

šajā posmā nevar uzskatīt, ka kopuzņēmums ilgstoši pilda ekonomiskas funkcijas, un rezultātā tas nav pilnfunkciju. Tomēr, kad ir pieņemts lēmums par labu konkrētajam kopuzņēmumam, šis kritērijs ir izpildīts un rodas koncentrācija ⁽⁹⁵⁾.

5. Kopuzņēmuma darbības izmaiņas

- (106) Mātesabiedrības var izlemt paplašināt kopuzņēmuma darbības jomu tā pastāvēšanas laikā. To uzskatīs par jaunu koncentrāciju, kas var izraisīt prasību par paziņošanu, ja šī paplašināšana ir saistīta ar visa cita uzņēmuma vai tā daļas iegādi no mātesabiedrībām, kas, apsverot atsevišķi, būtu koncentrācija, kā izskaidrots šī paziņojuma 24. punktā ⁽⁹⁶⁾.
- (107) Koncentrācija var rasties arī tad, ja mātesabiedrības nodod kopuzņēmumam būtiskus papildu aktīvus, līgumus, zinātību vai citas tiesības, un šie aktīvi un tiesības ir pamats vai kodols, lai paplašinātu kopuzņēmuma darbību citos produktu vai ģeogrāfiskajos tirgos, kas nebija sākotnējā kopuzņēmuma mērķis, un ja kopuzņēmums veic šādas darbības uz pilnfunkciju pamata. Tā kā aktīvu vai tiesību nodošana liecina par to, ka mātesabiedrības ir kopuzņēmuma darbības jomas īstenās paplašinātājas, kopuzņēmuma darbības paplašināšanu var aplūkot tādā pašā veidā kā jauna kopuzņēmuma izveidi 3. panta 4. punkta nozīmē ⁽⁹⁷⁾.
- (108) Ja kopuzņēmuma darbības jomu paplašina, nenododot papildu aktīvus, līgumus, zinātību vai tiesības, tiks uzskatīts, ka koncentrācija nerodas.
- (109) Koncentrācija rodas, ja notiek izmaiņas esoša nepilnfunkciju kopuzņēmuma darbībā, lai izveidotu pilnfunkciju kopuzņēmumu 3. panta 4. punkta nozīmē. Var minēt šādus piemērus: kopuzņēmuma organizatoriskās struktūras maiņa, lai tā atbilstu pilnfunkcionalitātes kritērijam ⁽⁹⁸⁾; kopuzņēmums, kas mēdza veikt piegādes tikai mātesabiedrībām, pēc tam sāk nozīmīgu darbību tirgū; vai scenāriji, kā aprakstīts iepriekš 105. punktā, kad kopuzņēmums var sākt savu darbību tirgū tikai tad, kad tam ir būtisks ieguldījums (piemēram, licence kopuzņēmumam telekomunikāciju nozarē). Šādām kopuzņēmuma darbības izmaiņām bieži būs vajadzīgs tā akcionāru vai tā vadības lēmums. Kad pieņemts lēmums, kas noved pie tā, ka kopuzņēmums atbilst pilnfunkcionalitātes kritērijam, rodas koncentrācija.

V. IZŅĒMUMI

- (110) Regulas 3. panta 5. punktā noteiktas trīs izņēmuma situācijas, kad kontrolpaketes iegāde nerada koncentrāciju saskaņā ar apvienošanās regulu.
- (111) Pirmkārt, vērtspapīru iegādi, ko veic sabiedrības, kuru parastajās darbībās ietilpst darījumi un darbs ar vērtspapīriem uz sava vai uz citu rēķina, neuzskata par koncentrāciju, ja šāda iegāde tiek veikta šo uzņēmumu ietvaros un ja vērtspapīrus tur tikai īslaicīgi (3. panta 5. punkta a) apakšpunkts). Lai piemērotu šo izņēmumu, ir jāizpilda šādas prasības:

— ieguvējam uzņēmumam ir jābūt kredītiestādei, citai finanšu iestādei vai apdrošināšanas uzņēmumam, kuru parastās darbības ir aprakstītas iepriekš,

⁽⁹⁵⁾ Atkarībā no šajā paziņojuma nodaļā minētajiem citiem kritērijiem.

⁽⁹⁶⁾ Sk. 2003. gada 30. janvāra Lietu COMP/M.3039 – *Soprol/Céréol/Lesieur*.

⁽⁹⁷⁾ Paziņojumu izraisošs notikums šādā gadījumā būs līgums vai cits juridisks dokuments, kas ir aktīvu, līgumu, zinātības vai citu tiesību nodošanas pamatā.

⁽⁹⁸⁾ 2001. gada 27. septembra Lieta COMP/M.2276 – *The Coca-Cola Company/Nestlé/JV*.

- vērtspapīri ir jāiegūst ar mērķi tos pārdot tālāk,
 - ieguvējs uzņēmums nedrīkst izmantot balsstiesības ar mērķi noteikt mērķsabiedrības stratēģisko komercdarbību vai tam ir jāizmanto šīs tiesības tikai ar mērķi sagatavot pārdošanai visu uzņēmumu vai tā daļu, tā aktīvus vai vērtspapīrus,
 - ieguvējam uzņēmumam ir jāpārdod sava kontrolpakete viena gada laikā pēc iegūšanas datuma, tas ir, tam ir jāsamazina sava līdzdalība šī viena gada laikā vismaz līdz līmenim, kas vairs nepiešķir kontroli. Tomēr Komisija var pagarināt šo termiņu, ja ieguvējs uzņēmums pierāda, ka pārdošana nebija pamatoti iespējama viena gada laikā.
- (112) Otrkārt, nav kontroles maiņas un tādējādi nav koncentrācijas apvienošanās regulas nozīmē, kad kontroli iegūst pilnvarotā persona saskaņā ar tiem dalībvalsts tiesību aktiem, kas attiecas uz likvidāciju, darbības izbeigšanu, maksātnespēju, maksājumu pārtraukšanu, mierizlīgumu vai līdzīgām procedūrām (3. panta 5. punkta b) apakšpunkts).
- (113) Treškārt, koncentrācija nerodas, ja kontroli iegūst finanšu akciju [līdzdalības] sabiedrība Padomes Direktīvas 78/660/EEK ⁽⁹⁹⁾ 5. panta 3. punkta nozīmē. Tādējādi “finanšu akciju [līdzdalības] sabiedrības” jēdziens aprobežojas ar sabiedrībām, kuru vienīgais uzdevums ir iegādāties kapitāldaļas citās sabiedrībās, neiesaistoties šo sabiedrību pārvaldē ne tiešā, ne netiešā veidā, bet neierobežojot savas akcionāru tiesības. Bez tam šādām ieguldījumu sabiedrībām ir jābūt strukturētām tādā veidā, lai šo ierobežojumu ievērošanu varētu uzraudzīt administratīva iestāde vai tieslietu iestāde. Apvienošanās regulā paredzēts papildu nosacījums šī uzņēmuma piemērošanai: šādas sabiedrības var izmantot balsstiesības citos uzņēmumos, tikai lai saglabātu šo investīciju pilnu vērtību, bet nevis tieši vai netieši noteiktu kontrolētā uzņēmuma stratēģisko komercrīcību.
- (114) Uzņēmumi atbilstīgi apvienošanās regulas 3. panta 5. punktam attiecas tikai uz ļoti ierobežotu jomu. Pirmkārt, uzņēmumi ir spēkā tikai, ja citādi darījums pats par sevi būtu koncentrācija, bet ne – ja darījums ir daļa no plašākas vienas koncentrācijas, apstākļos, kad kontroles galīgais ieguvējs atbilst 3. panta 5. punkta nosacījumiem (skat. iepriekš 35. punktu). Otrkārt, 3. panta 5. punkta a) un c) apakšpunktā minētie uzņēmumi attiecas tikai uz kontroles iegūšanu, pērkot vērtspapīrus, nevis iegādājoties aktīvus.
- (115) Uzņēmumi neattiecas uz tipiskām ieguldījumu fondu struktūrām. Atbilstīgi to mērķiem šie fondi parasti neierobežo sevi balsstiesību izmantošanā, bet pieņem lēmumus iecelt uzņēmumu vadības un uzraudzības institūciju locekļus vai pat pārstrukturēt šos uzņēmumus. Tas nebūtu saderīgs ar prasību 3. panta 5. punkta a) un c) apakšpunktā, ka ieguvējas sabiedrības neizmanto balsstiesības ar mērķi noteikt cita uzņēmuma konkurētspējīgu darbību ⁽¹⁰⁰⁾.
- (116) Var rasties jautājums, vai darbība, lai glābtu uzņēmumu pirms maksātnespējas procesa vai no tā, rada koncentrāciju saskaņā ar apvienošanās regulu. Šāda glābšanas darbība parasti ietver esoša parāda pārveidošanu jaunā sabiedrībā, ar kuras palīdzību banku sindikāts var iegūt kopīgu kontroli pār attiecīgo

⁽⁹⁹⁾ Padomes 1978. gada 25. jūlija Ceturtā Direktīva 78/660/EEK, kas pamatojas uz Līguma 54. panta 3. punkta g) apakšpunktu un attiecas uz noteiktu veidu sabiedrību gada pārskatiem, OV L 222, 14.8.1978., 11. lpp., kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar 2003. gada 18. jūnija Direktīvu 2003/51/EK, OV L 178, 17.7.2003., 16. lpp. Šīs direktīvas 5. panta 3. punktā finanšu akciju [līdzdalības] sabiedrības definētas kā “tās sabiedrības, kuru vienīgais uzdevums ir iegādāties kapitāldaļas citās sabiedrībās, pārvaldīt šādas kapitāldaļas un gūt no tām peļņu, neiesaistoties šo sabiedrību pārvaldē ne tiešā, ne netiešā veidā, bet neierobežojot savas akcionāru tiesības. Ierobežojumiem, ko nosaka šādu sabiedrību darbībai, ir jābūt tādiem, lai to ievērošanu var uzraudzīt administratīva iestāde vai tieslietu iestāde”.

⁽¹⁰⁰⁾ 1995. gada 11. decembra Lieta IV/M.669 – *Charterhouse/Porterbrook*.

sabiedrību. Ja šāda darbība atbilst kopīgas kontroles kritērijiem, kā izklāstīts iepriekš, to parasti uzskatīs par koncentrāciju⁽¹⁰¹⁾. Lai gan banku galvenais nodoms ir pārstrukturēt attiecīgā uzņēmuma finansēšanu tā turpmākai tālāk pārdošanai, šādai darbībai parasti nav piemērojams 3. panta 5. punkta a) apakšpunktā paredzētais izņēmums. Līdzīgā veidā, kā attiecībā uz ieguldījumu fondiem, pārstrukturēšanas programmā parasti ir pieprasīts, lai kontrolējošās bankas noteiktu glābta uzņēmuma stratēģisko komercrīcību. Turklāt tas parasti nav reāls priekšlikums pārveidot glābto sabiedrību komerciāli dzīvotspējīgā uzņēmumā un pārdot to tālāk atļautajā viena gada laikā. Turklāt šī mērķa sasniegšanai vajadzīgais laiks var būt tik nenoteikts, ka būtu grūti piešķirt pārdošanas perioda pagarinājumu.

VI. KONCENTRĀCIJAS PĀRTRAUKŠANA

- (117) Koncentrācija vairs nepastāv un apvienošanās regula vairs nav piemērojama, ja attiecīgie uzņēmumi pārtrauc koncentrāciju.
- (118) Šajā ziņā ar pārskatīto apvienošanās Regulu 139/2004 ievieša jaunu noteikumu saistībā ar lietas izskatīšanas izbeigšanu attiecībā uz koncentrāciju kontroli bez galīgā lēmuma pēc tam, kad Komisija ir ierosinājusi lietu saskaņā ar 6. panta 1. punkta c) apakšpunkta 1. teikumu. Šis teikums ir šāds: "Neskarot 9. pantu, šādas lietas izskatīšanu izbeidz ar lēmumu saskaņā ar 8. panta 1. līdz 4. punktu, ja vien attiecīgais uzņēmums nav pierādījis Komisijai, ka koncentrācija ir pārtraukta." Pirms lietas ierosināšanas šādas prasības nepiemēro.
- (119) Kā vispārīgs princips – prasībām par pārtraukšanas pierādījumu juridiskas formas, intensitātes utt. ziņā ir jāatbilst sākotnējai darbībai, kas tika uzskatīta par pietiekamu, lai padarītu koncentrāciju par tādu, par kuru jāziņo. Ja puses no sākotnējās darbības pāriet pie savu līgumisko saikņu stiprināšanas lietas laikā, piemēram, noslēdzot saistošu līgumu pēc tam, kad tika ziņots par darījumu, pamatojoties uz labticīgu nodomu, prasībām par pārtraukšanas pierādījumu ir jāatbilst arī jaunākās darbības raksturam.
- (120) Atbilstīgi šim principam koncentrācijas īstenošanas gadījumā pirms Komisijas lēmuma ir jāpierāda sākotnējā stāvokļa atjaunošana. Tikai paziņojuma atsaukšanu neuzskata par pietiekamu pierādījumu tam, ka koncentrācija ir pārtraukta 6. panta 1. punkta c) apakšpunkta nozīmē. Tāpat koncentrācijas mazsvarīgākas izmaiņas, kas neietekmē kontroles maiņu vai šīs maiņas būtību, nevar uzskatīt par sākotnējās koncentrācijas pārtraukšanu⁽¹⁰²⁾.
- Saistošs līgums: būs vajadzīgs pierādījums par juridiski saistošu līguma atcelšanu sākotnējā līgumā paredzētajā formā (t. i., parasti dokuments, ko paraksta visas puses). Nodoma paušana atcelt līgumu vai neīstenot paziņoto koncentrāciju, kā arī puses (pušu) vienusēji paziņojumi netiks uzskatīti par pietiekamiem⁽¹⁰³⁾.
 - Labticīgs nodoms noslēgt līgumu: nodomu protokola vai saprašanās memoranda gadījumā, kas atspoguļo šādu labticīgu nodomu, būs vajadzīgi dokumenti, kas pierāda, ka šis labticīga nodoma pamats ir atcelts. Attiecībā uz iespējamām citām formām, kas norādīja labticīgo nodomu, pārtraukšanai ir jāatceļ šis labticīgais nodoms un formas un intensitātes ziņā jāatbilst sākotnējai nodoma paušanai.
 - Publiskais paziņojums par publisku piedāvājumu vai par nodomu veikt publisku piedāvājumu: būs vajadzīgs publiskais paziņojums, kas izbeidz piedāvājumu procedūru, vai atteikšanās no nodoma veikt publisku piedāvājumu. Šī paziņojuma formai un publiskai sasniedzamībai ir jābūt salīdzināmai ar sākotnējo paziņojumu.

⁽¹⁰¹⁾ 1991. gada 28. augusta Lietu IV/M.116 – *Kelt/American Express*.

⁽¹⁰²⁾ Šis punkts pārāgri nenovērtē to, vai izmaiņas prasa sniegt papildu informāciju Komisijai saskaņā ar Regulas 802/2004 5. panta 3. punktu.

⁽¹⁰³⁾ Sk. 2007. gada 10. maija Lietu COMP/M.4381 – *JCI/VB/FIAMM*, 15. punkts, kad tikai viena puse vairs nevēlējas īstenot līgumu, turpretim otra puse līgumu joprojām uzskatīja par saistošu un izpildāmu.

- Īstenotas koncentrācijas: ja koncentrācija ir īstenota pirms Komisijas lēmuma, pusēm būs jāpierāda, ka ir atjaunota situācija, kas dominēja pirms koncentrācijas īstenošanas.

(121) Pušu pienākums ir iesniegt nepieciešamo dokumentāciju, lai laikus izpildītu šīs prasības.

VII. DARĪJUMU IZMAIŅAS PĒC KOMISIJAS ATĻAUJAS LĒMUMA

- (122) Dažos gadījumos puses var vēlēties neīstenot koncentrāciju paredzētajā formā pēc Komisijas atļaujas koncentrācijai. Rodas jautājums par to, vai Komisijas atļaujas lēmums joprojām attiecas uz izmainīto darījuma struktūru.
- (123) Kopumā, ja pirms atļautās koncentrācijas īstenošanas darījuma struktūra mainās no kontroles iegūšanas, uz ko attiecas 3. panta 1. punkta b) apakšpunkts, uz apvienošanas atbilstīgi 3. panta 1. punkta a) apakšpunktam vai otrādi, tad darījuma struktūras izmaiņas uzskata par citu koncentrāciju saskaņā ar apvienošanās regulu un ir vajadzīgs jauns paziņojums⁽¹⁰⁴⁾. Tomēr darījuma mazsvarīgākas izmaiņas, piemēram, līdzdalības procentuālo attiecību mazsvarīgākas izmaiņas, kas neietekmē kontroles maiņu vai šīs maiņas būtību, piedāvājamās cenas izmaiņas publisku piedāvājumu gadījumā vai korporatīvās struktūras izmaiņas, ar ko darījumu īsteno bez ietekmes uz attiecīgo kontroles situāciju saskaņā ar apvienošanās regulu, uzskata par tādām, uz kurām attiecas Komisijas atļaujas lēmums.

C. KOPIENAS MĒROGS

I. ROBEŽAS

- (124) Divkārsa pārbaude nosaka darbības, uz kurām attiecas apvienošanās regula. Pirmā pārbaude ir, ka darbībai ir jābūt koncentrācijai 3. panta nozīmē. Otrā ietver apgrozījuma robežas, kas iekļautas 1. pantā un paredzētas, lai noteiktu tās darbības, kuras ietekmē Kopienas un var uzskatīt par "Kopienas mēroga". Apgrozījumu izmanto kā pilnvaru ekonomiskajiem resursiem, kurus apvieno koncentrācijā, un to iedala ģeogrāfiski, lai atspoguļotu šo resursu ģeogrāfisko sadalījumu.
- (125) Regulas 1. pantā ir paredzēti divi robežu kopumi, lai noteiktu, vai darbībai ir Kopienas mērogs. Regulas 1. panta 2. punktā noteikti trīs dažādi kritēriji: pasaules mēroga apgrozījuma robeža ir paredzēta, lai novērtētu attiecīgo uzņēmumu kopējo mērogu; Kopienas mēroga apgrozījuma robeža tiecas noteikt, vai koncentrācija ietver minimālu darbības apjomu Kopienā, un divu trešdaļu noteikuma mērķis ir izslēgt no Kopienas jurisdikcijas tikai iekšzemes darījumus.
- (126) Šis otrais robežu kopums, kas iekļauts 1. panta 3. punktā, ir paredzēts, lai bloķētu tās koncentrācijas, kuras nesasniedz Kopienas mērogu saskaņā ar 1. panta 2. punktu, bet kurām būtu nozīmīga ietekme vismaz trīs dalībvalstīs, novedot pie daudzkārtīgiem paziņojumiem saskaņā ar šo dalībvalstu konkurences noteikumiem. Šajā nolūkā 1. panta 3. punktā paredzētas mazākas apgrozījuma robežas pasaulē un Kopienā un attiecīgo uzņēmumu minimāls darbības apjoms kopīgi un atsevišķi vismaz trīs dalībvalstīs. Līdzīgi 1. panta 2. punktam arī 1. panta 3. punktā ietverts divu trešdaļu noteikums, kas galvenokārt izslēdz iekšzemes koncentrāciju⁽¹⁰⁵⁾.

⁽¹⁰⁴⁾ Sk. 2002. gada 11. aprīļa Lietu COMP/M.2706 – *Carnival Corporation/P&O Princess* un 2003. gada 10. februāra Lietu COMP/M.3071 – *Carnival Corporation/P&O Princess*. Šajos apstākļos mainās ziņojošo personu identitāte, jo abām apvienošanās pusēm ir jāsniedz paziņojums, turpretim tas jā dara tikai tai pusei, kas iegūst kontroli. Tomēr, ja puses īsteno kontroles iegūšanu pār mērķsabiedrību un tikai *pēc tam* nolemj apvienoties ar jauniegūto meitassabiedrību, tas tiktu uzskatīts par iekšēju pārstrukturēšanu, kas nerada kontroles maiņu, un tādejādi uz to neattiektos apvienošanās regulas 3. panta noteikumi.

⁽¹⁰⁵⁾ Papildus tiek uzskatīts, ka koncentrācijai ir Kopienas mērogs, ja to nodod Komisijai saskaņā ar apvienošanās regulas 4. panta 5. punktu. Šie gadījumi aplūkoti Komisijas paziņojumā par lietu nodošanu attiecībā uz koncentrācijām (OV C 56, 5.3.2005., 2. lpp.).

- (127) Robežas pašas par sevi ir paredzētas, lai reglamentētu jurisdikciju, nevis novērtētu koncentrācijas pušu stāvokli tirgū vai darbības ietekmi. Tādējādi tās ietver apgrozījumu, kas iegūts no visām pušu darbības jomām, un tādējādi resursus, kas veltīti visām pušu darbības jomām, nevis tikai tos, kas tieši iesaistīti koncentrācijā. Robežas ir tikai kvantitatīvas, jo tās ir balstītas tikai uz apgrozījuma aprēķinu, nevis tirgus daļu vai citiem kritērijiem. To mērķis ir nodrošināt vienkāršu un objektīvu mehānismu, ko apvienošanā iesaistītās sabiedrības var viegli lietot, lai noteiktu, vai to darījums ir Kopienas mēroga un tādēļ tāds, par kuru jāziņo.
- (128) Tā kā 1. pantā noteiktas skaitliskās robežas, lai noteiktu jurisdikciju, 5. panta mērķis ir izskaidrot, kā jāaprēķina apgrozījums, lai nodrošinātu, ka rezultātā iegūtie skaitļi patiesi atspoguļo ekonomisko realitāti.

II. ATTIECĪGĀ UZŅĒMUMA JĒDZIENS

1. Vispārīgā informācija

- (129) No jurisdikcijas noteikšanas viedokļa attiecīgie uzņēmumi ir tie, kas piedalās koncentrācijā, t. i., apvienošanās vai kontroles iegūšanā, kā paredzēts 3. panta 1. punktā. Šo uzņēmumu individuālais un kopējais apgrozījums būs izšķirošs, nosakot, vai ir sasniegtas robežas.
- (130) Kad konkrētā darījumā ir identificēti attiecīgie uzņēmumi, jurisdikcijas noteikšanas nolūkā ir jāaprēķina to apgrozījums atbilstīgi 5. pantā izklāstītajiem noteikumiem. Regulas 5. panta 4. punktā sīki noteikti kritēriji, lai identificētu uzņēmumus, kuru apgrozījumu var piedēvēt attiecīgajam uzņēmumam sakarā ar noteiktām tiesām vai netiesām saiknēm ar to. Likumdevēja nodoms bija paredzēt konkrētus noteikumus, kurus, kopā ņemot, var izmantot, lai noteiktu "grupas" jēdzienu apvienošanās regulā ietvertu apgrozījuma robežu nolūkā. Termins "grupa" turpmākajās sadaļās tiks lietots vienīgi, lai atsauktos uz to uzņēmumu kopumu, kuru attiecībām ar attiecīgo uzņēmumu piemēro apvienošanās regulas 5. panta 4. punkta viena vai vairāku apakšpunktu noteikumus.
- (131) Atsaucoties uz dažādajiem uzņēmumiem, kas var būt iesaistīti procedūrā, ir svarīgi nejaukt "attiecīgo uzņēmumu" jēdzienu 1. un 5. pantā ar terminoloģiju, kas lietota citur apvienošanās regulā un Komisijas 2004. gada 7. aprīļa Regulā (EK) Nr. 802/2004, ar ko īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 139/2004 par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju (turpmāk saukta "īstenošanas regula")⁽¹⁰⁶⁾, kas attiecas uz dažādajiem uzņēmumiem, kas var būt iesaistīti procedūrā. Šī terminoloģija attiecas uz paziņojošām pusēm, citām iesaistītām pusēm, trešām personām un personām, kurām var piemērot sodanādu vai kavējuma naudu, un tās ir definētas īstenošanas regulas IV nodaļā līdz ar to attiecīgajām tiesībām un pienākumiem.

2. Apvienošanās

- (132) Apvienošanās gadījumā attiecīgie uzņēmumi ir katrs no uzņēmumiem, kas apvienojas.

3. Kontroles iegūšana

- (133) Pārējos gadījumos to, kuri ir attiecīgie uzņēmumi, nosaka "kontroles iegūšanas" jēdziens. Ieguvēja pusē var būt viens vai vairāki uzņēmumi, kas iegūst vienpersonīgu vai kopīgu kontroli. Pievienotajā pusē var būt viens vai vairāki uzņēmumi vai to daļas. Parasti katrs no šiem uzņēmumiem būs attiecīgais uzņēmums apvienošanās regulas nozīmē.

Vienpersonīgas kontroles iegūšana

- (134) Vienpersonīgas kontroles iegūšana pār visu uzņēmumu ir visvienkāršākais kontroles iegūšanas gadījums. Attiecīgie uzņēmumi būs ieguvējs uzņēmums un mērķuzņēmums.

⁽¹⁰⁶⁾ OV L 133, 30.4.2004., 1. lpp.

- (135) Ja mērķuzņēmumu ar meitasuzņēmuma starpniecību iegādājas grupa, attiecīgie uzņēmumi ir mērķuzņēmums un ieguvējs meitasuzņēmums, ja tas nav tikai iegādes starpnieks. Tomēr, lai gan meitasuzņēmums parasti ir attiecīgais uzņēmums apgrozījuma aprēķināšanas nolūkā, robežas aprēķinos ietver visu to uzņēmumu apgrozījumu, ar kuriem attiecīgajam uzņēmumam ir saiknes, kā noteikts 5. panta 4. punktā. Šajā ziņā grupu uzskata par vienu ekonomisku vienību, un dažādās sabiedrības, kas iekļautas tajā pašā grupā, nevar uzskatīt par dažādiem attiecīgiem uzņēmumiem jurisdikcijas nolūkā saskaņā ar apvienošanās regulu. Faktisko paziņojumu var sniegt attiecīgais meitasuzņēmums vai tā mātesabiedrība.

Uzņēmuma daļu iegūšana un dalītas darbības – 5. panta 2. punkts

- (136) Apvienošanās regulas 5. panta 2. punkta pirmajā daļā paredzēts, ka, ja darbība attiecas uz vienu vai vairāku uzņēmumu daļu iegūšanu, attiecībā uz pārdevēju ņem vērā tikai tās daļas, kas ir darījuma priekšmets. Darījuma iespējamā ietekme uz tirgu būs atkarīga tikai no to ekonomisko un finanšu resursu apvienojuma, kuri ir darījuma priekšmets, ar ieguvēja ekonomiskajiem un finanšu resursiem, nevis pārdevēja atlikušo uzņēmumu. Šajā gadījumā attiecīgie uzņēmumi būs ieguvējs(-i) un mērķuzņēmuma iegūtā(-s) daļa(-s), bet pārdevēja atlikušie uzņēmumi netiks ņemti vērā.
- (137) Regulas 5. panta 2. punkta otrajā daļā paredzēts īpašs noteikums par dalītām darbībām vai secīgiem darījumiem. Par agrākām koncentrācijām (divu gadu laikā), kurās iesaistītas tās pašas puses, (atkārtoti) jāpaziņo līdz ar nesenāko darījumu, ja tas veido koncentrāciju, ja ir sasniegtas robežas vienam vai vairākiem darījumiem atsevišķi vai kopā. Šajā gadījumā attiecīgie uzņēmumi ir ieguvējs(-i) un mērķsabiedrības dažādā(-s) iegūtā(-s) daļa(-s) kopumā.

Pāreja no kopīgas kontroles uz vienpersonīgu kontroli

- (138) Ja notiek kontroles iegūšana ar pāreju no kopīgas kontroles uz vienpersonīgu kontroli, viens akcionārs parasti iegūst daļas, ko iepriekš turēja cits(-i) akcionārs(-i). Šajā situācijā attiecīgie uzņēmumi ir ieguvējs akcionārs un kopuzņēmums. Tāpat kā jebkurš cits pārdevējs, "aizejošais" akcionārs nav attiecīgais uzņēmums ⁽¹⁰⁷⁾.

Kopīgas kontroles iegūšana

- (139) Ja tiek iegūta kopīga kontrole pār jaunizveidotu uzņēmumu, attiecīgie uzņēmumi ir katra sabiedrība, kas iegūst kontroli pār jaunizveidojamo kopuzņēmumu (kuru, tā kā tas vēl nepastāv, nevar uzskatīt par attiecīgo uzņēmumu un kuram vēl nav sava apgrozījuma). Tāds pats noteikums ir spēkā, kad viens uzņēmums iegūda jaunizveidotā kopuzņēmuma iepriekš pastāvošā meitasuzņēmumā vai sabiedrībā (pār kuru tam iepriekš bija vienpersonīga kontrole). Šajos apstākļos katru kopīgi kontrolējošo uzņēmumu uzskata par attiecīgo uzņēmumu, turpretim jebkura sabiedrība vai uzņēmums, kas pievienots kopuzņēmumam, nav attiecīgais uzņēmums, un tā apgrozījums ir daļa no sākotnējās mātesabiedrības apgrozījuma.
- (140) Situācija ir atšķirīga, ja uzņēmumi iegūst jaunu kopīgu kontroli pār iepriekš pastāvošu uzņēmumu vai sabiedrību. Attiecīgie uzņēmumi ir katrs uzņēmums, kas iegūst kopīgu kontroli, no vienas puses, un iepriekš pastāvošais pievienotais uzņēmums vai sabiedrība, no otras puses.
- (141) Sabiedrības iegūšanu ar nolūku nekavējoties sadalīt aktīvus, kā izskaidrots iepriekš 32. punktā, lielākoties neuzskata par kopīgas kontroles iegūšanu pār visu mērķsabiedrību, bet par mērķsabiedrības attiecīgo daļu galīgo ieguvēju vienpersonīgas kontroles iegūšanu. Saskaņā ar apsvērumiem par vienpersonīgas kontroles iegūšanu attiecīgie uzņēmumi ir ieguvēji uzņēmumi un katrā darījumā iegūtās daļas.

⁽¹⁰⁷⁾ 1990. gada 28. novembra Lieta IV/M.023 – ICI/Tioxide.

Kontrolējošo akcionāru izmaiņas, pastāvot kopīgai kontrolei pār esošu kopuzņēmumu

- (142) Koncentrācija, par kuru jāziņo, var rasties, kā izskaidrots iepriekš, ja notiek kontroles būtības izmaiņas kopīgas kontroles struktūrā sakarā ar jaunu kontrolējošu akcionāru iestāšanos neatkarīgi no tā, vai tie aizstāj esošos kontrolējošos akcionārus vai ne.
- (143) Ja viens vai vairāki akcionāri iegūst kontroli, iestājoties vai aizstājot vienu vai vairākus akcionārus, kopīgas kontroles situācijā pirms un pēc darbības attiecīgie uzņēmumi ir akcionāri (gan esošie, gan jaunie), kas īsteno kopīgu kontroli, un pats kopuzņēmums⁽¹⁰⁸⁾. No vienas puses, līdzīgi kopīgas kontroles iegūšanai pār esošu sabiedrību pašu kopuzņēmumu var uzskatīt par attiecīgo uzņēmumu, jo tas ir jau iepriekš pastāvošs uzņēmums. No otras puses, kā izklāstīts iepriekš, jauna akcionāra iestāšanās ne tikai pati par sevi ir kontroles jauna iegūšana, bet arī rada atlikušo kontrolējošo akcionāru kontroles būtības izmaiņas, jo kopuzņēmuma kontroles būtību nosaka kontrolējošo akcionāru identitāte un sastāvs un tādēļ arī attiecības starp tiem. Turklāt apvienošanās regulā kopuzņēmums uzskatīts par mātessabiedrību ekonomisko resursu apvienojumu kopā ar kopuzņēmumu, ja tas jau rada apgrozījumu tirgū. Šo iemeslu dēļ jaunienācēji kontrolējošie akcionāri ir attiecīgie uzņēmumi līdzās atlikušajiem kontrolējošiem akcionāriem. Sakarā ar kontroles būtības izmaiņām tiek uzskatīts, ka tie visi iegūst kontroli.
- (144) Tā kā apvienošanās regulas 4. panta 2. punkta pirmajā teikumā paredzēts, ka uzņēmumi, kas iegūst kopīgu kontroli, kopīgi ziņo par visiem kopīgas kontroles iegūšanas gadījumiem, esošiem un jauniem akcionāriem principā kopīgi ir jāziņo par koncentrāciju, kas rodas šādu kopīgas kontroles scenāriju izmaiņu rezultātā.

Kontrole, ko iegūst kopuzņēmums

- (145) Darījumos, kad kopuzņēmums iegūst kontroli pār citu sabiedrību, rodas jautājums, vai kopuzņēmums jāuzskata par attiecīgo uzņēmumu (kura apgrozījumā iekļautu tā mātessabiedrību apgrozījumu) vai ne, vai par attiecīgajiem uzņēmumiem jāuzskata katra mātessabiedrība atsevišķi. Šis jautājums var būt izšķirošs jurisdikcijas nolūkā⁽¹⁰⁹⁾. Tā kā principā attiecīgais uzņēmums ir kopuzņēmums kā tiešais kontroles iegūšanas dalībnieks, var būt apstākļi, kad sabiedrības izveido fiktīvas sabiedrības, un mātessabiedrības atsevišķi uzskatīs par attiecīgajiem uzņēmumiem. Šāda veida situācijā Komisija ņems vērā darbības ekonomisko realitāti, lai noteiktu, kuri ir attiecīgie uzņēmumi.
- (146) Ja pievienošanu veic pilnfunkciju kopuzņēmums, kuram ir iepriekš izklāstītās iezīmes un kurš jau darbojas tajā pašā tirgū, Komisija parasti uzskatīs, ka kopuzņēmums pats un mērķuzņēmums ir attiecīgie uzņēmumi (un nevis kopuzņēmuma mātessabiedrības).

⁽¹⁰⁸⁾ Sk. 1993. gada 22. oktobra Lietu IV/M.376 – *Synthomer/Yule Catto*.

⁽¹⁰⁹⁾ Pieņemiet šādu scenāriju: mērķsabiedrības kopējais Kopienas mēroga apgrozījums ir mazāks par 250 miljoniem euro, un ieguvējas puses ir divi (vai vairāki) uzņēmumi katrs ar Kopienas mēroga apgrozījumu, kas pārsniedz 250 miljonus euro. Ja mērķsabiedrību iegādājas fiktīva sabiedrība, kas izveidota starp ieguvējiem uzņēmumiem, tikai viena uzņēmuma (fiktīvās sabiedrības) Kopienas mēroga apgrozījums pārsniegs 250 miljonus euro, un tādējādi netiks izpildīts viens no kopīgās robežas nosacījumiem Kopienas jurisdikcijai, proti, ka vismaz divu uzņēmumu Kopienas mēroga apgrozījums pārsniedz 250 miljonus euro. Turpretim, ja ieguvēji uzņēmumi mērķuzņēmumu iegūst paši un nevis ar fiktīvas sabiedrības starpniecību, tad apgrozījuma robeža tiktu sasniegta un uz šo darījumu attiektos apvienošanās regula. Šie paši apsvērumi attiecas arī uz 1. panta 3. punktā minētajām valsts mēroga apgrozījuma robežām.

- (147) Turpretim, ja kopuzņēmumu var uzskatīt tikai par līdzekli, lai mātessabiedrības veiktu pievienošanu, Komisija par attiecīgajiem uzņēmumiem uzskatīs mātessabiedrības un mērķsabiedrību, nevis kopuzņēmumu. Tas īpaši attiecas uz gadījumiem, kad kopuzņēmumu speciāli izveido mērķsabiedrības iegūšanai vai kad tas vēl nav sācis darboties, kad pastāvošais kopuzņēmums nav iepriekšminētais pilnfunkciju uzņēmums vai kad kopuzņēmums ir uzņēmumu apvienība. Tas pats attiecas uz gadījumiem, kad atsevišķi elementi norāda, ka faktiski īsteno darbības veicēji ir mātessabiedrības. Šie elementi var būt mātessabiedrību ievērojama iesaistīšanās darbības sākšanā, organizēšanā un finansēšanā. Šajos gadījumos mātessabiedrības uzskata par attiecīgajiem uzņēmumiem.

Kopuzņēmumu sadalīšanās un aktīvu apmaiņa

- (148) Ja divi (vai vairāki) uzņēmumi savā starpā sadala kopuzņēmumu un sadala aktīvus (kas veido uzņēmumus), to parasti uzskatīs par vairāk nekā vienu kontroles iegūšanu, kā izskaidrots iepriekš 41. punktā. Piemēram, uzņēmumi A un B izveido kopuzņēmumu un pēc tam to sadala, jo īpaši ar aktīvu jaunu konfigurāciju. Kopuzņēmuma sadalīšanās ietver pāreju no kopīgas kontroles pār visiem kopuzņēmuma aktīviem uz vienpersonīgu kontroli pār sadalītajiem aktīviem, kas ir katram ieguvējam uzņēmumam ⁽¹¹⁰⁾.

- (149) Katrā sadalīšanās darbībā un saskaņā ar apsvērumu par vienpersonīgas kontroles iegūšanu attiecīgie uzņēmumi, no vienas puses, būs ieguvēja puse un, no otras puses, aktīvi, ko šis uzņēmums iegūs.

- (150) Līdzīga sadalīšanās scenārijam ir situācija, kas divas (vai vairākas) sabiedrības veic aktīvu apmaiņu, kas veido uzņēmumu katrā pusē. Šajā gadījumā katru kontroles iegūšanu uzskata par vienpersonīgas kontroles neatkarīgu iegūšanu. Attiecīgie uzņēmumi katram darījumam būs ieguvējas sabiedrības un pievienotais uzņēmums vai aktīvi.

Kontrole, ko iegūst fiziskas personas

- (151) Kontroli var iegūt arī fiziskas personas apvienošanās regulas 3. panta nozīmē, ja šīs personas pašas veic turpmāku saimniecisko darbību (un tādēļ tās klasificē kā pilnvērtīgus ekonomiskus uzņēmumus) vai ja tās kontrolē vienu vai vairākus citus ekonomiskus uzņēmumus. Šajā situācijā attiecīgie uzņēmumi ir mērķuzņēmums un individuālais ieguvējs (iekļaujot šīs fiziskās personas kontrolētā(-o) uzņēmuma(-u) apgrozījumu fiziskās personas apgrozījuma aprēķinā, ja ir izpildīti 5. panta 4. punkta noteikumi) ⁽¹¹¹⁾.

- (152) Kontrole, ko pār uzņēmumu iegūst tās vadītāji, arī ir fizisku personu iegūta kontrole, un ir svarīgs arī iepriekšējais 151. punkts. Tomēr vadītāji var apvienot savas intereses ar starpnieksabiedrības palīdzību, lai darbotos vienprātīgi un atvieglotu lēmumu pieņemšanu. Šāda starpnieksabiedrība var būt, bet ne vienmēr ir attiecīgais uzņēmums. Arī šeit piemēro iepriekš 145.–147. punktā dotos vispārīgos noteikumus par kontroli, ko iegūst kopuzņēmums.

⁽¹¹⁰⁾ Sk. paralēli 2003. gada 20. novembra Lietu COMP/M.3293 – *Shell/BEB* un COMP/M.3294 – *ExxonMobil/BEB*; 1992. gada 30. aprīļa Lietu IV/M.197 – *Solvay/Laporte*.

⁽¹¹¹⁾ Sk. 1991. gada 16. maija Lietu IV/M.082 – *Asko/Jacobs/Adia*, kurā privātpersona ar citu saimniecisko darbību ieguva kopīgu kontroli pār uzņēmumu un tika uzskatīta par attiecīgo uzņēmumu.

Kontrole, ko iegūst valsts uzņēmums

- (153) Kā aprakstīts iepriekš, apvienošanās vai kontroles iegūšana, kas rodas starp diviem vienai valstij (vai vienai valsts iestādei) piederošiem uzņēmumiem, var būt koncentrācija, ja uzņēmumi agrāk veidoja atšķirīgas ekonomiskas vienības ar neatkarīgām lēmējtiesībām. Tādā gadījumā tie abi būs attiecīgie uzņēmumi, lai gan tie abi pieder vienai un tai pašai valstij⁽¹¹²⁾.

III. ATTIECĪGAIS DATUMS JURISDIKCIJAS NOTEIKŠANAI

- (154) Juridiskais stāvoklis Komisijas jurisdikcijas noteikšanai ir mainīts saskaņā ar pārstrādāto apvienošanās regulu. Saskaņā ar bijušo apvienošanās regulu attiecīgais datums bija paziņojumu radošais notikums atbilstīgi minētās regulas 4. panta 1. punktam – galīgā līguma noslēgšana vai paziņojums par publisko piedāvājumu vai par kontrolpaketes iegūšanu – vai vēlākais brīdis, kad pušu pienākums bija paziņot (t. i., vienu nedēļu pēc paziņojumu radošā notikuma)⁽¹¹³⁾.
- (155) Saskaņā ar pārstrādāto apvienošanās regulu pušu pienākums vairs nav paziņot noteiktā laikposmā (ja puses neīsteno plānoto koncentrāciju pirms paziņojuma). Turklāt atbilstīgi 4. panta 1. punkta otrajai daļai attiecīgie uzņēmumi var jau paziņot par darījumu, pamatojoties uz labticīgu nodomu noslēgt līgumu, vai publiska piedāvājuma gadījumā, ja tās ir publiski paziņojušas par nodomu veikt šādu piedāvājumu. Vēlākais paziņojuma brīdī Komisijai un valstu konkurences iestādēm ir jāspēj noteikt to jurisdikcija. Apvienošanās regulas 4. panta 1. punkta pirmajā daļā kopumā paredzēts, ka par koncentrāciju paziņo pēc līguma noslēgšanas, paziņojuma par publisko piedāvājumu vai par kontrolpaketes iegūšanu. Tādēļ šo notikumu datumi joprojām ir izšķiroši saskaņā ar pārstrādāto apvienošanās regulu, lai noteiktu attiecīgo datumu jurisdikcijas noteikšanai, ja paziņojums nenotiek pirms šādiem notikumiem, pamatojoties uz labticīgu nodomu vai paziņotu nodomu⁽¹¹⁴⁾.
- (156) Tādēļ attiecīgais datums Kopienas jurisdikcijas noteikšanai pār koncentrāciju ir saistoša juridiska līguma noslēgšanas, paziņojuma par publisku piedāvājumu vai par kontrolpaketes iegūšanu datums, vai pirmā paziņojuma datums atkarībā no tā, kurš datums ir agrāks⁽¹¹⁵⁾. Attiecībā uz paziņojuma datumu ir svarīgs paziņojums Komisijai vai dalībvalsts iestādei. Attiecīgais datums jo īpaši ir jāņem vērā jautājumā par to, vai iegādes vai atsavināšanas, kas notiek pēc attiecīgā pārskata perioda, bet pirms attiecīgā datuma, prasa veikt pielāgojumus šajos pārskatos atbilstīgi 172., 173. punktā izklāstītajiem principiem.

IV. APGROZĪJUMS

1. **Apgrozījuma jēdziens**

- (157) Apgrozījuma jēdziens, kā tas lietots apvienošanās regulas 5. pantā, sastāv no “summas, ko ieguvuši [...] no ražojumu pārdošanas un pakalpojumu sniegšanas”. Šī summa parasti parādās sabiedrības pārskatos posteņi “pārdošanas apjoms”. Ražojumu gadījumā apgrozījumu var noteikt bez grūtībām, proti, identificējot katru komercdarbību, kas ietver īpašumtiesību nodošanu.

⁽¹¹²⁾ Sk. apvienošanās regulas 22. apsvērumu, kas ir tieši saistīts ar attiecīgā valsts uzņēmuma apgrozījuma aprēķināšanu 5. panta 4. punkta kontekstā.

⁽¹¹³⁾ Sk. 2000. gada 28. jūnija Lietu COMP/M.1741 – MCI *Worldcom/Sprint*.

⁽¹¹⁴⁾ Alternatīvo iespēju, ka apgrozījums jānosaka vēlākajā datumā, kad attiecīgo pušu pienākums ir ziņot (septiņas dienas pēc “izraisošā notikuma” saskaņā ar bijušo apvienošanās regulu), nevar saglabāt saskaņā ar pārstrādāto apvienošanās regulu, jo nav paziņošanas termiņa.

⁽¹¹⁵⁾ Sk. arī AG *Kokott* atzinumu 2007. gada 26. aprīļa Lietā C-202/06 *Cementbouw* pret Komisiju, 46. punkts (vēl nav ziņots). Tikai pārstrādātajā apvienošanās regulā ir paredzēta iespēja ņemt vērā pirmo paziņojumu, ja tas ir agrāks nekā saistošā juridiska līguma noslēgšanas, paziņojuma par publisku piedāvājumu vai par kontrolpaketes iegūšanu datums; sk. atzinuma 35. zemsvītras piezīmi.

- (158) Pakalpojumu gadījumā apgrozījuma aprēķināšanas metode parasti neatšķiras no tās, kuru lieto ražojumu gadījumā: Komisija ņem vērā pārdošanas kopapjomu. Tomēr no pakalpojumu sniegšanas iegūto summu aprēķināšana var būt sarežģītāka, jo tā ir atkarīga no precīza sniegtā pakalpojuma un pamatā esošās juridiskās un ekonomiskās vienošanās attiecīgajā nozarē. Ja viens uzņēmums sniedz visu pakalpojumu tieši klientam, attiecīgā uzņēmuma apgrozījumu veido pārdošanas kopapjoms no pakalpojumu sniegšanas pēdējā finanšu gadā.
- (159) Citās jomās šis vispārīgais princips var būt jāpielāgo sniegtā pakalpojuma konkrētajiem nosacījumiem. Dažās darbības nozarēs (piemēram, kompleksie tūrisma braucieni un reklāma) pakalpojumu var pārdot ar starpniekiem⁽¹¹⁶⁾. Pat tad, ja starpnieks izraksta rēķinu par visu summu galīgajam klientam, tā uzņēmuma apgrozījumu, kas darbojas kā starpnieks, veido vienīgi tā komisijas maksas summa. Kompleksu tūrisma braucieniem gadījumā galīgā klienta visu samaksāto summu tad piešķir tūroperatoram, kurš ceļojumu biroju izmanto kā izplatīšanas tīklu. Reklāmas gadījumā tikai saņemtās summas (bez komisijas maksas) uzskata par tām, kas veido televīzijas kanāla vai žurnāla apgrozījumu, jo reklāmas aģentūras kā starpnieces neveido izplatīšanas tīklu reklāmas laukuma pārdevējiem, bet tās izvēlas klienti, t. i., tie uzņēmumi, kuri vēlas izvietot reklāmu.
- (160) Minētie piemēri rāda, ka sakarā ar pakalpojumu dažādību var rasties daudzas dažādas situācijas, un pamatā esošās juridiskās un ekonomiskās attiecības ir rūpīgi jāanalizē. Tāpat īpašas situācijas apgrozījuma aprēķināšanai var rasties kredīta, finanšu pakalpojumu un apdrošināšanas jomās. Šie jautājumi tiks aplūkoti VI sadaļā.

2. Pamatdarbība

- (161) Regulas 5. panta 1. punktā paredzēts, ka summām, kuras ir jāiekļauj apgrozījuma aprēķinā, jāatbilst attiecīgo uzņēmumu "pamatdarbībai". Tas ir apgrozījums, kas gūts no ražojumu pārdošanas vai pakalpojumu sniegšanas parastā tā uzņēmējdarbības gaitā. No tā parasti izslēgti tie posteņi, kas uzskaitīti sabiedrības pārskatu posteņos "finanšu ienākumi" vai "ārkārtas ienākumi". Šādus ārkārtas ienākumus var gūt no uzņēmumu vai pamatlīdzekļu pārdošanas. Tomēr sabiedrības pārskati ne vienmēr atspoguļo no pamatdarbības gūtos ieņēmumus tādā veidā, kā vajadzīgs apgrozījuma aprēķināšanas nolūkā saskaņā ar apvienošanās regulu. Dažos gadījumos posteņu novērtējums pārskatos var būt jāpielāgo apvienošanās regulas prasībām⁽¹¹⁷⁾.
- (162) Ieņēmumiem nav obligāti jābūt gūtiem no ražojumu vai pakalpojumu klienta. Attiecībā uz valsts iestāžu piešķirto atbalstu uzņēmumiem jebkurš atbalsts ir jāiekļauj apgrozījuma aprēķinā, ja pats uzņēmums ir atbalsta saņēmējs un ja atbalsts ir tieši saistīts ar uzņēmuma veiktu ražojumu pārdošanu un pakalpojumu sniegšanu. Tādēļ atbalsts ir uzņēmuma ienākumi no ražojumu pārdošanas vai pakalpojumu sniegšanas papildus patērētāja samaksātajai cenai⁽¹¹⁸⁾.
- (163) Konkrēti jautājumi ir radušies par uzņēmējdarbības vienības apgrozījuma aprēķināšanu, kurai iepriekš bija tikai iekšēji ieņēmumi. Tas jo īpaši var attiekties uz darījumiem, kas ietver ārpalpojumus, nododot uzņēmējdarbības vienību. Ja šāds darījums rada koncentrāciju, pamatojoties uz šī paziņojuma 25. punktā un turpmākajos punktos izklāstītajiem apsvērumiem, Komisijas prakse ir tāda, ka apgrozījums parasti jāaprēķina, pamatojoties uz iepriekš iekšējo apgrozījumu vai publiski noteiktām cenām, ja šādas cenas

⁽¹¹⁶⁾ Uzņēmums parasti nedarbošies kā starpnieks, ja tas pārdod produktus ar tirdzniecības darbību, kas ietver īpašumtiesību nodošanu, spriedums Lietā T-417/05, *Endesa* pret Komisiju, 213. punkts [2006. gads] ECR II-2533.

⁽¹¹⁷⁾ 1992. gada 28. aprīļa Lietā IV/M.126 – *Accor/Wagons-Lits* Komisija nolēma uzskatīt noteiktus ienākumus no automašīnu iznomāšanas darbības par ieņēmumiem no pamatdarbības, lai gan tie tika iekļauti *Wagons-Lits* peļņas vai zaudējumu aprēķinā kā "pārējie pamatdarbības ieņēmumi".

⁽¹¹⁸⁾ Sk. 1991. gada 27. novembra Lietu IV/M.156 – *Cereol/Continentale Italiana*. Šajā gadījumā Komisija izslēdza Kopienas atbalstu no apgrozījuma aprēķina, jo atbalsts nebija paredzēts, lai atbalstītu to produktu pārdošanu, kurus ražo viens no apvienošanās procesā iesaistītajiem uzņēmumiem, bet uzņēmuma izmantoto izejvielu (graudu) ražotājus, kas specializējās graudu smalcināšanā.

pastāv (piemēram, naftas nozarē). Ja izrādās, ka iepriekš iekšējais apgrozījums neatbilst konkrētās darbības tirgus vērtējumam (un tādējādi prognozētajam turpmākajam apgrozījumam tirgū), prognozētie ieņēmumi, kas jāsaņem, pamatojoties uz līgumu ar bijušo mātesuzņēmumu, var būt piemērota pilnvara.

3. “Tīrais” apgrozījums

- (164) Apgrozījums, kas ir jāņem vērā, ir “tīrais” apgrozījums pēc vairāku regulā noteiktu komponentu atskaitīšanas. Mērķis ir koriģēt apgrozījumu tādā veidā, lai nodrošinātu, ka tas atspoguļo uzņēmuma reālo ekonomisko spēku.

3.1. *Atlaižu un nodokļu atskaitīšana*

- (165) Regulas 5. panta 1. punktā paredzēta “tirdzniecības atlaižu, pievienotās vērtības nodokļa un citu tieši ar apgrozījumu saistītu nodokļu atskaitīšana”. “Tirdzniecības atlaides” ir visas atlaides vai diskonti, kurus uzņēmumi piešķir saviem klientiem un kuri tieši ietekmē pārdošanas summas.
- (166) Attiecībā uz nodokļu atskaitīšanu apvienošanās regula atsaucas uz PVN un “citiem tieši ar apgrozījumu saistītiem nodokļiem”. “Tieši ar apgrozījumu saistītu nodokļu” jēdziens attiecas uz netiešiem nodokļiem, kas saistīti ar apgrozījumu, piemēram, nodokļi par alkoholiskajiem dzērieniem vai cigaretēm.

3.2. *“Iekšējā” apgrozījuma traktēšana*

- (167) Regulas 5. panta 1. punkta pirmajā daļā noteikts, ka “attiecīgā uzņēmuma kopējā apgrozījumā neietilpst ražojumu pārdošana vai pakalpojumu sniegšana tiem uzņēmumiem, kas minēti 4. punktā”, t. i., grupai, kurā ietilpst attiecīgais uzņēmums. Mērķis ir izslēgt uzņēmējdarbības darījumu ieņēmumus grupas ietvaros, lai ņemtu vērā katras vienības reālo ekonomisko ietekmi tirgus apgrozījuma veidā. Tādējādi apvienošanās regulā vērā ņemtās “summas” atspoguļo tikai darījumus, kas notiek starp uzņēmumu grupu, no vienas puses, un trešām personām, no otras puses.
- (168) Apvienošanās regulas 5. panta 5. punkta a) apakšpunktā piemērots princips, ka ir jāizvairās no divkāršas saskaitīšanas, īpaši situācijā, kad diviem vai vairākiem attiecīgiem uzņēmumiem ar koncentrāciju kopīgi pieder 5. panta 4. punkta b) apakšpunktā uzskaitītās tiesības vai pilnvaras citā sabiedrībā. Atbilstīgi šim noteikumam jāizslēdz apgrozījums, kas rodas no ražojumu pārdošanas vai pakalpojumu sniegšanas starp kopuzņēmumu un katru attiecīgo uzņēmumu (vai jebkuru citu uzņēmumu, kas saistīts ar kādu no tiem 5. panta 4. punkta nozīmē). Attiecībā uz kopuzņēmumiem starp attiecīgajiem uzņēmumiem un trešām personām, ja to apgrozījumu ņem vērā atbilstīgi 5. panta 4. punkta b) apakšpunktam, kā tas izklāstīts turpmāk 181. punktā, apgrozījumu, kas rodas no pārdošanas starp kopuzņēmumu un attiecīgo uzņēmumu (kā arī ar attiecīgo uzņēmumu saistītajiem uzņēmumiem saskaņā ar 5. panta 4. punktā noteiktajiem kritērijiem), neņem vērā atbilstīgi 5. panta 1. punktam.

4. *Apgrozījuma aprēķināšana un finanšu pārskati*

4.1. *Vispārīgais noteikums*

- (169) Komisija cenšas balstīties uz precīzākajiem un ticamākajiem pieejamajiem skaitļiem. Parasti Komisija atsauksies uz pārskatiem, kuri attiecas uz darījuma datumam tuvāko finanšu gadu un kuri revidēti saskaņā ar standartu, kas piemērojams konkrētajam uzņēmumam un obligāts attiecīgajam finanšu gadam⁽¹¹⁹⁾. Revidēto skaitļu korekcija jāveic tikai tad, ja to pieprasa apvienošanās regulas noteikumi, ieskaitot gadījumus, kas sīkāk izskaidroti 172. punktā.

⁽¹¹⁹⁾ Sk. 2005. gada 15. novembra Lietu COMP/M.3986 – *Gas Natural/Endesa*; apstiprināta ar spriedumu Lietā T-417/05, *Endesa* pret Komisiju, 128., 131. punkts [2006. gads] ECR II-2533.

- (170) Komisija nelabprāt paļaujas uz vadības vai jebkura cita veida provizoriskiem pārskatiem, izņemot ārkārtējos apstākļos⁽¹²⁰⁾. Ja koncentrācija notiek gada pirmajos mēnešos un revidētie pārskati par pēdējo finanšu gadu vēl nav pieejami, skaitļi, kas ir jāņem vērā, ir tie, kas attiecas uz iepriekšējo gadu. Ja ir būtiska novirze starp abiem pārskatu komplektiem sakarā ar nozīmīgām un ilgstošām izmaiņām attiecīgajā uzņēmumā un, jo īpaši, ja valde ir apstiprinājusi galīgo skaitļu projektu par pēdējo gadu, Komisija var nolemt ņemt vērā šos skaitļus.
- (171) Neraugoties uz vispārīgo noteikumu, gadījumos, kad novēro būtiskas atšķirības starp Kopienas grāmatvedības standartiem un ārpuskopienas valsts grāmatvedības standartiem, Komisija var uzskatīt par nepieciešamu pārveidot šos pārskatus saskaņā ar Kopienas standartiem attiecībā uz apgrozījumu.

4.2. Korekcijas pēc pēdējo revidēto pārskatu datuma

- (172) Neievērojot iepriekšējos punktus, korekcija ir jāveic vienmēr, lai uzskaitītu ilgstošas izmaiņas attiecīgo uzņēmumu ekonomiskajā realitātē, piemēram, iegādes vai atsavināšanas, kas nav atspoguļotas vai nav pilnībā atspoguļotas revidētajos pārskatos. Šādas izmaiņas ir jāņem vērā, lai noteiktu patiesos resursus, kas tiek koncentrēti, un lai labāk atspoguļotu attiecīgo uzņēmumu ekonomisko stāvokli. Šīs korekcijas ir tikai selektīva rakstura un neapdraud principu, ka jābūt vienkāršam un objektīvam mehānismam, lai noteiktu Komisijas jurisdikciju, jo tās nepieprasa revidēto pārskatu pilnīgu pārskatīšanu⁽¹²¹⁾. Pirmkārt, tas attiecas uz iegādēm, atsavināšanām vai uzņēmuma daļas slēgšanu pēc revidēto pārskatu datuma. Tas ir svarīgi, ja sabiedrība slēdz darījumu par atsavināšanu un uzņēmuma daļas slēgšanu jebkurā brīdī pirms attiecīgā datuma jurisdikcijas noteikšanai (sk. 154. punktu) vai ja šāda atsavināšana vai uzņēmuma slēgšana ir darbības priekšnosacījums⁽¹²²⁾. Šajā gadījumā apgrozījums, kas jāattiecinā uz šo uzņēmuma daļu, ir jāatskaita no paziņojošās puses apgrozījuma, kas norādīts tās pēdējos revidētajos pārskatos. Ja parakstīts līgums par uzņēmuma daļas pārdošanu, bet pārdošanas noslēgums (citiem vārdiem runājot, tā juridiskā īstenošana un juridisko īpašumtiesību nodošana uz iegādātajām akcijām vai aktīviem) vēl nav noticis, šādas izmaiņas neņem vērā⁽¹²³⁾, ja vien pārdošana nav priekšnoteikums paziņotai darbībai. Turpretim to uzņēmumu apgrozījums, kuru iegāde ir noslēgta pēc pēdējo revidēto pārskatu sagatavošanas, bet pirms attiecīgā gadījuma jurisdikcijas noteikšanai, ir pieskaita sabiedrības apgrozījumam paziņošanas nolūkā.
- (173) Otrkārt, korekcija var būt vajadzīga par iegādēm, atsavināšanām vai uzņēmuma daļas slēgšanu, kas ir notikušas finanšu gada laikā, par kuru sagatavo revidētos pārskatus. Ja šajā laikposmā veic iegādes, atsavināšanas vai uzņēmuma daļas slēgšanu, ekonomisko resursu izmaiņas var būt tikai daļēji atspoguļotas attiecīgā uzņēmuma revidētajos pārskatos. Tā kā iegūto uzņēmumu apgrozījumu var iekļaut pārskatos tikai no to iegādes datuma, tas var neatspoguļot iegādātā uzņēmuma visu gada apgrozījumu. Turpretim atsavināto vai slēgto uzņēmumu apgrozījums var joprojām būt iekļauts revidētajos pārskatos līdz to faktiskās atsavināšanas vai slēgšanas brīdim. Šajos gadījumos ir jāveic korekcijas, lai atsavināto vai slēgto uzņēmumu radīto apgrozījumu izņemtu no revidētajiem pārskatiem līdz dekonsolidācijas brīdim un pieskaitītu apgrozījumu, ko pievienotie uzņēmumi ir radījuši gadā līdz brīdim, kad tie tika konsolidēti pārskatos. Rezultātā ir pilnībā jāizslēdz atsavināto vai slēgto uzņēmumu apgrozījums un ir jāiekļauj pievienoto uzņēmumu viss gada apgrozījums.

⁽¹²⁰⁾ Sk. 2005. gada 15. novembra Lietu COMP/M.3986 – *Gas Natural/Endesa*; apstiprināta ar spriedumu Lietā T-417/05, *Endesa* pret Komisiju, 176., 179. punkts [2006. gads] ECR II-2533.

⁽¹²¹⁾ Spriedums Lietā T-417/05, *Endesa* pret Komisiju, 209. punkts [2006. gads] ECR II-2533.

⁽¹²²⁾ Sk. spriedumu Lietā T-3/93, *Air France* pret Komisiju, [1994. gads] ECR II-121 100. punkts un turpmākie punkti attiecībā uz Lietu IV/M.278 – *British Airways/Dan Air*; Lietu IV/M.588 – *Ingersoll-Rand/Clark Equipment*.

⁽¹²³⁾ 1995. gada 21. septembra Lietu IV/M.632 – *Rhône Poulenc Rorer/Fisons*; 2000. gada 28. jūnija Lietu COMP/M.1741 – *MCI Worldcom/Sprint*.

- (174) Citi faktori, kas var īslaicīgi ietekmēt apgrozījumu, piemēram, ražojuma pasūtījumu samazināšanās vai ražošanas procesa palēnināšanās periodā pirms darījuma, netiks ņemti vērā apgrozījuma aprēķināšanas nolūkā. Galīgajos pārskatos netiks veikta korekcija to iekļaušanai.

5. **Apgrozījuma attiecināšana saskaņā ar 5. panta 4. punktu**

5.1. **Uzņēmumu identifikācija, kuru apgrozījumu ņem vērā**

- (175) Ja uzņēmums, uz kuru attiecas koncentrācija, ietilpst grupā, ņem vērā ne tikai attiecīgā uzņēmuma apgrozījumu, bet apvienošanās regulā noteikts arī ņemt vērā to uzņēmumu apgrozījumu, ar kuriem attiecīgajam uzņēmumam ir saiknes, kas sastāv no 5. panta 4. punktā uzskaitītajām tiesībām vai pilnvarām, lai noteiktu, vai ir ievērotas apvienošanās regulas 1. pantā noteiktās robežas. Mērķis atkal ir iegūt ekonomisko resursu kopapjomu, kuri tiek apvienoti ar darbību, neatkarīgi no tā, vai saimniecisko darbību veic tieši attiecīgais uzņēmums vai to veic netieši ar uzņēmumu starpniecību, ar kuriem attiecīgajam uzņēmumam ir 5. panta 4. punktā aprakstītās saiknes.

- (176) Apvienošanās regulā nav attēlots grupas jēdziens vienā abstraktā definīcijā, bet 5. panta 4. punkta b) apakšpunktā izklāstītas noteiktas tiesības vai pilnvaras. Ja attiecīgajam uzņēmumam tieši vai netieši ir šādas saiknes ar citām sabiedrībām, tās ir jāuzskata par tā grupas daļu apgrozījuma aprēķināšanas nolūkā saskaņā ar apvienošanās regulu.

- (177) Apvienošanās regulas 5. panta 4. punktā paredzēts:

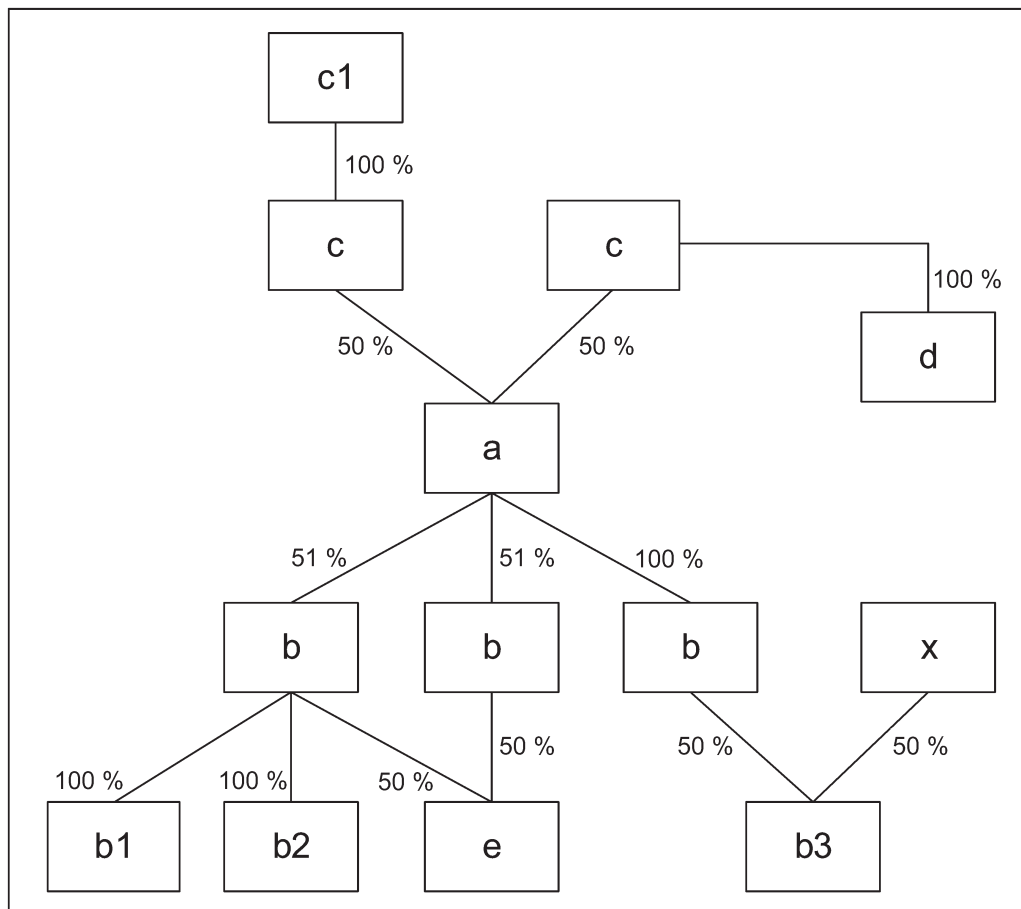
“Neskarot 2. punktu [daļu iegāde], kopējo apgrozījumu attiecīgajam uzņēmumam 1. panta 2. un 3. punkta nozīmē aprēķina, saskaitot attiecīgo apgrozījumu:

- a) attiecīgajā uzņēmumā;
- b) tajos uzņēmumos, kuros attiecīgajam uzņēmumam tieši vai netieši:
 - i) pieder vairāk nekā puse sabiedrības kapitāla vai uzņēmējdarbības aktīvu vai
 - ii) ir tiesības izmantot vairāk nekā pusi balsstiesību, vai
 - iii) ir tiesības iecelt vairāk nekā pusi uzraudzības padomes, administratīvās valdes vai to institūciju locekļu, kas juridiski pārstāv uzņēmumus, vai
 - iv) ir tiesības vadīt uzņēmuma darījumus;
- c) tajos uzņēmumos, kuriem attiecīgajā uzņēmumā ir tiesības un pilnvaras, kas uzskaitītas b) apakšpunktā;
- d) tajos uzņēmumos, kuros uzņēmumam, kā minēts c) apakšpunktā, ir tiesības un pilnvaras, kas uzskaitītas b) apakšpunktā;
- e) tajos uzņēmumos, kuros diviem vai vairākiem uzņēmumiem, kas minēti a) līdz d) apakšpunktā, kopīgi pieder tiesības vai pilnvaras, kas uzskaitītas b) apakšpunktā.”

Uzņēmums, kuram citā uzņēmumā ir 5. panta 4. punkta b) apakšpunktā minētās tiesības un pilnvaras, tiks saukts par pēdējā “mātesuzņēmumu” šī paziņojuma šajā sadaļā, kurā aplūkota apgrozījuma aprēķināšana, turpretim pēdējais tiek saukts par pirmā “meitasuzņēmumu”. Īsumā, tādēļ 5. panta 4. punktā noteikts, ka uzņēmuma, uz kuru attiecas koncentrācija (a) apakšpunkts), apgrozījumā jāiekļauj tā meitasuzņēmumi (b) apakšpunkts), tā mātesuzņēmumi (c) apakšpunkts), tā mātesuzņēmumu citi meitasuzņēmumi (d) apakšpunkts) un jebkurš cits meitasuzņēmums, kuru kopīgi tur divi vai vairāki uzņēmumi, kas noteikti a) līdz d) apakšpunktā (e) apakšpunkts).

(178) Grafisks piemērs ir šāds:

Attiecīgais uzņēmums un tā grupa

- a: attiecīgais uzņēmums ⁽¹²⁴⁾;
- b: tā meitasuzņēmumi, kopā ar trešām personām kopīgi turētas sabiedrības (b3) un to pašu meitasuzņēmumi (b1 un b2);
- c: tā mātesabiedrības un to pašu mātesabiedrības (c1);
- d: attiecīgā uzņēmuma mātesabiedrību citas meitasabiedrības;
- e: sabiedrības, ko kopīgi tur divas (vai vairākas) grupas sabiedrības;
- x: trešā persona.

Piezīme: burti a–e atbilst 5. panta 4. punkta attiecīgajiem apakšpunktiem. Diagrammā dotās procentuālās daļas attiecas uz balsstiesību procentuālo daļu, kas ir attiecīgajai mātesabiedrībai.

(179) Tiesības vai pilnvaras, kas uzskaitītas 5. panta 4. punkta b) apakšpunkta i)–iii) daļā, var identificēt diezgan vienkāršā veidā, jo tās attiecas uz kvantitatīvām robežām. Šīs robežas ir ievērotas, ja attiecīgajam uzņēmumam pieder vairāk nekā puse kapitāla vai uzņēmējdarbības aktīvu citos uzņēmumos, ir vairāk nekā puse balsstiesību vai juridiski ir pilnvaras iecelt vairāk nekā pusi valdes locekļu citos uzņēmumos. Tomēr robežas ir ievērotas arī tad, ja attiecīgajam uzņēmumam faktiski ir pilnvaras izmantot vairāk nekā pusi balsstiesību akcionāru sapulcē vai pilnvaras iecelt vairāk nekā pusi valdes locekļu citos uzņēmumos ⁽¹²⁵⁾.

⁽¹²⁴⁾ Diagrammā tiek pieņemts, ka pats kopuzņēmums ir attiecīgais uzņēmums atbilstīgi 146. punktā izklāstītajiem kritērijiem (pievienošanu veic pilnfunkciju kopuzņēmums, kurš darbojas tajā pašā tirgū).

⁽¹²⁵⁾ 1992. gada 2. marta Lieta IV/M.187 – *Ifint/Exor*; 1991. gada 30. jūlija Lieta IV/M.062 – *Eridania/ISI*.

- (180) Noteikums, kas ietverts 5. panta 4. punkta b) apakšpunkta iv) daļā, attiecas uz tiesībām vadīt uzņēmuma darījumus. Šādas tiesības vadīt pastāv saskaņā ar uzņēmumu tiesību aktiem, jo īpaši pamatojoties uz organizatoriskiem līgumiem, piemēram, "Beherrungsvertrag" saskaņā ar Vācijas tiesību aktiem, pamatojoties uz uzņēmuma nomas līgumiem vai pamatojoties uz organizatorisko struktūru galvenajam partnerim komandītsabiedrībā⁽¹²⁶⁾. Tomēr "tiesības vadīt" var arī izrietēt no balsstiesībām (atsevišķi vai apvienojumā ar līgumiskām vienošanām, piemēram, akcionāru līgumu), kas uz stabila, juridiska pamata ļauj noteikt uzņēmuma stratēģisko rīcību.
- (181) Tiesības vadīt attiecas arī uz situācijām, kurās attiecīgajam uzņēmumam kopīgi ir tiesības vadīt uzņēmuma darījumus kopā ar trešām personām⁽¹²⁷⁾. Pamatapsvērums ir tāds, ka uzņēmumiem, kuri īsteno kopīgu kontroli, kopīgi ir tiesības vadīt kontrolēto uzņēmumu darījumus pat tad, ja katram no tiem atsevišķi var būt šādas tiesības tikai negatīvā nozīmē, t. i., veto tiesību veidā. Piemērā, uzņēmumu b3, kuru kopīgi kontrolē attiecīgais uzņēmums a un trešā persona x, ņem vērā, jo gan a, gan x ir veto tiesības uzņēmumā b3, pamatojoties uz to vienlīdzīgo līdzdalību uzņēmumā b3⁽¹²⁸⁾. Saskaņā ar 5. panta 4. punkta b) apakšpunkta iv) daļu Komisija ņem vērā tikai tos kopuzņēmumus, kuros attiecīgajam uzņēmumam un trešām personām ir juridiskas tiesības, kas rada skaidri noteiktas tiesības vadīt. Tādēļ kopuzņēmumu iekļaušana aprobežojas ar situācijām, kad attiecīgajam uzņēmumam un trešām personām ir kopīgas tiesības vadīt, pamatojoties uz līgumu, piemēram, akcionāru līgumu, vai kad attiecīgajam uzņēmumam un trešai personai ir vienlīdzīgas balsstiesības, lai tām būtu tiesības iecelt vienādu skaitu locekļu kopuzņēmuma lēmējinstīcijās.
- (182) Tādā pašā veidā, ja divas vai vairākas sabiedrības kopīgi kontrolē attiecīgo uzņēmumu tādā ziņā, ka ir vajadzīga to visu piekrišana, lai vadītu uzņēmuma darījumus, iekļauj to visu apgrozījumu. Piemērā ņemtu vērā attiecīgā uzņēmuma a divas mātessabiedrības c, kā arī to pašu mātessabiedrības, piemērā – c1. Šī interpretācija izriet no atsaukšanās no 5. panta 4. punkta c) apakšpunkta, kurā aplūkots šis gadījums, uz 5. panta 4. punkta b) apakšpunktu, kas ir piemērojams kopīgi kontrolētām sabiedrībām, kā izklāstīts iepriekšējā punktā.
- (183) Ja kādai no sabiedrībām, kas identificēta, pamatojoties uz 5. panta 4. punktu, ir arī 5. panta 4. punktā noteiktās saiknes ar citiem uzņēmumiem, arī tās jāiekļauj aprēķinā. Piemērā attiecīgā uzņēmuma vienai meitassabiedrībai (saukta b) savukārt ir savas meitassabiedrības b1 un b2, un vienai mātessabiedrībai (saukta c) ir sava meitassabiedrība d.
- (184) Regulas 5. panta 4. punktā noteikti īpaši kritēriji to uzņēmumu identifikācijai, kuru apgrozījumu var attiecināt uz attiecīgo uzņēmumu. Šie kritēriji, ieskaitot "tiesības vadīt uzņēmuma darījumus", nav saderīgi ar "kontroles" jēdzienu saskaņā ar 3. panta 2. punktu. Pastāv būtiskas atšķirības starp 3. un 5. pantu, jo šiem noteikumiem ir dažādas lomas. Atšķirības ir visredzamākās faktiskās kontroles jomā. Tā kā saskaņā ar 3. panta 2. punktu pat ekonomiskas atkarības situācija var radīt faktisku kontroli (sk. sīkāk iepriekš), vienpersonīgi kontrolētu meitassabiedrību ņem vērā faktiski saskaņā ar 5. panta 4. punkta b) apakšpunktu tikai tad, ja skaidri pierādīts, ka attiecīgajam uzņēmumam ir pilnvaras izmantot vairāk nekā pusi balsstiesību vai iecelt vairāk nekā pusi valdes locekļu. Attiecībā uz kopīgas kontroles scenārijiem 5. panta 4. punkta b) apakšpunkta iv) daļā ietverti tie scenāriji, kad kontrolējošajiem uzņēmumiem kopīgi ir tiesības vadīt, pamatojoties uz individuālām veto tiesībām. Tomēr 5. panta 4. punkts neattiektos uz situācijām, kad kopīga kontrole rodas faktiski sakarā ar spēcīgām kopējām interesēm starp dažādiem kopuzņēmuma mazākuma akcionāriem, pamatojoties uz akcionāru klātbūtni. Atšķirību atspoguļo tas, ka 5. panta 4. punkta b) apakšpunkta iv) daļa attiecas uz *tiesībām* vadīt, nevis *pilnvarām* (kā b) apakšpunkta ii) un iii) daļā), un to izskaidro ar nepieciešamību pēc to kritēriju precizitātes un noteiktības, kurus izmanto apgrozījuma aprēķināšanai, lai varētu viegli pārbaudīt jurisdikciju. Tomēr saskaņā ar 3. panta 3. punktu jautājumu par to, vai rodas koncentrācija, var izpētīt

⁽¹²⁶⁾ 1992. gada 28. aprīļa Lieta IV/M.126 – *Accor/WagonLits*.

⁽¹²⁷⁾ Lieta COMP/M.1741 – *MCI Worldcom/Sprint*; Lieta IV/M. 187 – *Ifint/Exor*; Lieta IV/M.1046 – *Ameritech/Tele Danmark*.

⁽¹²⁸⁾ Tomēr ņem vērā tikai pusi no b3 apgrozījuma, sk. 187. punktu.

daudz plašāk. Turklāt negatīvas vienpersonīgas kontroles situācijas ir iekļautas tikai izņēmuma gadījumos (ja konkrētajā gadījumā ir izpildīti 5. panta 4. punkta b) apakšpunkta i)-iii) daļas nosacījumi); saskaņā ar 5. panta 4. punkta b) apakšpunkta iv) daļu "tiesības vadīt" neattiecas uz negatīvas kontroles scenārijiem. Visbeidzot, 5. panta 4. punkta b) apakšpunkta i) daļa, piemēram, attiecas uz situācijām, kurās var nepastāvēt "kontrolē" 3. panta 2. punkta nozīmē.

5.2. *Identificēto uzņēmumu apgrozījuma sadale*

- (185) Parasti, kamēr izpilda pārbaudi saskaņā ar 5. panta 4. punkta b) apakšpunktu, konkrētās meitassabiedrības visu apgrozījumu ņems vērā neatkarīgi no faktiskās līdzdalības, kuru attiecīgais uzņēmums tur meitassabiedrībā. Diagrammā ņems vērā attiecīgā uzņēmuma meitassabiedrību, sauktu b, visu apgrozījumu.
- (186) Tomēr apvienošanās regulā iekļauti īpaši noteikumi kopuzņēmumiem. Regulas 5. panta 5. punkta b) apakšpunktā paredzēts, ka attiecībā uz kopuzņēmumiem starp diviem vai vairākiem attiecīgiem uzņēmumiem kopuzņēmuma apgrozījums (ja apgrozījums rodas no darbības ar trešām personām, kā izklāstīts iepriekš 168. punktā) jāsadala līdzīgi starp attiecīgajiem uzņēmumiem neatkarīgi no to kapitāla daļas vai balsstiesībām.
- (187) Principu, kas ietverts 5. panta 5. punkta b) apakšpunktā, pēc analogijas ievēro attiecībā uz apgrozījuma attiecināšanu uz kopuzņēmumiem starp attiecīgajiem uzņēmumiem un trešām personām, ja to apgrozījumu ņem vērā atbilstīgi 5. panta 4. punkta b) apakšpunktam, kā izklāstīts iepriekš 181. punktā. Komisijas prakse ir bijusi attiecināt uz attiecīgo uzņēmumu kopuzņēmuma apgrozījumu uz vienu personu atbilstīgi uzņēmumu skaitam, kuri īsteno kopīgu kontroli. Piemērā ņem vērā pusi no b3 apgrozījuma.
- (188) Noteikumi 5. panta 4. punktā ir jāpielāgo arī situācijās, kas ietver maiņu no kopīgas kontroles uz vienpersonīgu kontroli, lai izvairītos no kopuzņēmuma apgrozījumu divkāršas saskaitīšanas. Pat tad, ja ieguvējam uzņēmumam ir tiesības vai pilnvaras kopuzņēmumā, kas atbilst 5. panta 4. punkta prasībām, ieguvēja akcionāra apgrozījums ir jāaprēķina bez kopuzņēmuma apgrozījuma, un kopuzņēmuma apgrozījums ir jāņem bez ieguvēja akcionāra apgrozījuma.

5.3. *Apgrozījuma sadale ieguldījumu fondu gadījumā*

- (189) Ieguldījumu sabiedrība, kā izklāstīts iepriekš 15. punktā, parasti iegūst netiešu kontroli pār portfeļa sabiedrībām, kuras tur ieguldījumu fonds. Tādā pašā veidā var uzskatīt, ka ieguldījumu sabiedrībai netieši ir pilnvaras un tiesības, kas izklāstītas 5. panta 4. punkta b) apakšpunktā, jo īpaši netieši ir pilnvaras izmantot balsstiesības, kuras ieguldījumu fondam ir portfeļa sabiedrībās.
- (190) Tādi paši apsvērumi, kā izklāstīts iepriekš 3. pantā (15. punktā), var būt spēkā arī, ja ieguldījumu sabiedrība izveido vairākus ieguldījumu fondus ar, iespējams, dažādiem ieguldītājiem. Parasti, pamatojoties uz organizatorisko struktūru, jo īpaši saiknēm starp ieguldījumu sabiedrību un komanditsabiedrībās organizēto dažādo fondu galveno(-ajiem) partneri(-iem) vai līgumiskām vienošanām, īpaši konsultāciju līgumiem starp galveno partneri vai ieguldījumu fondu un ieguldījumu sabiedrību, ieguldījumu sabiedrībai netieši būs pilnvaras izmantot ieguldījumu fonda balsstiesības portfeļa sabiedrībās vai netieši būs viena no citām pilnvarām vai tiesībām, kas izklāstītas 5. panta 4. punkta b) apakšpunktā. Šajos apstākļos ieguldījumu sabiedrība var īstenot kopējas kontroles struktūru pār dažādajiem fondiem, ko tā ir izveidojusi, un uz ieguldījumu sabiedrības dažādo fondu kopējo darbību bieži norāda fondu kopējs zīmols.

- (191) Rezultātā ieguldījumu sabiedrības šāda dažādo fondu organizācija var novest pie tā, ka ņem vērā dažādu fondu turēto visu portfeļa sabiedrību apgrozījumu, lai novērtētu, vai ir ievērotas 1. pantā noteiktās apgrozījuma robežas, ja ieguldījumu sabiedrība iegūst netiešu kontroli pār portfeļa sabiedrību ar viena fonda starpniecību.

5.4. Valsts uzņēmumu apgrozījuma sadale

- (192) Attiecībā uz valsts uzņēmumu apgrozījuma aprēķināšanu 5. panta 4. punkts jālasa kopā ar apvienošanās regulas 22. apsvērumu. Šajā apsvērumā paziņots, ka, lai izvairītos no diskriminācijas starp valsts un privāto sektoru, "valsts sektorā attiecīgajā koncentrācijā iesaistītā uzņēmuma apgrozījuma aprēķinā jāņem vērā uzņēmumi, kas veido ekonomisku vienību ar neatkarīgām lēmējtiesībām, neatkarīgi no tā, kā sadalās kapitāls vai kādi ir administratīvās uzraudzības noteikumi" ⁽¹²⁹⁾.
- (193) Šajā apsvērumā skaidrots, ka dalībvalstis (vai citas valsts iestādes) neuzskata par "uzņēmumiem" saskaņā ar 5. panta 4. punktu vienkārši tādēļ, ka tām ir līdzdalības citos uzņēmumos, kas atbilst 5. panta 4. punkta nosacījumiem. Tādēļ valsts uzņēmumu apgrozījuma aprēķināšanas nolūkā ņem vērā tikai tos uzņēmumus, kas pieder tai pašai ekonomiskajai vienībai, kam ir tādas pašas neatkarīgas lēmējtiesības.
- (194) Tādējādi, ja valsts sabiedrība nav pakļauta koordinācijai ar citām valsts kontrolētām līdzdalības sabiedrībām, tā jāuzskata par neatkarīgu 5. panta nolūkā, un nav jāņem vērā citu šai valstij piederošu sabiedrību apgrozījums. Ja tomēr vairākas valsts sabiedrības ir tajā pašā komerciālu lēmumu pieņemšanas neatkarīgajā centrā, tad šo sabiedrību apgrozījums jāuzskata par attiecīgā uzņēmuma grupas daļu 5. panta nolūkā.

V. APGROZĪJUMA ĢEOGRĀFISKĀ SADALE

- (195) Robežu attiecībā uz Kopienas mēroga un dalībvalsts mēroga apgrozījumu 1. panta 2. un 3. punktā mērķis ir noteikt gadījumus, kuros ir pietiekams apgrozījums Kopienā, lai būtu Kopienas intereses, un kam galvenokārt ir pārrobežu raksturs. Tās nosaka, ka apgrozījums ir jāsadala ģeogrāfiski Kopienai un atsevišķām dalībvalstīm. Tā kā revidētos pārskatos bieži nav sniegts ģeogrāfisks sadalījums, kā noteikts apvienošanās regulā, Komisija paļausies uz labākajiem pieejamajiem skaitļiem, kurus snieguši uzņēmumi. Regulas 5. panta 1. punkta otrajā daļā paredzēts, ka apgrozījuma atrašanās vietu nosaka pēc klienta atrašanās vietas darījuma brīdī:

"Apgrozījumu Kopienā vai dalībvalstī veido pārdotie produkti un sniegtie pakalpojumi uzņēmumiem vai patērētājiem Kopienā vai šajā dalībvalstī."

Vispārīgais noteikums

- (196) Apvienošanās regula neizšķir "pārdotos produktus" un "sniegtos pakalpojumus" apgrozījuma ģeogrāfiskajai sadalei. Abos gadījumos vispārīgais noteikums ir tāds, ka apgrozījums jāattiecina uz vietu, kur atrodas klients. Pamatprincips ir tāds, ka apgrozījums jāattiecina uz vietu, kur ir konkurence ar alternatīviem piegādātājiem. Šī vieta parasti ir arī vieta, kur ir jāveic raksturīgā darbība saskaņā ar konkrēto līgumu, t. i., kur faktiski sniedz pakalpojumu un faktiski piegādā produktu. Interneta darījumu gadījumā uzņēmumiem var būt grūti noteikt klienta atrašanās vietu brīdī, kad tiek noslēgts līgums internetā. Ja pats produkts vai pakalpojums netiek sniegts pa internetu, koncentrējoties uz vietu, kur tiek veikta raksturīgā darbība saskaņā ar līgumu, var izvairīties no šīm grūtībām. Turpmāk preču pārdošana un pakalpojumu sniegšana aplūkota atsevišķi, jo tām ir atsevišķas atšķirīgas iezīmes apgrozījuma sadales ziņā.

⁽¹²⁹⁾ Sk. arī 1993. gada 22. februāra Lietu IV/M.216 – CEA Industrie/France Telecom/Finmeccanica/SGS-Thomson.

Preču pārdošana

- (197) Attiecībā uz preču pārdošanu var rasties īpašas situācijas, kad vieta, kurā klients atradās pirkuma līguma noslēgšanas brīdī, atšķiras no rēķina adreses un/vai piegādes vietas. Šajās situācijās pirkuma līguma noslēgšanas vieta un piegādes vieta ir svarīgākas nekā rēķina adrese. Tā kā piegāde parasti ir preču pārdošanai raksturīgā darbība, piegādes vieta var pat dominēt pār vietu, kurā klients atradās pirkuma līguma noslēgšanas brīdī. Tas būs atkarīgs no tā, vai par piegādes vietu jāuzskata vieta, kurā ir konkurence par preču pārdošanu, jeb vai konkurence drīzāk ir klienta dzīvesvietā. Mobilu preču, piemēram, automašīnas, pārdošanas gadījumā galapatērētājam vieta, kurā automašīnu piegādā klientam, ir izšķiroša pat tad, ja līgums pirms tam tika noslēgts pa tālruni vai internetā.
- (198) Īpaša situācija rodas gadījumos, kad starptautiskai akciju sabiedrībai ir Kopienas mēroga pirkšanas stratēģija un viss tās preču pieprasījums rodas vienā vietā. Tā kā centrālai pirkšanas organizācijai var būt dažādas formas, ir jāapsver tās konkrētā forma, jo tā var noteikt, kā sadalīt apgrozījumu. Ja preces pērk centrāla pirkšanas organizācija un piegādā tai, un pēc tam tālāk izplata iekšēji dažādām rūpniecām dažādās dalībvalstīs, apgrozījumu attiecina tikai uz to dalībvalsti, kur atrodas centrālā pirkšanas organizācija. Šajā gadījumā konkurence ir centrālās pirkšanas organizācijas atrašanās vietā, un tā ir arī vieta, kur veic raksturīgo darbību saskaņā ar pārdošanas līgumu. Situācija ir atšķirīga tiešu saikņu gadījumā starp pārdevēju un dažādajām meitassabiedrībām. Tas ietver gadījumu, kad centrālā pirkšanas organizācija noslēdz tikai pamatlīgumu, bet individuālos pasūtījumus veic meitassabiedrības un produktus piegādā tieši tām dažādās dalībvalstīs, kā arī gadījumu, kad individuālos pasūtījumus veic ar centrālās pirkšanas organizācijas starpniecību, bet produktus piegādā tieši meitassabiedrībām. Abos gadījumos apgrozījums ir jāattiecina uz dažādajām dalībvalstīm, kurās atrodas meitassabiedrības, neatkarīgi no tā, vai rēķinus saņem un maksājumu veic centrālā pirkšanas organizācija vai meitassabiedrības. Iemesls ir tāds, ka abos gadījumos konkurence ar alternatīviem piegādātājiem ir par produktu piegādi dažādajām meitassabiedrībām, lai gan līgums noslēgts centrāli. Turklāt pirmajā gadījumā meitassabiedrības pašas faktiski lemj par piegādājamiem daudzumiem un par elementu, kas ir svarīgs konkurencei.

Pakalpojumu sniegšana

- (199) Attiecībā uz pakalpojumiem apvienošanās regulā paredzēts, ka ir svarīga to sniegšanas vieta klientam. Var uzskatīt, ka pakalpojumi, kas ietver pārrobežu elementus, iedalās trīs vispārīgās kategorijās. Pirmajā kategorijā ietilpst gadījumi, kad pārvietojas pakalpojumu sniedzējs, otrajā kategorijā – gadījumi, kad pārvietojas klients. Trešajā kategorijā ietilpst tie gadījumi, kad pakalpojumu sniedz, bet pakalpojumu sniedzējam un klientam nav jāpārvietojas. Pirmajās divās kategorijās radītais apgrozījums ir jāattiecina uz personas, kura pārvietojas, galamērķa vietu, t. i., vietu, kurā pakalpojumu faktiski sniedz klientam. Trešajā kategorijā apgrozījums parasti ir jāattiecina uz klienta atrašanās vietu. Attiecībā uz centrālajiem pakalpojumu avotiem analogā veidā ir spēkā iepriekš aprakstītie principi attiecībā uz centrālo preču pirkšanu.
- (200) Pirmās kategorijas piemērs būtu situācija, kurā sabiedrība, kas nav Eiropas sabiedrība, sniedz īpašus lidmašīnu tehniskās apkopes pakalpojumus pārvaldītājam dalībvalstī. Šajā gadījumā pakalpojumu sniedzējs dodas uz Kopienu, kurā faktiski sniedz pakalpojumu un kurā ir arī konkurence par šo pakalpojumu. Ja Eiropas tūrists nomā automašīnu vai rezervē viesnīcu tieši Amerikas Savienotajās Valstīs, tas ietilpst otrajā kategorijā, jo pakalpojumu sniedz ārpus Kopienas un arī konkurence ir starp viesnīcām un automašīnu nomas sabiedrībām izvēlētajā atrašanās vietā. Tomēr gadījums ir atšķirīgs kompleksiem tūrisma braucieniem. Attiecībā uz šī veida tūrisma braucieniem pakalpojums sākas ar kompleksā tūrisma brauciena pārdošanu ar ceļojumu aģenta starpniecību klienta atrašanās vietā, un konkurence par tūrisma braucieniem pārdošanu ar ceļojumu aģentu starpniecību ir vietēja tāpat kā mazumtirdzniecības gadījumā, lai gan pakalpojuma daļas var sniegt vairākās attālās vietās. Tādēļ šis gadījums ietilpst trešajā kategorijā, un radītais apgrozījums ir jāattiecina uz klienta atrašanās vietu. Trešajā kategorijā ietilpst arī tādi gadījumi kā programmatūras piegāde vai filmu izplatīšana, kas ražotas ārpus Kopienas, bet ko piegādā klientam dalībvalstī, tā, ka pakalpojumu faktiski sniedz klientam Kopienā.

- (201) Preču pārvadāšanas gadījumi ir atšķirīgi, jo klients, kuram šos pakalpojumus sniedz, nepārvietojas, bet transporta pakalpojumu sniedz klientam tā atrašanās vietā. Šie gadījumi ietilpst trešajā kategorijā, un klienta atrašanās vieta ir svarīgs kritērijs apgrozījuma attiecināšanai.
- (202) Telekomunikāciju gadījumos problēmas var radīt savienojuma beigu zvanu pakalpojumu noteikšana. Lai gan šķiet, ka savienojuma beigu zvani ietilpst trešajā kategorijā, ir iemesli to traktēt atšķirīgi. Savienojuma beigu zvanu pakalpojumus sniedz, piemēram, situācijās, kad zvanu no Eiropas operatora beidz Amerikas Savienotajās Valstīs. Lai gan ne Eiropas, ne ASV operators nepārvietojas, signāls pārvietojas un pakalpojumu sniedz ASV tīkls Eiropas operatoram Amerikas Savienotajās Valstīs. Tā ir arī vieta, kur ir konkurence (ja tāda ir). Tādēļ apgrozījums ir jāuzskata par ārpuskopienas apgrozījumu ⁽¹³⁰⁾.

Īpašas nozares

- (203) Tomēr konkrētas nozares rada ļoti īpašas problēmas attiecībā uz apgrozījuma ģeogrāfisko sadalījumu. Tās tiks aplūkotas turpmāk VI sadaļā.

VI. APGROZĪJUMA PĀRRĒKINĀŠANA EURO

- (204) Pārrēķinot apgrozījuma skaitļus euro, ļoti jāuzmanās ar izmantoto valūtas kursu. Sabiedrības gada apgrozījums jāpārrēķina pēc attiecīgo divpadsmit mēnešu vidēja kursa. Šo vidējo vērtību var atrast Konkurences ģenerāldirektorāta tīmekļa vietnē ⁽¹³¹⁾. Revidētie gada apgrozījuma skaitļi jāpārrēķina tādi, kādi tie ir, nesadalot ceturkšņa vai mēneša skaitļos, kas tad tiktu pārrēķināti atsevišķi.
- (205) Ja sabiedrība veic pārdošanu vairākās valūtās, procedūra neatšķiras. Kopējo apgrozījumu, kas norādīts konsolidētajos revidētajos pārskatos un tās sabiedrības pārskata valūtā, pārrēķina euro pēc gada vidēja kursa. Pārdošanas apjomu vietējā valūtā nepārrēķina tieši euro, jo šie skaitļi nav no sabiedrības konsolidētajiem revidētajiem pārskatiem.

VII. NOTEIKUMI KREDĪTIESTĀDĒM, CITĀM FINANŠU IESTĀDĒM UN APDROŠINĀŠANAS UZŅĒMUMIEM

1. Piemērošanas joma

- (206) Sakarā ar nozares īpašo raksturu 5. panta 3. punktā ir konkrēti noteikumi kredītiestāžu, citu finanšu iestāžu un apdrošināšanas uzņēmumu apgrozījuma aprēķināšanai.
- (207) Lai definētu terminus "kredītiestādes un citas finanšu iestādes" saskaņā ar apvienošanās regulu, Komisija savā praksē ir konsekventi pieņēmusi definīcijas, kas sniegtas piemērojamajos Eiropas noteikumos banku nozarē. Tas paredzēts Direktīvā par kredītiestāžu darbības sākšanu un veikšanu ⁽¹³²⁾:

- "Kredītiestāde ir uzņēmums, kura uzņēmējdarbība ir noguldījumu vai citu atmaksājamo līdzekļu pieņemšana no plašas sabiedrības un kredītu piešķiršana uz sava rēķina."
- "Finanšu iestāde ir uzņēmums, kurš nav kredītiestāde un kura galvenā darbība ir līdzdalības iegāde vai viena vai vairākas no I pielikuma 2. līdz 12. punktā uzskaitītajām darbībām."

⁽¹³⁰⁾ Tas neietekmē apgrozījumu, kuru Eiropas telefonijas operators rada attiecībā pret savu paša klientu ar šo zvanu.

⁽¹³¹⁾ Sk. http://europa.eu.int/comm/competition/mergers/others/exchange_rates.html#footnote_1. Tīmekļa vietnē ir atsauce uz Eiropas Centrālās bankas ikmēneša biļetenu.

⁽¹³²⁾ Definīcijas atrodamas 1. panta 1. un 5. punktā Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 20. marta Direktīvā 2000/12/EK par kredītiestāžu darbības sākšanu un veikšanu (OV L 126, 26.5.2000., 1. lpp.).

(208) Finanšu iestādes apvienošanās regulas 5. panta 3. punkta nozīmē tādēļ ir, no vienas puses, līdzdalības sabiedrības un, no otras puses, uzņēmumi, kas regulāri kā pamatdarbību veic vienu vai vairākas darbības, kas skaidri minētas banku direktīvas pielikuma 2. līdz 12. punktā. Šīs darbības ir:

- kreditēšana (ietver tādas darbības kā patēriņa kredīts, hipotēku kredīts, faktoring),
- finanšu noma,
- norēķina pakalpojumi,
- maksāšanas līdzekļu emisija un administrēšana (piem., kredītkartes, ceļojumu čeki un banku pārveduma vekseli),
- garantijas un saistības,
- darījumi uz pašu rēķina vai klientu rēķina ar naudas tirgus instrumentiem (čeki, vekseliem, depozīta sertifikātiem utt.), ārvalstu valūtu, standartizētiem nākotnes finanšu un iespēju darījumiem, maiņas kursa un procentu likmes instrumentiem, pārvedamiem vērtspapīriem,
- dalība vērtspapīru emisijā un ar šādu emisiju saistīto pakalpojumu sniegšana,
- starpniecība naudas tirgus darījumos,
- portfeļa pārvaldība un konsultācijas, un
- vērtspapīru glabāšana un pārvaldīšana.

2. **Apgrozījuma aprēķināšana**

(209) Apvienošanās regulas 5. panta 3. punktā noteiktas kredītiestāžu, citu finanšu iestāžu un apdrošināšanas uzņēmumu apgrozījuma aprēķināšanas metodes. Turpmākajā sadaļā aplūkoti daži papildu jautājumi saistībā ar iepriekšminēto veidu uzņēmumu apgrozījuma aprēķināšanu.

2.1. ***Kredītiestāžu un finanšu iestāžu (kas nav finanšu līdzdalības sabiedrības) apgrozījuma aprēķināšana***

2.1.1. **Vispārīgā informācija**

(210) Parasti nav īpašu grūtību piemērot banku ienākumu kritēriju, lai noteiktu kredītiestāžu un citu veidu finanšu iestāžu apgrozījumu pasaulē.

Apgrozījuma ģeogrāfiskajai attiecināšanai uz Kopienas un atsevišķām dalībvalstīm piemēro 5. panta 3. punkta a) apakšpunkta otrās daļas īpašo noteikumu. Tajā paredzēts, ka apgrozījums ir jāattiecinā uz Kopienā vai dalībvalstī izveidotu filiāli vai nodaļu, kas saņem šos ienākumus.

2.1.2. **Nomas sabiedrību apgrozījums**

(211) Pamatā jāatšķir finanšu noma un operatīvā noma. Būtībā finanšu noma ir uz ilgākiem periodiem nekā operatīvā noma, un nomas termiņa beigās īpašumtiesības parasti tiek nodotas nomniekam ar pirkuma opciju, kas iekļauta nomas līgumā. Turpretim operatīvās nomas gadījumā nomas termiņa beigās īpašumtiesības netiek nodotas nomniekam, un nomāto iekārtu tehniskās apkopes, remonta un apdrošināšanas izmaksas tiek iekļautas nomas maksājumos. Tādēļ finanšu noma darbojas kā iznomātāja aizdevums, lai nomnieks varētu nopirkt konkrētu aktīvu.

- (212) Kā jau minēts iepriekš, sabiedrība, kuras pamatdarbība ir finanšu noma, ir finanšu iestāde 5. panta 3. punkta a) apakšpunkta nozīmē, un tās apgrozījums ir jāaprēķina atbilstīgi šajā noteikumā izklāstītajām normām. Jāņem vērā visi maksājumi par finanšu nomas līgumiem, izņemot izpirkuma daļu; turpmāku nomas maksājumu pārdošana līguma sākumā pārfinansēšanas nolūkā nav svarīga.
- (213) Tomēr neuzskata, ka finanšu iestādes veic operatīvās nomas darbību, un tādēļ piemēro 5. panta 1. punktā dotos vispārīgos apgrozījuma aprēķināšanas noteikumus ⁽¹³³⁾.

2.2. *Apdrošināšanas uzņēmumi*

- (214) Lai novērtētu apdrošināšanas uzņēmumu apgrozījumu, apvienošanās regulas 5. panta 3. punkta b) apakšpunktā paredzēts, ka ņem vērā bruto parakstītās prēmijas. Bruto parakstītās prēmijas ir saņemto prēmiju summa, tostarp jebkuras saņemtās pārapsrošināšanas prēmijas, ja attiecīgais uzņēmums veic darbības pārapsrošināšanas jomā. Cedētās vai ārējās pārapsrošināšanas prēmijas, t. i., visas summas, ko attiecīgais uzņēmums samaksājis un maksā, lai saņemtu pārapsrošināšanas segumu, ir tikai izmaksas, kas saistītas ar apdrošināšanas seguma nodrošināšanu, un nav jāatskaita no bruto parakstītajām prēmijām.
- (215) Prēmijas, kas ir jāņem vērā, nav saistītas tikai ar jauniem apdrošināšanas līgumiem, kas noslēgti apsveramā pārskata gada laikā, bet arī ar visām prēmijām, kas saistītas ar līgumiem, kuri noslēgti iepriekšējos gados un kuri paliek spēkā apsveramā perioda laikā.
- (216) Lai veidotu atbilstīgas rezerves prasījumu maksāšanai, apdrošināšanas uzņēmumi parasti tur portfeli ar ieguldījumiem akcijās, procentu vērtspapīros, zemē, pamatlīdzekļos un citos aktīvos, kas nodrošina gada ieņēmumus. Gada ieņēmumus no šiem avotiem neuzskata par apdrošināšanas uzņēmumu apgrozījumu saskaņā ar 5. panta 3. punkta b) apakšpunktu. Tomēr ir jāatsķir tīri finanšu ieguldījumi, kas apdrošināšanas uzņēmumam nepiešķir 5. panta 4. punktā noteiktās tiesības un pilnvaras uzņēmumos, kuros ir veikts ieguldījums, un tie ieguldījumi, kuru rezultātā notiek līdzdalības iegūšana, kas atbilst 5. panta 4. punkta b) apakšpunktā noteiktajiem kritērijiem. Pēdējā gadījumā piemēro apvienošanās regulas 5. panta 4. punktu, un šī uzņēmuma apgrozījums ir jāpieskaita apdrošināšanas uzņēmuma apgrozījumam, kas aprēķināts atbilstīgi 5. panta 3. punkta b) apakšpunktam, lai noteiktu apvienošanās regulā paredzētās robežas ⁽¹³⁴⁾.

2.3. *Finanšu līdzdalības sabiedrības*

- (217) Kā "citas finanšu iestādes" apvienošanās regulas 5. panta 3. punkta a) apakšpunkta nozīmē finanšu līdzdalības sabiedrības apgrozījums ir jāaprēķina atbilstīgi šajā noteikumā izklāstītajām īpašajām normām. Tomēr tādā pašā veidā, kā minēts iepriekš attiecībā uz apdrošināšanas uzņēmumiem, 5. panta 4. punktu piemēro tām līdzdalībām, kas atbilst 5. panta 4. punkta b) apakšpunktā noteiktajiem kritērijiem. Tādējādi finanšu līdzdalības sabiedrības apgrozījums būtībā ir jāaprēķina atbilstīgi 5. panta 3. punktam, bet var būt jāpieskaita to uzņēmumu apgrozījums, kuri ietilpst 5. panta 4. punktā noteiktajās kategorijās ("5. panta 4. punkta sabiedrības") ⁽¹³⁵⁾.

⁽¹³³⁾ Sk. 1992. gada 15. jūlija Lietu IV/M.234 – GECC/Avis Lease.

⁽¹³⁴⁾ Sk. 1990. gada 21. novembra Lietu IV/M.018 – AG/AMEV.

⁽¹³⁵⁾ Finanšu līdzdalības sabiedrību principus zināmā mērā var piemērot līdzekļu pārvaldīšanas sabiedrībām.

- (218) Praksē vispirms ir jāņem vērā finanšu līdzdalības sabiedrības apgrozījums (nekonsolidēts). Tad ir jāpieskaita 5. panta 4. punkta sabiedrību apgrozījums, rūpējoties par to, lai tiktu atskaitītas dividendes un citi ienākumi, ko šīs sabiedrības sadalījušas finanšu līdzdalības sabiedrībām. Turpmāk dots šā veida aprēķina piemērs:

<i>Miljoni euro</i>	
1. Apgrozījums no finanšu darbības (no nekonsolidētā P&Z)	3 000
2. Apgrozījums no apdrošināšanas 5. panta 4. punkta sabiedrībām (bruto parakstītās prēmijas)	300
3. Apgrozījums no rūpnieciskām 5. panta 4. punkta sabiedrībām	2 000
4. Minus dividendes un citi ienākumi no 5. panta 4. punkta sabiedrībām 2 un 3	<200>
Finanšu līdzdalības sabiedrības un tās grupas kopējais apgrozījums	5 100

- (219) Šajos aprēķinos var būt jāņem vērā dažādi uzskaites noteikumi. Tā kā šis apsvēruma attiecas uz jebkura veida uzņēmumu, uz kuru attiecas apvienošanās regula, tas ir īpaši svarīgs finanšu līdzdalības sabiedrību gadījumā ⁽¹³⁶⁾, kad rūpīgi jāpārbauda kontrolēto uzņēmumu skaits un dažādība, kā arī kontroles pakāpe, kas līdzdalības sabiedrībai ir attiecībā pret tās meitassabiedrībām, saistītām sabiedrībām un citām sabiedrībām, kurās tai ir līdzdalība.
- (220) Finanšu līdzdalības sabiedrību apgrozījuma aprēķināšana, kā aprakstīts iepriekš, praksē var izrādīties apgrūtināta. Tādēļ šīs metodes stingra un pamatīga piemērošana būs nepieciešama tikai gadījumos, kad šķiet, ka finanšu līdzdalības sabiedrības apgrozījums, iespējams, ir tuvs apvienošanās regulā noteiktajām robežām; pārējos gadījumos var būt tiešām skaidrs, ka apgrozījums ir tālu no apvienošanās regulā noteiktajām robežām, un tādēļ publicētie pārskati ir pietiekami jurisdikcijas noteikšanai.

⁽¹³⁶⁾ Sk., piemēram, 1992. gada 24. februāra Lietu IV/M.166 – *Torras/Sarrió*.